

HANDLINGSPLAN 2016-2019

Vedtatt av Nittedal kommunestyre 14.12.2015

Innholdsfortegnelse:

Innholdsfortegnelse:	1
Rådmannens forslag til vedtak	4
Kommunestyrets behandling av handlingsplanen (14.12.2015) - vedtak.....	7
Endringer i dokumentet etter kommunestyrets behandling	10
Rådmannen har ordet HP 2016-2019:	11
Plansystemet	13
Kommunens styringsdokumenter	13
Kommuneplanen 2015-2027.....	13
Mål og sektorer	15
De 8 strategiske målene	15
Sektorgruppering av enhetene.....	16
Gode tjenester.....	17
Mål og strategier i kommuneplanen 2015-2027.....	17
Sektorovergripende status og utfordringer	17
Gode tjenester i oppvekst- og utdanningssektoren	18
Føringer for sektoren.....	19
Aktuelle statlige føringer	20
Status og utfordringer	21
Mål og satsinger for oppvekst og utdanning i 2016.....	23
Satsninger i 2016:	23
Gode tjenester i helse- og omsorgssektoren	33
Føringer	34
Status og utfordringer	35
Mål og satsinger for sektoren i 2016:.....	37
Relevante kostraindikatorer for sektoren:	38
Satsinger i sektoren for 2016	39
Gode tjenester i miljø- og samfunnsutviklingssektoren.....	40
Føringer	40
Status og utfordringer	41
Mål og satsinger for sektoren i 2016.....	42
Andre kommunale virksomheter som leverer tjenester i eller samarbeider med Nittedal i 2016:..	45
God folkehelse.....	46

Føringer	46
Fra kommuneplanen 2015-2027	46
Temaplaner(gjeldende)	46
Aktuelle statlige føringer	46
Status og utfordringer	47
Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer	49
Mål og satsinger i 2016	50
Rent miljø	52
Føringer	52
Fra kommuneplanen 2015-2027	52
Temaplaner	52
Aktuelle statlige føringer	52
Status og utfordringer	53
Mål og satsinger i 2016	55
Andre tiltak for miljø, klima og energi.....	56
Stolt nittedalsidentitet	58
Føringer	58
Fra kommuneplanen 2015-2027	58
Temaplaner	58
Status og utfordringer	58
Mål og satsinger i 2016	59
Levende lokaldemokrati.....	61
Føringer	61
Fra kommuneplanen 2015-2027	61
Statlige føringer.....	62
Kommunale føringer	62
Status og utfordringer.....	63
Mål og satsinger 2016	63
Gode prosesser.....	64
Føringer	64
Fra kommuneplanen 2015-2027.....	64
Kommunale føringer	64
Status og utfordringer:.....	65
Mål og satsinger i 2016	65

Kompetente og motiverte medarbeidere	68
Føringer	68
Status og utfordringer i Nittedal kommune	68
Mål og satsinger for 2016.....	72
Sunn økonomi	73
Føringer	73
Fra kommuneplanen 2015-2027	73
Temaplaner	73
Aktuelle statlige føringer	73
Mål og satsinger i 2016	74
Relevante indikatorer	74
Økonomiske rammer, forutsetninger og prioriteringer i handlingsplanen.....	74
Andre fokusområder	90
Næring	90
Føringer	90
Status og utfordringer	90
Mål og satsinger for sektoren i 2016.....	91
Beredskap.....	92
Føringer	92
Status og utfordringer	93
Mål og satsinger for sektoren i 2016.....	93
Vedlegg 1: Forskriftsmessige økonomiske oversikter	94
Vedlegg 2: Prisark for 2016	101
Vedlegg 3: Beskrivelse av styrkinger av sektorenes budsjetter	108
Vedlegg 4: Nittedal kirkelige fellesråds budsjett.....	116
Vedlegg 5: Oversikt over lovpålagte og ikke-lovpålagte tjenester i Nittedal kommune:.....	126
Vedlegg 6: Investeringsbehov skolebehovsplan og heldøgnsstilbud for eldre.....	132
Vedlegg 7: Enhetenes budsjetttrammer	133

Rådmannens forslag til vedtak

1. Skattesatser
  - 1.1. Ved beregning av skatt for forskuddspliktige for 2016 legges til grunn skattøre på 11,8 prosent, eller den høyeste sats Stortinget fastsetter.
  - 1.2. Formuesskatt for forskuddspliktige 2016 beregnes etter den høyeste sats Stortinget fastsetter.
2. Eiendomsskatt
  - 2.1. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal det skrives ut eiendomsskatt for skatteåret 2016 etter følgende utskrivningsalternativ:
§3 bokstav f faste eiendommer i klart avgrenset område som helt eller delvis er utbygde på byvis eller der slik utbygging er i gang og på verk og bruk og annen næringseiendom i hele kommunen.
  - 2.2. Eiendomsskatteområdet for områder som er helt eller delvis utbygd på byvis og hvor slik utbygging er i gang avgrenses som vedtatt av kommunestyret i KST-sak 92/14, det vil si til områder utenfor markagrensa.
  - 2.3. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 11 og 13 settes eiendomsskattesatsen til 2 promille i 2016.
  - 2.4. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 11 og 13 innføres et bunnfradrag på kr 1 000 000 av eiendomsskattetaksten for boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke benyttes til næringsvirksomhet.
  - 2.5. I medhold av eiendomsskatteloven § 7 bokstav c fritas nyoppført bygning som helt eller delvis brukes som bolig i 3 år, eller til kommunestyret endrer eller opphever fritaket.
  - 2.6. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 bokstav b fritas eiendommer som har historisk verdi for eiendomsskatt. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 bokstav a fritas eiendommer som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten for eiendomsskatt. Det vises til egen sak om hvilke konkrete eiendommer som skal fritas etter § 7 bokstav a og b.
  - 2.7. I medhold av eiendomsskatteloven § 25 skal eiendomsskatten betales i to terminer; 1. juni og 1. desember.
  - 2.8. I medhold av eiendomsskatteloven § 8 C-1 benytter kommunen formuesgrunnlag fra skatteetaten ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt for boligeiendommer. For øvrig benytter kommunen eiendomsskattevedtekter og retningslinjer som vedtatt av kommunestyret i KST-sak 84/14.
  - 2.9. Sakkyndig nemnd for eiendomsskatt og klagenemnd for eiendomsskatt oppnevnes i egen sak til kommunestyret

3. Betalingssatser
  - 3.1. Nittedal kommune legger til grunn en generell prisstigning på 2,7 prosent (statens anslag for pris- og lønnsvekst for 2016) i kommunens gebyrer og avgifter med virkning fra 1.1.2016.
  - 3.2. Prisjustering vedtas i henhold til vedlagte prisark og gjøres gjeldende fra 1.1.2016 hvis ikke annet er bestemt. Rådmannen delegeres fullmakt å endre til de til enhver tid gjeldende maksimalsatser i henhold til «Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.».
  - 3.3. Årsavgift vann, avløp, renovasjon og feiing samt øvrige kommunaltekniske gebyrer fastsettes i egen sak.
  - 3.4. Gebyrer innenfor plan, byggesak og oppmåling fastsettes i egen sak.
4. Handlingsplan 2016 – 2019
  - 4.1. Forslag til Handlingsplan for perioden 2016 – 2019 vedtas.
  - 4.2. Rådmannen får fullmakt til å innarbeide de økonomiske konsekvensene av det vedtatte årsbudsjettet 2016 i Handlingsplanen 2016 – 2019.
5. Årsbudsjett drift 2016
  - 5.1. Forslag til driftsbudsjett vedtas, jf skjema 1A og 1B hvor år 1 er årsbudsjett 2016, herunder mål og premisser for bevilgningene.
  - 5.2. Driftsrammene for hver enhet vedtas slik det fremgår av skjema 1B.
6. Årsbudsjett investering 2016
  - 6.1. Forslag til investeringsbudsjett vedtas, jf skjema 2A og 2B hvor år 1 er årsbudsjett 2016, herunder mål og premisser for bevilgningene.
7. Låneopptak
  - 7.1. Rammen for opptak av lån til investeringer settes til kr 348 705 000 i 2016. Avdragstiden tilpasses bestemmelsene i kommuneloven § 50 nr 7.
  - 7.2. Rådmannen delegeres fullmakt til å ta opp lån og godta rentebetingelser og øvrige betingelser for nye lån, refinansiere og restrukturere låneporteføljen, samt undertegne lånedokumenter.
  - 7.3. Nittedal kommune opptar «Startlån» i Husbanken til videre utlån i 2016 med 40 mill. kroner. NAV Nittedal gis fullmakt til å forskuttere tildeling til startlånskunder med inntil 10 mill. kroner før Husbankens lånetilsagn er mottatt.
  - 7.4. Nittedal kommunes løpende driftslikvider anses å være tilstrekkelige. Det godkjennes likevel mulighet for opptak av kassakreditt i kommunens hovedbankforbindelse med øvre ramme på 20 mill. kroner på de rammevilkår som fremgår av kommunestyrets vedtak av 25.5.1991, KST-sak 59/91.
8. Det delegeres til rådmannen å fordele utgifter og inntekter til den enkelte skole etter elevbasert tildelingsmodell.

9. Rådmannen gis fullmakt til å foreta tekniske justeringer mellom enhetenes budsjett og rammetilskuddet som følge av budsjettbehandlingen i Stortinget.

10. Foreløpige kommunale satser i henhold til forskrift om likeverdig behandling av ikke-kommunale barnehager
  - 10.1. Kommunale satser for drift 2016 for ordinære ikke-kommunale barnehager fastsettes foreløpig til kr 186 322 for små barn og kr 89 357 for store barn. Satsene er inkludert 4,3 prosent administrasjonskostnader. Endelige satser fastsettes etter Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016.
  - 10.2. For familiebarnehager benyttes nasjonale satser.
  - 10.3. Vedtak om kapitaltilskudd for 2016 baseres på bruk av nasjonale satser for ordinære ikke-kommunale barnehager og for familiebarnehager

11. Tilskudd fra Nittedal kommune til Nittedal kirkelige fellesråd justeres med deflator fra statsbudsjettet fra og med 2016. Rådmannen gis fullmakt til å innarbeid nye større oppgaver som vedtatt i kommunestyret i grunnlaget for deflatorjustering.

12. Rådmannen igangsetter et arbeid med sikte på ytterligere effektivisering og kostnadsbesparelser i alle sektorer. Resultatet av arbeidet tas inn i rådmannens forslag til handlingsplan for 2017-2020.

13. Nittedal-eiendom KF gis fullmakt til å kjøpe/selge bolig/tomt i Nittedal kommune for inntil kr 5 000 000,-. Som følge av dette gis fullmakt til signering av samtlige dokumenter for å gjennomføre kjøpet/salget.

14. Rådmannen i samarbeid med Nittedal-eiendom KF gis fullmakt til å fremforhandle avtaler med eiendomsbesittere/rettighetshavere for kjøp/sikring av rettigheter i fast eiendom i Nittedal kommune. Formålet er å sikre kommunens behov i samfunns- og sentrumsutvikling, herunder etablering av sosial og teknisk infrastruktur. Fremforhandlede avtaler skal behandles og godkjennes av kommunestyret.

15. Rådmannen utarbeider et forventningsbrev til Nittedal-eiendom KF for 2016

16. Ordfører gis fullmakt til å foreta anskaffelser i henhold til «Plan for kommunal kriseledelse» for inntil 1 mill. kroner dersom det inntreffer kriser som tilfredsstillende kriteriene i beredskapsplanen.

Kommunestyrets behandling av handlingsplanen (14.12.2015) - vedtak

Vedtak

Endringer i driftsbudsjettet

Budsjettskjema 1A og 1B oppdateres i henhold til vedtakene i denne saken. Endringene i driftsbudsjettet salderes mot disposisjonsfond i forhold til rådmannens forslag til handlingsplan 2016-2019.

1. Demensaktiviteter

Det tilføres 0,25 mill. kr i 2016 og 0,5 mill kr årlig fra 2017 for å videreføre demensaktiviteter, herunder aktiviteter på Markerud gård.

2. Stryk i skolen

Det tilføres 0,18 mill kr i 2016 og 0,28 mill kr årlig fra 2017 for å gjennomføre «Stryk i skolen» som beskrevet i KST-sak 48/15.

3. Fond for kultur, idrett og annet frivillig arbeid

Det tilføres 0,3 mill kr pr år for å videreføre fond for kultur, idrett og annet frivillig arbeid på samme nivå som i 2015. Retningslinjene for fordeling av tilskudd fra denne ordningen skal revideres i løpet av handlingsplanperioden.

4. Klima-, miljø- og energiltak

Det tilføres 1,0 mill kr i 2016 for å gjennomføre klima-, miljø- og energiltak.

5. Nærmiljøforum

Det tilføres 0,2 mill kr pr år for å videreføre arbeidet med nærmiljøforum og gjennomføring av nærmiljøtiltak.

6. Flyktnings situasjonen

Budsjettmessige konsekvenser av saken om flyktnings situasjonen innarbeides i HP 2016-2019.

Endringer i investeringsbudsjettet

Ingen endringer.

Verbalforslag

1. God samfunnsutvikling

Kommunestyret har ambisjoner om å videreutvikle Nittedal som et klimavennlig, attraktivt og trygt sted. Kommuneplanens samfunnsdel skal brukes aktivt i kommunens arbeid med en positiv utvikling av lokalsamfunnet.

2. Klima og miljø – grønt skifte

Nittedal kommune skal aktivt bruke plan- og bygningsloven for å sette krav til miljø- og klimatilpassing ved regulering og utbygging av nye boligområder. Der det er mulig vil vi også legge til rette for slike tilpassinger i eksisterende områder.

3. Klimanøytralt Nittedal sentrum

Kommunestyret vil utvikle nye Nittedal sentrum til et attraktivt og klimanøytralt kommunesentrum. Det skal gjennomføres en trivelig og miljøvennlig sentrumsutvikling ved å tilrettelegge for variert boligbygging, servicefunksjoner og sentrumsintegreerte arbeidsplasser og næringsliv. Det skal legges til rette for å etablere et bredere handelstilbud, flere møteplasser og utesteder.

4. Fyllestasjon for hydrogen

Kommunen skal støtte opp under arbeidet med å etablere en fyllestasjon for hydrogen i Nittedal.

5. Økt bruk av sykkel

Kommunen skal legge til rette for økt bruk av sykkel, spesielt i sentrumsområdet og i tilknytning til kollektivknutepunkt. Denne målsetningen skal være retningsgivende for planarbeidet i kommunen, og skal på sikt gjøre Nittedal til en foregangskommune når det gjelder bruk av sykkel.

6. Sykkelparkering

I forbindelse med kommuneplanen bes rådmannen utrede etablering av sykkelparkering med eller uten «låsbare sykkelparkeringshus» ved trafikknutepunktene, langs hovedveiene og i nye boligfelt, og at det innarbeides i framtidige regulerings- og utbyggingsplaner.

7. Kvalitetsutvikling i barnehage og skole

Arbeidet med kvalitetsutvikling i barnehage og skole skal ha høy prioritet i handlingsplanperioden. Strategiplan for kvalitet i nittedalsskolen og tilstandsrapporten skal inngå som en konsistent og viktig del av kommunens plansystem. Tidlig innsats skal være førende for kvalitetsutviklingen i barnehage og skole. Det skal arbeides videre med å øke andelen pedagoger i barnehagene og god profesjonsutvikling i skolene.

8. BUK og barnekonvensjonen

Barn og unges kommunestyre (BUK) skal være et høringsorgan som uttaler seg i saker som berører barn og unge. Vi vil øke kunnskapen om barnekonvensjonen og etterleve innholdet i den. Vi forplikter oss spesielt til å etterleve følgende paragrafer i barnekonvensjonen: Art.2 Alle barn har rett

til beskyttelse mot diskriminering. Art.12 Alle barn har rett til å si sin mening, og deres mening skal bli tatt på alvor. Art.16 Alle barn har rett til privatliv. Art.19 Alle barn har rett til at ingen skader eller misbruker dem.

9. Helhetlig plan for idrettsanlegg

Det skal utarbeides en helhetlig plan for langsiktig utvikling av idrettsanleggene i kommunen. Arenaer som Sagerud, Varingskollen, sentralidrettsanlegget, eksisterende og nye idrettshaller, svømmehaller, utendørs idrettsanlegg etc må inngå i dette arbeidet.

10. Flerbrukshall i Søndre Nittedal

Rådmannen bes utrede bygging av ny idrettshall i Søndre Nittedal (Slattumhallen) slik at kommunestyret får beslutningsgrunnlag for å kunne vedta bygging av hallen.

11. Livsgledesykehjem

Rådmannen bes vurdere kriteriene for å bli sertifisert som «livsgledesykehjem», og hva som skal til for at våre sykehjem skal få en slik sertifisering.

12. Mottak av flyktninger

Kommunen skal ta imot flyktninger i henhold til gjeldende opptrappingsplan. Videre skal kommunen ha som målsetning å ta i mot det antall flyktninger som regjeringen ber oss om. Vi vil at frivillige organisasjoner, Frivilligsentralen og Miljøhuset Gnisten skal brukes aktivt i integreringen av flyktningene. Det er helt avgjørende at flyktningene kommer ut i arbeidslivet, og denne målsetningen må være styrende for arbeidet med utdanning og integrering av flyktningene. Bygdas flyktninger må tilbys god språkutdanning og et godt helsetilbud, blant annet for å forebygge psykiske lidelser. Vi vil spesielt legge til rette for at barna i flyktningfamiliene kan ta del i utdanning og fritidstilbud.

Endringer i dokumentet etter kommunestyrets behandling

Det aller meste av dokumentet er uendret fra rådmannens forslag til handlingsplan. Alle tekstlige kapitler er uendret. Teksten i kapitlet Sunn økonomi er også uendret, med unntak av rettelsen av underoverskriften under sunn økonomi på side 73 som er endret fra «Mål og satsinger i 2015» til «Mål og satsinger 2016». I kapitlet Sunn økonomi er prosateksten, inkl. grafer/diagrammer, uendret. Under deloverskriften «netto driftsresultat» er tabellene oppdatert med riktige tall etter vedtatt budsjett. Oppdaterte tabeller legges under de fra rådmannens forslag, og fremstår i tydelige farger som viser at de er endret/oppdatert

Øvrige endringer i dokumentet sammenlignet med rådmannens forslag er:

Tabellene i vedlegg 1 Forskriftsmessige økonomiske oversikter er oppdatert med riktige tall i henhold til vedtatt budsjett.

Vedlegg 2 Forslag til prisark for 2016 - er oppdatert til prisark for 2016.

Vedlegg 3 Beskrivelse av forslåtte styrkinger i sektorenes budsjetter er oppdatert.

Vedlegg 6 Investeringsbehov skolebehovsplan og heldøgntilbud for eldre.

Vedlegg 7 Enhetenes budsjetttrammer - er oppdatert med tilleggene i henhold til kommunestyrevedtaket.

Rådmannen har ordet HP 2016-2019:

Nittedal markerte seg i 2015 med en 1. plass på Romerike i Kommune-NM i økonomi, og en 3. plass på Romerike i nærings-NM. Nasjonal kom Nittedal på 23. plass i kommune-NM, med en 5. plass i økonomiklassen og en 40. plass i næringsklassen. Dette er vi stolte av! Rådmannen mener dette viser at vi er godt rustet for fremtiden.

Nittedal kommune står foran store utfordringer. Kommunen vil i årene fremover oppleve sterk vekst, spesielt i aldersgruppene barn og eldre. Vekst er svært positivt, men gir også utfordringer. Utfordringsbildet er presentert i kommuneplanen for 2015-2027, både i samfunnsdelen og arealdelen.

Budsjettet for 2016 er nøkternt. Rammen er 1,4 Mrd kr. Rådmannen legger opp til et netto driftsresultat på 1,9 pst inklusive eiendomsskatt. Resultatet i handlingsplanperioden varierer, bl a grunnet utviklingen i befolkningen.

Kommunestyret skal behandle rapportene om skolebehov og heldøgns omsorg våren 2016. Rådmannen tar sikte på å innarbeide resultatene av beslutningene i rammesaken for 2017-2020. Det skal fattes beslutninger som vil forme Nittedalssamfunnet i lang tid fremover. Investeringsbehovet kan nærme seg 2 milliarder kroner eller mer i perioden frem mot 2027, og det er innlysende at et så høyt investeringsnivå er et stort løft for kommunen. Kommunen må derfor prioritere i årene som kommer.

Behandling av handlingsplanen for 2016-2019 må ha dette som bakteppe. Rådmannen har lagt et nøkternt og forsvarlig budsjett. Hovedmålet er å forberede behandling av planene for skolebehov og heldøgns omsorg, og legge til rette for de beslutninger som skal fattes. Det er viktig for rådmannen å understreke at kommunen skal fortsette å gi gode tjenester i årene fremover, og at disse planene nettopp muliggjør dette.

Regjeringen har varslet en plan for håndtering av det store antall asylsøkere som kommer til landet. Det er forventet at kommunene vil bli bedt om å bidra bl a gjennom å bosette flere flyktninger enn kommunen gjør i dag. Rådmannen arbeider med en gjennomgang av flyktningetjenesten, boligspørsmålet, utvikling av eksisterende tomter mv. Rådmannen vil utrede om det skal etableres et boligkontor.

Nittedal kommune har en ambisiøs sentrumsplan. Myndighetene ønsker fortetting rundt knutepunkter. Vi skal redusere bilbruken og satse på miljøvennlige transportmåter. Kirken står ferdig i 2016, og kulturhuset åpner i 2017. Kommunen får også nytt bibliotek. Mosenteret utvikles, og bygging starter sannsynligvis i 2016. RV4 skal legges om, og sentrum skal utvikles videre. Dette innebærer stor investeringer, som også vil legge press på kommuneøkonomien, men som er nødvendige for å utvikle kommunen videre.

På bakgrunn av de fremtidige økonomiske utfordringene vil rådmannen iverksette en gjennomgang av hver sektor i kommunen, for å finne innsparings- og effektiviseringstiltak. Nittedal kommune skal møte utfordringene i de kommende årene med fokus på det beste for Nittedalssamfunnet.

Samfunnet er digitalisert. Vi har utarbeidet en digitaliseringsstrategi, og vil i 2016 arbeide for å finne veien videre både når det gjelder samarbeid med andre, og fokus på veivalg. Rådmannen etterlyser nasjonale føringer i forhold til standarder, og ønsker slike tiltak velkommen.

Forenkling og modernisering er i kontinuerlig fokus i kommunen.

Medarbeiderundersøkelsene de siste årene viser at Nittedal kommune er en god kommune å arbeide i. I fremtidens arbeidsmarked er omdømme en viktig konkurransefaktor. Vi arbeider kontinuerlig med omdømme for å befeste vår posisjon som foretrukket arbeidsgiver.

Gode tjenester til innbyggerne er rådmannens hovedfokus. Vi skal drive forsvarlig økonomistyring og samtidig planlegge for fremtiden. Handlingsplanen for 2016-2019 ivaretar dette.

Nittedal, 30.10.2015

Plansystemet

Handlingsplanen er hjemlet i Plan- og bygningsloven § 11-1, hvor det heter at «Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig» (jfr Kommuneloven § 5). Nittedal kommunes handlingsplan 2016-2019 må sees i sammenheng med kommunens øvrige styringsdokumenter. Relasjonene mellom kommunens planer og styringsdokumenter er beskrevet i figuren nedenfor.

Figuren viser hvordan gjeldende kommuneplan, inkludert planstrategi, planprogram og vedtatte delplaner, legger føringer på handlingsplanen for alle sektorene. Dette er i tillegg til andre vedtak som legger føringer for 2016 og resten av fireårsperioden.

Kommunens styringsdokumenter

- Kommuneplanen (med planstrategi, planprogram og delplaner)
- Temaplaner
- Handlingsplanen
- Virksomhetsplaner

Som en kan se av figuren ovenfor, er handlingsplanen en integrert del av kommunens styringsdokumenter.

Alle styringsdokumentene tar utgangspunkt i ett eller flere av kommunens strategiske styringsmål. Kommuneplanen og vedtatte delplaner/temaplaner innenfor ulike sektorer legger også føringer på handlingsplanen. Handlingsplanen blir dermed en operasjonalisering av de overordnede planene – i tillegg til å ta opp i seg øvrige politiske vedtak. Den er videre styrende for de ulike virksomhetenes planer.

Kommuneplanen 2015-2027

Kommuneplanen for 2015-2027 ble vedtatt i april 2015. Den er disponert etter kommunens 8 strategiske styringsmål. Kommuneplanprosessen har vært utført i tråd med planprogrammet, med informasjonsformidling, medvirkning med bred deltakelse og omfattende høringer. Overordnet styringsmål i kommuneplanen er at Nittedal skal ha en bærekraftig utvikling. Dette betyr at utgifter og inntekter må balansere. Det forutsetter også en god balanse mellom vekst og vern av natur- og miljøressurser. Kommunen kan ikke vokse mer enn hva vi har økonomi til å håndtere. Det viktigste styringsmiddelet for å sikre en befolkningsvekst er å legge til rette for et stramt boligprogram. Kommuneplanen 2015-2027 viderefører målet fra forrige kommuneplan om gjennomsnittlig 1,7 % årlig vekst i befolkningen. Dette tilsvarer bygging av ca. 150-170 nye boliger pr år i perioden. Vekstraten vil naturlig variere over årene. Mot 2027 innebærer en slik vekst en betydelig økning i antall barn, unge, eldre, noe som vil gi utfordringer for kommuneøkonomien.

Kommuneplanen fokuserer særlig på kommunens hovedutfordringer på lengre sikt (gjerne 12-årsperspektiv og lengre), mens handlingsplanen har 1-4årsperspektiv. For å ivareta de langsiktige perspektiv (utover handlingsplanperioden), er det helt avgjørende at hensynet til de langsiktige utfordringene også preger de mer kortsiktige målene i budsjett og handlingsplan. De mål og strategier som er lagt til grunn for perioden 2015-2027 legges også til grunn i budsjett 2016 og denne handlingsplanen. Dette understøtter og styrker sammenhengen mellom kommunens styringsdokumenter:

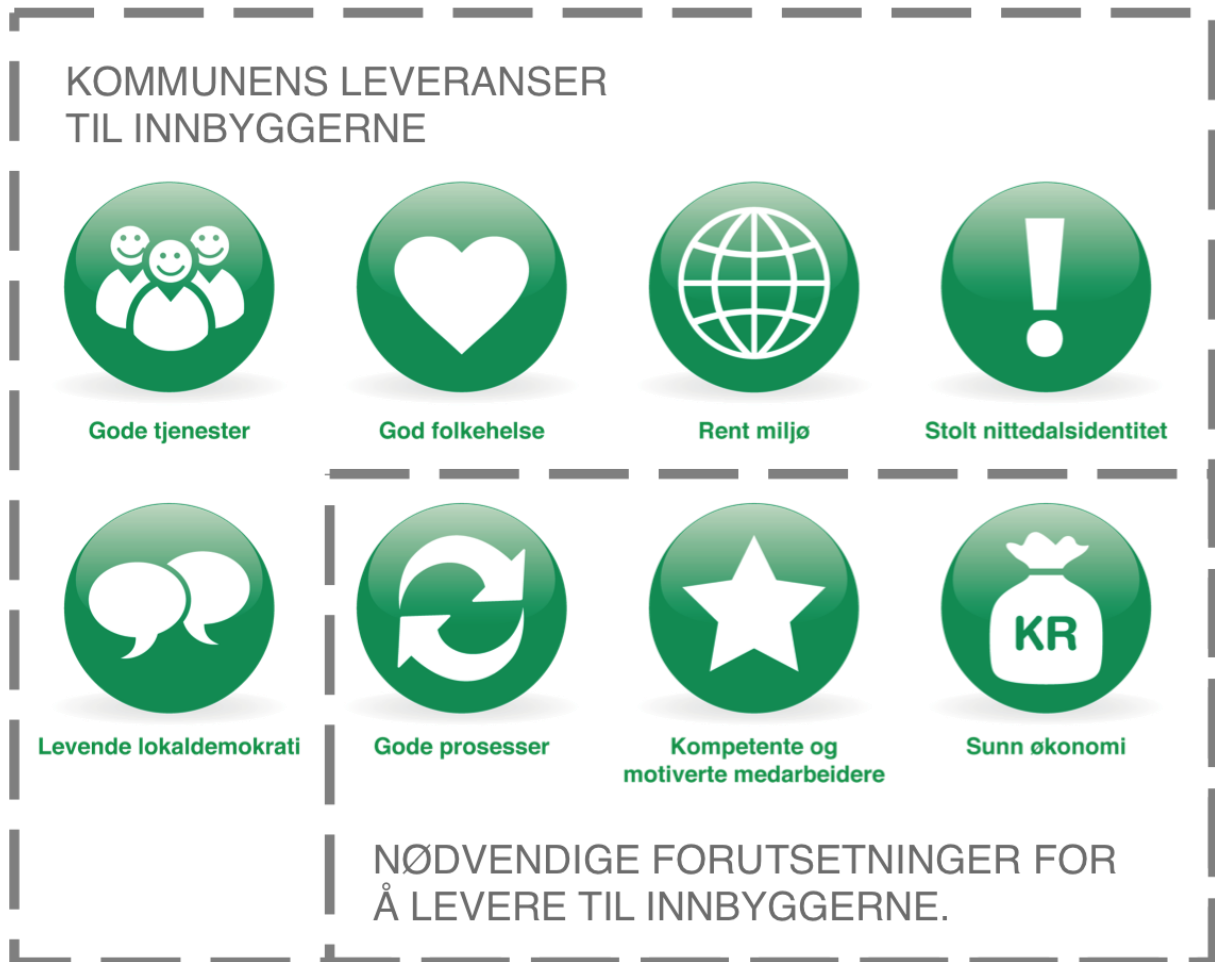
- Strategiske styringsmål
- Kommuneplan
- Temaplaner
- Handlingsplan og
- Virksomhetsplan

Kommuneplanens samfunnsdel og handlingsplanen har samme inndeling. Dette gjør det lettere å lese dokumentene i sammenheng.

Mål og sektorer

De 8 strategiske målene

Nedenfor er Nittedal kommunes åtte strategiske styringsmål, som danner strukturen i dokumentet. De er delt i to kategorier.

Som et tillegg til disse styringsmålene er det avslutningsvis et eget kapittel - «Andre fokusområder», som omhandler næring og beredskaps- og samfunnssikkerhetsarbeid.

Sektorgruppering av enhetene

Det ble i 2013 gjennomført en omorganisering i kommunens administrasjon, og i 2014 gikk Nittedal kommune fra komitemodell til utvalgsmodell. Kommunen har nå fire kommunalsjefer med ansvar for fire ulike sektorer. Under følger en oversikt over ansvarsområdene til hver av disse sektorene. Kommunalsjefene har fra 2014 fullt resultatansvar for sine sektorer.

Oppvekst- og utdanningssektor

- Enhet for barnehager og forebyggende tjenester
- Enhet for kultur
- Enhet for PPT
- Enhet for barnevern
- Nittedals 10 grunnskoler

Helse- og omsorgssektor

- Enhet for tildeling
- Enhet for helse
- Enhet for mangfold og inkludering
- Enhet for institusjon
- Enhet for hjemmetjenester, forebygging og rehabilitering
- NAV – kommunale oppgaver

Miljø- og samfunnsutviklingssektor

- Enhet for Plan, Byggesak og Geodata
  - Planavdelingen
  - Byggesaksavdelingen
  - Geodataavdelingen
- Enhet for kommunalteknikk
  - Kommunalteknisk driftsavdeling

I tillegg er miljøvernrådgiver, juridisk rådgiver, nærings- og utviklingsansvarlig, og samfunnsplanlegger organisert under sektoren. Kontakten med Landbrukskontoret er organisert i sektoren.

Stabs- og støttesektor

- Enhet for økonomi
- Enhet for IKT
- Enhet for HR
- Sekretariat og dokumentcenter
- Kommunikasjon og samfunnskontakt
- Kommuneadvokat

Gode tjenester

Kommunen skal tilby gode tjenester, som er tilpasset samfunnsutviklingen og endringer i befolkningens behov og sammensetning. Kommunens tjenester er mangfoldige, og spenner fra veivedlikehold til barnehageplass og helsetjenester.

Med gode tjenester mener vi tilstrekkelige tjenester av god kvalitet.

Mål og strategier i kommuneplanen 2015-2027

Kommunens tjenester står overfor store oppgaver framover. Befolkningsveksten mot 2027 gjør at kapasiteten på kommunens infrastruktur blir utfordret.

Befolkningens alderssammensetning, med stor økning i de eldste aldersgruppene og en stor økning i antall barn og unge, gir press på tjenestene rettet mot disse gruppene.

I handlingsplanperioden vil veksten være størst i gruppene barn i barneskolealder og i aldersgruppen 80-89 år.

Befolkningens sammensetning vil også bli mer variert i forhold til utdanning, familiesammensetning, språk, etnisitet og kulturell bakgrunn. Samtidig øker kompleksiteten i oppgavene kommunen skal løse. Kommunen må derfor i større grad utvikle tjenester som støtter opp under forebygging, tidlig innsats og rehabilitering. Lokalsamfunnets innbyggere må mobiliseres på nye måter, og bli større ressurser for hverandre. Ressursene hos ideelle og frivillige organisasjoner må videreutvikles og tas i bruk på nye måter.

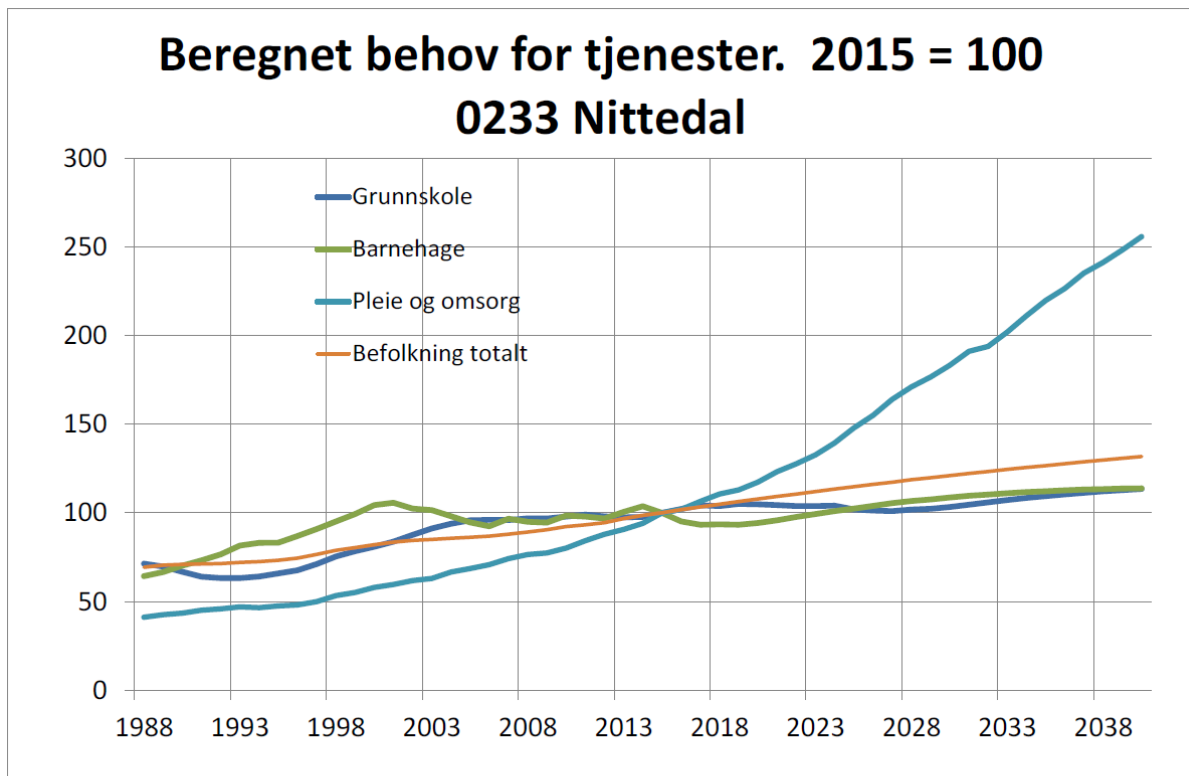
Dagens raske teknologiutvikling utfordrer alle kommunens tjenester. Det utvikles hele tiden nye teknologiske løsninger som kommunene er pålagt å bruke, og som krever både ressurser og ny kompetanse. Nye teknologiske løsninger bidrar til å utvikle nye og forbedrede tjenester. Samtidig utfordrer teknologien våre tradisjonelle måter å jobbe på. Den stiller store krav til dagens og morgendagens medarbeidere.

Sektorovergrepene status og utfordringer

I Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) om gjennomføring av forvaltningsreformen gikk regjeringen inn for å møte styringsutfordringene i hovedstadsregionen gjennom et pålagt samarbeid om areal- og transportplanlegging mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Plansamarbeidet skal ta utgangspunkt i de mulighetene og utfordringene den forventede befolkningsveksten vil gi. Arbeidet skal resultere i en Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, og planlagt vedtatt innen våren 2016. Planen skal legges til grunn for kommunal, regional og statlig planlegging. Foreløpig planutkast viser Rotnes som et prioritert tettsted. Ved neste kommuneplanrevisjon vil plansamarbeidet ligge som en sterk regional føring for areal- og transportplanlegging.

Flyktnings situasjonen verden står ovenfor i dag er på et historisk høyt nivå, og aldri før har Norge mottatt en så stor andel flyktninger. UDI anslår at om lag 20-25 000 asylsøkere vil registreres i Norge løpet av 2015, og at dette tallet kan forventes å øke til over 30 000 i løpet av 2016 og kommende år. Blant disse kan det forventes at en høy andel vil få oppholdstillatelse i Norge.

Nittedal kommune vil bli påvirket av denne nye situasjonen. Kommunen avventer en endelig anmodning om antall bosettinger i Nittedal for perioden 2016-2019, basert på nye prognoser og behovsutredning i UDI, men må være forberedt på en vesentlig økning i antall sammenliknet med dagens nivå. I lys av dette er det viktig at Nittedal kommune er proaktiv og viser handlingsevne og nytenkning i sitt arbeid med bosetting og integrering av flyktninger.

AGENDA
KAUPANG

Gode tjenester i oppvekst- og utdanningssektoren

Sektoren består av følgende enheter:

- Enhet for barnehager og forebyggende tjenester, herunder helsestasjonen og skolehelsetjenesten
- Enhet for kultur
- Enhet for PPT
- Enhet for barnevern
- 7 barneskoler
- 3 ungdomsskoler
- Voksenopplæring

Sektorens enheter har ansvaret for alle kommunens tjenester rettet mot barn og unge.

Framskrivninger for ulike aldersgrupper barn og unge 2015-2019, og for 2028

pr.1.1.	2015	2016	2017	2018	2019	2027/28
1-5 år	1 520	1 521	1 564	1 655	1714	1 911
6-12 år	2 286	2 346	2 392	2 430	2481	2 916
13-15 år	987	950	995	987	1035	1 175

Antall barnehagebarn er forholdsvis konstant de to første årene i handlingsplanperioden. Antallet vil deretter øke med ca 200 barn mot slutten av perioden (2019). Veksten fortsetter mot 2028, og det vil da være nærmere 400 flere barn i aldersgruppen 1-5 år enn det er i 2015.

Barn i barneskolealder øker jevnt i hele handlingsplanperioden til ca 200 flere enn dagens nivå (80 flere i Hakadal, og vel 110 flere i Sentrum). Deretter kraftig vekst for aldersgruppen 6-12 år mot 2027/28, slik at antallet da kan være vel 600 flere barneskolebarn enn i dag.

Antall barn i ungdomsskolealder holder seg konstant i handlingsplanperioden, men vil frem mot 2027 øke med ca. 200 ungdommer utover dagens antall.

Den store økningen i antallet barn og unge i den kommende perioden vil kreve store investeringer fremst i skolebygg, men også i nye barnehager. Det er utarbeidet en ny skolebehovsplan som skisserer hvilke muligheter som foreligger for å sikre nødvendig fysisk kapasitet. I 2016 vil en tilsvarende plan utarbeides for barnehagebehovet. Samtidig innebærer en økning i barn og unge økt press på kapasiteten i alle tjenester rettet mot barn og unge. For å sikre god kvalitet i fremtiden vil spørsmålet om kapasitet være en viktig faktor. Tilstrekkelig kapasitet i tjenestene i det forebyggende arbeidet, herunder spesialpedagogiske tjenester til førskolebarn, fysio- og ergoterapi, pedagogisk psykologisk tjeneste til grunnskoleelever, helsestasjonen, skolehelsetjenesten og barnevern vil være avgjørende for å sikre de lovpålagte oppgavene. Effektivitet i tjenestene vil bli et sentralt tema i årene fremover. Kvalitet i barnehage og i skole er det viktigste forbyggende arbeidet for barn og unge. Profesjonsutvikling gjennom god ledelse, en aktiv skoleeier og en barnehagemyndighet som følger opp kvalitet vil sterkt kunne bidra til effektive tjenester med høy kvalitet. Bedre samordning og koordinering i de forebyggende tjenestene vil muliggjøre økt kvalitet og mer effektive tjenester. For å møte utfordringene med store investeringer vil de lovpålagte oppgavene prioriteres.

Føringer for sektoren

Fra kommuneplanen 2015-2027

Trygghet for å få gode tjenester til rett tid

- Bærekraftig og fleksibel barnehage- og skolekapasitet
- God, miljøvennlig og effektiv infrastruktur
- Utnytte teknologiske muligheter

Kommuneplanen 2015-2027 løfter fram følgende strategier for å nå målene:

- Samhandling med alle parter som er involvert i barn og unge, slik at vi sikrer koordinerte og helhetlige tjenester.

- Individuelt tilpassede tjenester til barn og unge, som god tilpasset opplæring i skolen
- Innovasjon igjennom blant annet å ta i bruk nye metoder og IKT-verktøy for bedre kvalitet og effektivitet i tjenestene.
- Effektivitet ved å sikre at tjenester til barn og unge utbygges og driftes på en bærekraftig og effektiv måte.
- Kompetanse i tjenestene slik at vi er i stand til å avdekke barn og unges utfordringer og gi gode tjenester.

Temaplaner

- Strategiplan for kvalitet i Nittedalskolen
- Skolebehovsplanen
- Strategi for barnehageområdet
- Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Aktuelle statlige føringer

Stortingsmeldingen om ungdomstrinnet St. Meld. 22 (2010-2011) «Motivasjon-Mestring-Muligheter» og «Motivasjon og mestring for bedre læring, strategi for ungdomstrinnet» er viktige statlige føringer for grunnskolen. Det er en nasjonal utfordring at for mange ungdommer ikke fullfører videregående skole. Statistikk og forskning viser at elevenes motivasjon for læring er lavest på ungdomstrinnet. Strategi for ungdomstrinnet gir føringer om hvordan undervisningen skal endres for bedre elevenes læring. Strategien gjennomføres i perioden 2013-2017.

Strategien «kompetanse for kvalitet» videreføres og forsterkes, og heter nå «Lærerløftet». Strategien skal ivareta at lærere har formell kompetanse i de fag de underviser i. Kravene til lærernes kompetanse vil øke og kommunene skal sikre at de nye kravene ivaretas. Det følger statlige midler til satsingen.

I statsbudsjettet for 2016 er det avsatt midler til en naturfagstime for 5.-7. trinn.

Regjeringen prioriterer også i 2016 helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Nasjonale kvalitetsmål er satt i Prop. 106 L (2012-2013) Endringer i barnevernloven, for utøvelse av barnevernets ansvarsområde. Kvalitetsmålene er: hjelp som virker, trygge og sikre tjenester, medvirkning, samordnede tjenester, utnytte ressursene godt, likeverdige tjenester.

Føringer i statsbudsjettet om å styrke fleksibelt barnehageopptak og kompetanseheving i barnehagene.

Ny forskrift om tilskudd til private barnehager trer i kraft fra 1. januar 2016. Forskriften viderefører dagens finansieringsmodell. Endringene i forskriften omtales i kapittel om Sunn økonomi.

Status og utfordringer

Nittedal kommune leverer gode tjenester til barn og unge.

Barnehagene

- Andelen ansatte i barnehagene med barnehagelærerutdanning er lavere enn gjennomsnittet i landet for øvrig. Utviklingen har vært positiv og gapet mellom gjennomsnitt i landet og kommunen har minsket. Nittedal har flere utdannede barnehagelærere enn Akershus fylke.
- Barnehagedekningen er god. I 2015 fikk alle barn med rett til plass i det ordinære barnehageopptaket tildelt plass. Det praktiseres i stor grad fleksibelt opptak, fremst i de private barnehagene.
- Kommunen har en høy andel barn i alderen 0-1 år. Det er større kostnader knyttet til de yngste barna sammenliknet med barn i alderen 3-5 år.
- Det er en økning i barn med behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene.
- Det er lav grad av digitalisering.

Barnevern

- Barnevernet har høy oppfyllelse av kravet om at barn med tiltak skal ha en plan. 98,4 % av barn med tiltak i barnevernet har en utarbeidet plan.
- Andelen undersøkelser i barnevernet med behandlingstid over lovkravet er vesentlig lavere enn i landet for øvrig.
- Det er lav grad av digitalisering.

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten

- Etter styrking over statsbudsjettet, økt barnetall og kommunale satsinger på helsestasjonen de siste årene har Helsestasjonen for små lokaler.
- Jordmor tjenesten er styrket for å imøtekomme ny nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen.
- Det er gjennomført en styrking av helsestasjonen for å sikre at undersøkelser for de ulike aldersgruppene er i tråd med nasjonale føringer.
- Å nå anbefalt norm for helsesøsters tilstedeværelse på de enkelte skolene har vært en målsetting. Det er derfor tilført økt helsesøsterressurs på noen av skolene.
- Det er behov for økt digitalisering i hele sektoren. Det handler både om å ivareta økt effektivisering i administrasjon og økt kvalitet i barnehager og skoler.

Grunnskolen

- Kommunen har lav kapasitet for å ivareta alle oppgaver som tilfaller skoleeierrollen. Herunder å støtte opp under og kontrollere skolenes kvalitet for å sikre elevenes læringsutbytte.
- Ivaretagelse av elever med store atferdsvansker og/eller store emosjonelle vansker, er en stor utfordring for skolene. Vanskene er svært kostnadskrevende; for eleven, for familien, for skolen som system og samfunnsøkonomisk.
- Lærertetthetene er lavere på ungdomstrinnet og på 1-4 trinn sammenliknet med landet for øvrig.

- Det er behov for økt bruk av digitale læremidler og kommunen må sikre at elevene utvikler digitale ferdigheter i tråd med læreplanens krav.
- Få elever i Nittedal mottar spesialundervisning, flere elever blir ivaretatt i den ordinære undervisningen.
- Det er en utfordring at få elever mottar spesialundervisning tidlig i skoleløpet mens det er flere elever som mottar spesialundervisning på ungdomsskolen. Behov for spesialundervisning skal avdekkes tidlig. Når behov avdekkes sent i skoleløpet har problemene ofte utviklet seg, og det er vanskeligere å ivareta elevenes behov gjennom spesialundervisning.
- Forskjeller i læringsresultater internt på skolene, mellom skolene og svingninger i resultater fra år til år er for store.
- Resultatene på skriftlig eksamen på 10. trinn først og fremst i faget matematikk er svakere enn forventet. Kommunens resultater er lavere enn gjennomsnittet i Oslo og Akershus.
- For få elever på ungdomstrinnet opplever å få vurderinger som støtter dem i læringsarbeidet.
- Resultatene på nasjonale prøver regning 5.trinn er svakere enn forventet. Kommunens resultater er lavere enn gjennomsnittet i Oslo og Akershus.
- Elevene i Nittedalsskolen opplever læringsmiljøet stort sett som godt. Opplevelsen av mobbing er på linje med gjennomsnittet i landet.
- Elevene på barnetrinnet er mer fornøyde med læringsmiljøet sammenliknet med elevene på ungdomstrinnet. Det er også en trend nasjonalt.
- Nittedal har lavere frafall i videregående enn landet for øvrig. Akershus har noe lavere frafall enn Nittedal.

Pedagogisk psykologisk tjeneste

- Ventetiden i PPT er i tråd med lovverket, utredningene og veiledningen holder høy kvalitet.
- Ungdomsundersøkelsen viser at flere barn og unge har utfordringer med psykisk helse. Det er også en trend nasjonalt.
- Det er et økt behov i barnehagene av spesialpedagogiske tiltak. Dette som en konsekvens av at barnetallet øker.

Voksenopplæring

- Kommunen opplever økt behov for voksenopplæring, spesielt for flyktninger og innvandrere.

Kultur

- Kommunen har større kostnader knyttet til idrett sammenliknet med landet for øvrig.
- Kommunen har lavere kostnad knyttet til kultur, herunder kulturskolen sammenliknet med landet for øvrig.

Mål og satsinger for oppvekst og utdanning i 2016

Sektorens overordnede mål er at barn unge og familier skal møtes av tjenester som:

- Er anerkjennende og viser respekt for deres ressurser
- Er løsningsorienterte
- Er kompetente
- Tar ansvar
- Samhandler koordinert
- Gir god informasjon om tiltak, tjenester og samarbeid i kommunen

Satsninger i 2016:

Plan for barnehagedekning og nye barnehager

I 2016 vil nye Åneby barnehage stå ferdig med 3 avdelinger. I forbindelse med behandling av skolebehovsplanen må plassering av nye lokaler til Bjertnes barnehage besluttes. Nye Bjertnes barnehage med 4 avdelinger er planlagt.

Bygging av nye Åneby og Bjertnes barnehager er i henhold til barnehagestrategien fra 2012. I 2016 vil det bli lagt frem en revidert plan for behovsdekning i barnehagene basert på oppdaterte befolkningsframskrivninger.

Skolebehovsplan

Skolebehovsplanen har høringsfrist 1.mars 2016, og skal deretter vedtas i kommunestyret. Skolebehovsplanen skal sikre at Nittedal kommune har tilstrekkelig skoleplasser til alle elever i fremtiden. Prognosene tilsier at det er behov for ytterligere 850 skoleplasser de neste 12 årene. Oppfølging av vedtakene vil bli en stor og krevende oppgave. Noen tiltak vil gjennomføres allerede i 2016.

For å møte elevtallsveksten ved Kirkeby skole vil det anskaffes midlertidige lokaler allerede i skoleåret 2016/2017.

Våren 2016 vil det bli lagt frem en sak om endring av skolegrensene. Det haster å få endret skolegrensene ved barneskolene i Søndre slik at vi utnytter kapasitet på Holumskogen. Dermed reduseres presset på Slattum- og Ulverud skoler hvor kapasiteten er sprengt.

En mindre ombygging på Li skole vil bli iverksatt i 2016 for å bedre funksjonaliteten på læringsarealene og øke klasseromskapasiteten.

Grunnskole

For å møte vekst i elevtallet i 2016 styrkes budsjettet til grunnskolen. Dermed opprettholdes lærertettheten på samme nivå som i 2015. For lav lærertetthet vil innebære en utfordring i målsettingen om å redusere spesialundervisningen gjennom at flere elever ivaretas innenfor prinsippet om tilpasset opplæring.

For å ivareta de omfattende oppgavene som ligger til skoleeierrollen styrkes grunnskolen med en rådgiverstilling som skal sikre støtte og oppfølging av kvaliteten i undervisningen slik at elevenes læringsutbytte ivaretas.

I tråd med statlige føringer innføres en time naturfag på 5-7. trinn.

Adferdsteam

For å ivareta barn og unge med store atferdsvansker og/eller store emosjonelle vansker opprettes et ambulant atferdsteam bestående av to fagstillinger i kommunens PP-tjeneste. Teamet skal arbeide på systemnivå og bistå skolene i de vanskeligste elevsakene.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten

De siste årene har det vært en nasjonal satsing på helsesøster- og jordmortjenesten. Det har ført til en økning av ressursene til både helsestasjonen og i skolehelsetjenesten. Det har gitt oss mulighet til å sikre at seks månederskontrollen utføres i tråd med nasjonale retningslinjer og satsning for å nå anbefalt norm for helsesøsterressurs på skolene. Det innføres også screeningssystem for gravide. Den nasjonale satsingen fortsetter i 2016 og vil sikre at det er en fast lege på helsestasjon for ungdom.

I 2008 ble det vedtatt at helsestasjonen skulle flyttes til midtre. Kapasiteten på helsestasjonen er sprengt. I 2016 skal kommunen vurdere plassering for nye lokaler som ivaretar helsestasjonens behov for kapasitet. Plassering i midtre vil gjøre tjenesten mer effektiv.

Digitalisering

I løpet av 2016 vil prosjektet «IKT-satsing i Nittedalskolen» bli slutført. Det vil effektivisere administrasjonen av skolene, skoleledernes og lærernes hverdag. Det vil gi bedre muligheter for digital kommunikasjon mellom skole og hjem og legger samtidig til rette for videre digital utvikling i andre deler av sektor for oppvekst og utdanning.

Plan for digitalisering av nittedalskolen er under utarbeiding, jf IKT-strategien. Planen skal sikre at elevenes tilgang på digitale læremidler ivaretas. Videre skal planen sikre at elevene tilegner seg digitale ferdigheter i tråd med læreplanens krav. Planen vil ha langsiktige mål for blant annet kompetanseheving, styrking av kapasitet, utstyr, verktøyer og infrastruktur.

I 2016 foreslår rådmannen at det settes av midler for å utrede konkrete løsninger for infrastruktur og digitalt utstyr slik at nittedalskolen løpende vil kunne ta i bruk digitale læremidler og programvare i undervisningen.

I 2016 skal det satses på IKT i barnehagene. Barnehagene skal få oppgradert IKT-utstyr og programvare. Kompetanseheving i de kommunale barnehagene er en del av satsingen.

Spesialpedagogisk hjelp i barnehagene

Teamet av spesialpedagoger som arbeider med førskolebarn blir styrket gjennom at en 60% stilling økes til en 100% stilling. Dermed vil det økte behovet i barnehagene for spesialpedagogiske tjenester ivaretas.

Kulturfondet

I handlingsplan for 2014-18 ble det vedtatt at Kulturfondet skulle falle bort når kulturhuset sto ferdig. Rådmannen foreslår å videreføre kulturfondet med 300.000 kr i 2016. I 2016 vil det også bli gjort en evaluering av kulturfondet.

Samarbeid med idretten

Det inngås avtaler med idrettslagene om drift av utendørsanlegg jf. sak 61/15 til kommunestyret. Rammen for driftstilskudd til idrettsorganisasjoner økes med 1 mill kr for å inkludere anleggsstøtte til utendørs idrettsanlegg. Total ramme til idretten i ny ordning vil være 2,65 mill kr, fordelt på 0,75 mill kr til idrettsmidler, 1,775 mill kr til anleggsstøtte og 0,125 mill kr til Skiforeningen.

Frivillighetssentralen

Økningen av det kommunale tilskuddet til frivillighetssentralen videreføres fra 2015 med 168.000 kr. I 2016 utreder rådmannen hvordan kommunens rolle for å legge til rette for frivilligheten best kan ivaretas.

Andre satsinger innenfor rammen i handlingsplanperioden

Kvalitet i nittedalsskolen

Strategiplan for kvalitet nittedalsskolen ivaretar behovet for en helhetlig strategi for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i nittedalsskolen. Som skoleeier skal Nittedal sørge for en jevn og god kvalitet på opplæringen. Det er en målsetting at læringsresultatene i hele nittedalsskolen viser et stabilt høyt nivå over tid. Elevene i nittedalsskolen skal i tillegg oppleve at undervisningen i stor grad ivaretar indikatorer som påvirker læringsutbyttet. Herunder nødvendige tilbakemeldinger, tilstrekkelige faglige utfordringer og involvering i egen læring. Kvalitetsplan for nittedalsskolen skal være en langsiktig strategi, som beskriver forventet kvalitet på læreres undervisning og oppfølging av elevenes læringsutbytte. Den vil videre legge føringer for hvordan skoleledere i forventes å følge opp kvalitet i klasserommet, læringsresultater, elevers opplevelse av undervisning og læring. Planen vil dessuten klargjøre hvordan skoleeierrollen skal ivaretas.

Kvalitet i barnehagene

Nittedalsbarnehagene består av et stort mangfold. Det arbeides bevisst med å øke kvaliteten i alle Nittedalsbarnehagene. Gjennom felles kompetanseplan og flere obligatoriske kurs skal alle barnehagene tilegne seg kompetanse innen områder som tidlig innsats, tilknytning, barns psykiske helse og kompetanse på samarbeid med andre enheter. Målsettingen er å ivareta god foreldreveiledning. Nasjonale satsningsområder som realfag, kompetanse og mangfold, pedagogisk ledelse, danning, språkmiljø og barn med særskilte behov blir også ivaretatt.

Barnehagepersonalets kompetanse er den viktigste faktoren for å sikre god kvalitet i barnehagene. Det arbeides systematisk med å øke andelen barnehagelærere og barne- og ungdomsarbeidere. Fokuset på ledernes profesjonsutvikling videreføres.

Kvalitet i barnevernet

Deltakelsen i KS `effektiviseringsnettverk for barnevern i kommunene har resultert i en tjenesteanalyse med særlig fokus på forbedringsområder som ressursutnyttelse, evaluering og medvirkning. Anerkjente og oppdaterte kunnskapsbaserte metoder skal anvendes i alle tiltak for hjemmeboende barn, unge og deres familier. Dette gjøres ved at vi bygger opp vår egen tiltaksavdeling med fast tilsatte erfarne familieterapeuter.

Fokus på tidlig innsats, gjensidig kompetanseutvikling og godt samarbeid med kommunens øvrige tjenesteapparat videreføres også i 2016. Brukerne skal oppleve å bli ivaretatt av engasjerte og motiverte ansatte med høy kompetanse. Gode holdninger og verdier skal komme til uttrykk i alt vi gjør. Brukermedvirkning sikres gjennom brukerundersøkelser samt økt fokus på barn og unges deltakelse. Siden 2015 er barnevernet i Nittedal en «MITT LIV tjeneste», noe som innebærer at verdiene til Barnevernproffene/Forandringsfabrikken kommer til uttrykk i alt vi gjør.

Økning i voksenopplæring på grunnskolenivå

Kommunen opplever en økning i omfanget av voksne som har rett på opplæring på grunnskolenivå og forventer en fortsatt økning i 2016. Det er hovedsakelig voksne flyktninger som ikke har fullført grunnskole som har rett til slik opplæring. Nittedal Kommune kjøper tjenesten i andre kommuner, men vil i 2016 vurdere om det bør utvikles et tilbud i eget regi.

Plan for samhandling og koordinerte tjenester mellom enhetene i sektoren og på tvers av sektorer.

Kommunen skal evaluere og analysere dagens organisering, koordinering og samhandling innen tjenestene for å vurdere om oppgavene kan løses bedre gjennom å endre organisering, koordinering og styring. Målsettingen er å finne frem til de beste løsningene for å oppnå størst mulig effekt gjennom god utnyttelse av ressursene.

Barnekonvensjonen i praksis

Kommunen deltar i Fylkesmannens prosjekt barnekonvensjonen i praksis. Målsettingen for prosjektet er at barnekonvensjonens artikkel 3 og 12 kommer tydelig frem i overordnede plandokumenter, i vedtak og omsettes i praksis i alle våre tjenester.

Kulturhuset

Kulturhuset skal stå ferdig i 2017. I 2016 vil planlegging av driften av kulturhuset være i fokus.

Vi bryr oss

Vi bryr oss arbeidet ble evaluert i 2015. Oppfølging av evalueringen fortsetter i 2016.

Alvorlig skolefravær

I 2015 ble det vedtatt å opprette et ambulant team for alvorlig skolefravær. Implementering av veilederen mot alvorlig skolefravær og ambulant team vil fortsette i 2016.

Videreutdanning for lærere

Videreutdanning for lærere gjennom strategien «Lærerløftet» videreføres og utvides i tråd med nasjonale føringer.

KS skoleeiernettverk

Nittedal kommune deltar i KS skoleeierprogram i perioden 2014-2016. Gjennom programmet vil kommunen utvikle en felles forståelse for hvordan ivareta skoleeierrollen, samt hvordan kommunen skal bruke det nasjonale kvalitetssystemet.

Profesjonsutvikling av skoleledere

Skolelederne ved syv av skolene deltar i utviklingsprogrammet EIKA, evidensinformert kvalitetsarbeid. Programmet vil bidra til at kvalitetssikring og kvalitetsutvikling gjennomføres med høy profesjonalitet i hele nittedalsskolen. I tillegg deltar seks skoleledere på et program hvor internasjonal skoleledersforskning står sentralt. Målsettingen er profesjonsutvikling og deling i skoleledergruppen. Nittedal vil i nær fremtid trenge flere skoleledere grunnet naturlig avgang og det er viktig å sikre gode kandidater fra egne rekker.

Relevante indikatorer

Tjeneste	Nøkkelindikatorer	Resultat 2014	Resultat 2015	Mål 2016
Barnehage	Andel barn 1-5 år med barnehageplass (%)	93,4	95 ¹	95
PPT	Gjennomsnittlig ventetid i PPT (uker)	12	12	12
Barnevern	Andel saker med fristbrudd i barnevernet (%)	5,3	10	4
	Andel barn med tiltaksplan i barnevernet (%)	94,4	98,4 ²	100

¹ Tallet er usikkert og endelige tall vil ikke være tilgjengelig før utgangen av 2015. Det er imidlertid pr. 15 okt. fortsatt ledige plasser i barnehagene i Nittedal, så alle som ønsker plass får plass.

² Pr. 30/6 2015

Skole	Nøkkelindikatorer Skoleåret	Resultat 2013/2014	Resultat 2014/2015	Mål 2015/2016
	Lærertetthet ³ 1.-7. trinn	15,3	15,2	15,0
	Lærertetthet 8.-10. trinn	17,0	17,6	16,6
	Andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning	6,2	5,6	5,6
Nasjonalt Kvalitetssystem Skole				
Elev - Undersøkelsen	Mobbing på skolen 7.trinn	1,2	1,2	1,0
	Mobbing på skolen 10. trinn	1,2	1,3	1,0
	Vurdering for læring 7.trinn	3,9	4,1	4,2
	Vurdering for læring 10.trinn	3,1	3,1	3,6
	Faglig utfordring 7.trinn	3,8	4,2	4,3
	Faglig utfordring 10.trinn	4,2	4,3	4,4
	Læringskultur 7.trinn	3,9	4,1	4,2
	Læringskultur 10.trinn	3,3	3,6	3,7
	Støtte fra lærerne 7. trinn	4,4	4,5	4,6
	Støtte fra lærerne 10. trinn	3,9	3,9	4,1
Nasjonale prøver	Lesing 5. trinn nivå 3	28,6	29,7	33
	Lesing 5. trinn nivå 1	20,4	21,3	18
	Lesing 8. trinn nivå 4 og 5	30,8	34,5	36
	Lesing 8. trinn nivå 1 og 2	23,1	22,9	20
	Lesing 9. trinn nivå 4 og 5	55,7	51,1	55
	Lesing 9. trinn nivå 1 og 2	12,3	18,1	12
	Regning 5. trinn nivå 3	29,7	23,8	30
	Regning 5. trinn nivå 1	20,3	27,5	18
	Regning 8. trinn nivå 4 og 5	28,3	34,2	35
	Regning 8. trinn nivå 1 og 2	31,2	27,5	25
	Regning 9. trinn nivå 4 og 5	42,3	41,7	45
	Regning 9. trinn nivå 1 og 2	14,9	21,2	15
Eksamen	Hovedmål skriftlig eksamen - 10. trinn	3,2	3,4	3,5
	Matematikk skriftlig eksamen -10. trinn	3,2	2,8	3,4
	Engelsk skriftlig eksamen – 10. trinn	3,5	3,7	3,8

Kommentarer til tabellen:

I elevundersøkelsen vurderes elevenes svar på en skala fra 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntak er indikatoren Mobbing på skolen der et gjennomsnitt ned mot verdien 1 tyder på lite mobbing i skolen.

Nasjonale prøver for 5.trinn måles i tre mestringsnivåer. Mestringsnivå 1 viser lav kompetanse og mestringsnivå 3 viser høy kompetanse. Tilsvarende skala brukes på 8. og 9. trinn hvor 1 er laveste mestringsnivå imens 5 er høyeste mestringsnivå. Tallene viser i prosent antallet elever fordelt på de ulike mestringsnivåene.

³ Lærertetthet beregnes i forholdet mellom elevtimer og lærertimer og gir informasjon om størrelsen på undervisningsgruppen. Timer gitt til spesialundervisning og særskilt norsk er inkludert i beregningene.

Relevante kostratall

Skole

	Nittedal			Stjørdal	Askøy	Ski	Nedre Eiker	Akershus	Landet u/Oslo
	2012	2013	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	6,0	6,1	5,6	12,2	6,1	7,4	9,1	7,1	8,1
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	14,3	14,0	13,5	25,5	12,2	21,8	17,9	15,7	17,4
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO	74,8	74,2	74,2	56,1	60,6	79,5	55,7	73,0	59,3
Andel elever i kommunal og privat SFO med 100prosent plass	49,7	57,3	62,2	14,5	62,0	76,3	68,7	65,1	54,9
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss	73 621	73 674	88 976	100 732	89 262	85 960	87 365	92 187	104 956
Lønnsutgifter til grunnskole, spesialskoler, skolelokaler og skoleskyss	64 938	65 963	72 574	81 928	72 768	69 996	73 140	73 132	84 457
Brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. og priv. bruker	25 732	25 735	26 675	23 149	29 324	27 223	30 419	26 382	26 675
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4. årstrinn	15,5	15,6	16,0	13,1	15,3	17,0	14,4	15,6	13,3
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7. årstrinn	13,6	14,9	14,2	12,7	14,8	14,5	14,3	15,3	13,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10. årstrinn	18,5	18,5	17,6	14,4	17,3	13,4	15,7	16,0	14,3

Kommentar til Kostra-tallene:

Det er positivt at andelen elever som mottar spesialundervisning er redusert i 2014. Fokuset på å sikre at flest mulig elever blir ivaretatt i ordinær tilpasset opplæring vil fortsette i 2016. De økte driftsutgiftene er blant annet et resultat av økt elevtall og økte bevilgninger til valgfag. Lærertettheten, målt i gjennomsnittlig gruppestørrelse, var lav i 2014. Men med ytterligere midler i 2015 til styrking av lærertettheten forventes det en bedring. I 2016 vil det være fokus på å opprettholde en høyere lærertetthet.

Barnehager og forebyggende tjenester

	Nittedal			Stjørdal	Askøy	Ski	Nedre Eiker	Akershus	Landet u/Oslo
	2012	2013	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, barnehager	117 997	120 249	142 347	134 579	127 226	125 481	130 046	128 427	128 584
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime	56	62	71	62	57	51	57	55	58
Andel barn 1-2 år med barnehageplass	86,9	88,2	87,5	82,5	89,7	85,7	77,6	83,2	81,0
Andel barn 3-5 år med barnehageplass	95,5	95,6	96,8	99,6	95,8	96,4	92,1	97,1	97,1
Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage	13,2	12,5	12,3	9,0	7,9	16,3	24,2	17,3	15,3
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	27,4	29,9	31,7	39,6	38,2	37,0	38,5	30,4	34,9
And. nyfødte med hj.besøk innen to uker etter hjemkomst	81	93	98	61	88	97	35	80	86
And. spedbarn med fullført helseund. før 8. leveuke	95	97	106	95	101	97	88	97	98
And. barn med fullført helseund. v/2-3 år	83	118**	99	97	102	90	93	98	99
And. barn med fullført helseund. v/4 år	*81	110**	110	101	109	101	70	103	98
And. barn som har fullført helseund. v/ utg. 1. trinn	95	81	97	93	86	?	76	108	97

*Disse tallene var i 2012 ikke i samsvar med tjenestens egne tall

** Tall over 100 % skyldes blant annet noen forsinkelser fra siste år som er tatt igjen i år og overflyttinger fra andre kommuner

Kommentar til Kostra-tallene:

Når det gjelder netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, barnehage, ligger Nittedal Kommune en del høyere enn andre sammenliknbare kommuner og landet for øvrig. Det skyldes blant annet Nittedal kommunes høye andel barn i alder 0-3 år som går i barnehage at Nittedal kommune har få barn i kommunale barnehager og at de kommunale barnehagene er små.

Nittedalsbarnehagene ligger fortsatt under landsgjennomsnittet når det gjelder barnehagelærerdekning, men har de siste årene hatt en meget positiv utvikling på dette område. Det systematiske arbeidet for å styrke dette vil fortsette.

Hjemmebesøk etter fødsel er prioritert de senere årene. Nå får alle tilbud om hjemmebesøk, mens det tidligere bare var førstegangsfødende som fikk dette tilbudet.

Barnevern

Indikator	Nittedal			Stjørdal	Askøy	Ski	Nedre Eiker	Akershus	Landet u/Oslo
	2012	2013	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	4 471	5 425	6 310	8 885	5 477	5 985	10 834	6 383	7 979
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet	74 717	81 939	87 828	119 856	91 595	89 892	?	?	109 744
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244)	40,3	39,6	40,2	27,4	27,5	44,8	27,5	36,4	31,5
Andel netto driftsutgifter til barn som bor i sin opprinnelige familie	29,8	26,4	23,7	7,7	20,2	15,2	26,5	14,7	12,1
Andel netto driftsutgifter til barn som bor utenfor sin opprinnelige familie	29,9	34,0	36,1	64,8	52,3	40,0	46,0	48,9	56,3
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	3,7	4,3	4,4	3,7	3,6	4,0	?	?	4,2
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	3,9	4,3	4,4	5,5	3,8	3,5	?	?	4,7
Brutto driftsutgifter per barn (funksjon 244)	34 637	37 659	41 057	33 010	35 482	55 076	?	?	44 740
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	16,8	17,9	17,7	23,0	12,2	13,3	?	?	16,4
Andel undersøkelser som fører til tiltak	49,2	49,3	41,4	56,8	37,3	32,9	?	?	44,3
Brutto driftsutgifter per barn utenfor opprinnelig familie (funksjon 252)	264 297	199 379	363 500	347 570	329 820	371 452	?	?	343 095
Andel undersøkelser med behandlingstid over tre måneder	6,6	9,6	10	30	24	7	?	19	22
Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan	88	91	99	75	85	74	?	?	82

Kommentar til Kostra-tallene:

Andelen undersøkelser i barnevernet med behandlingstid over tre måneder har økt men fortsatt har kun 10% behandlingstid over tre måneder. Snittet i landet for øvrig var det dobbelte. Fokus på å holde saksbehandlingstiden nede vil fortsette i 2016. Når det gjelder antall undersøkelser konkludert med tiltak ligger Nittedal rett under landsgjennomsnittet.

Når det gjelder kostnader knyttet til hjemmeboende barn, følger enheten lovgivers intensjoner ved for eksempel å sette inn endringsfokuserede tiltak for systematisk å styrke foreldrenes omsorgsevne framfor plassering utenfor hjemmet. Det gir utslag i at Nittedal har høyere kostnader enn andre kommuner til tiltak i opprinnelig familie, men tilsvarende lavere kostnader til barn utenfor opprinnelig hjem. Arbeidet vil fortsette i 2016 og det vil bli jobbet videre med å øke andelen tiltak i eget regi fremfor kjøp av tjenester.

Kultur

	Nittedal			Stjørdal	Askøy	Ski	Nedre Eiker	Gj.snitt Akershus	Landet u/Oslo
	2012	2013	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1.102	1.138	1.244	2.074	930	1.665	1.232	2.006	2.010
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	136	127	141	175	134	334	173	269	276
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per innbygger	167	176	200	341	225	215	181	266	299
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	213	282	199	67	162	38	139	130	186
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	90	103	101	157	84	154	149	216	166

Kommentar til Kostra-tallene:

Kostra-tallene viser at Nittedal bruker mindre på kultursektoren enn gjennomsnittet i Akershus. Folkebibliotek og aktivitetstilbud til barn og unge ligger spesielt lavt. Kulturskolen ligger også under gjennomsnittet i Akershus.

For idretten vises imidlertid et annet bilde. Selv om idretten hadde en nedgang fra 2013 til 2014 i driftsutgifter prioriteres idrett i Nittedal fortsatt en del over gjennomsnittet i Akershus. I 2016 vil utgifter til både kultur og idrett øke noe på grunn av kulturhus og driftsavtaler med idrettslagene om uteanleggene. Når kulturhuset tas i bruk fra 2017 vil utgiftene til kultur ha en ytterligere økning.

Gode tjenester i helse- og omsorgssektoren

Helse- og omsorgssektoren består av følgende enheter:

- Enhet for tildeling
- Enhet for helse
- Enhet for mangfold og inkludering
- Enhet for institusjon
- Enhet for hjemmetjenester, forebygging og rehabilitering
- NAV – kommunale oppgaver

Enheterne leverer et bredt spekter av tjenester til ulike grupper av innbyggere i alle aldre.

Kommunens helse- og omsorgstjenester står overfor store oppgaver framover. Befolkningsveksten generelt, og særlig i de eldste aldersgruppene, gjør at kapasiteten utfordres. Dette er en nasjonal utfordring og alle statlige styringsdokumenter peker på behovet for å snu tjenestene mot helsefremmende tiltak, tidlig innsats, forebygging og rehabilitering for å sikre en bærekraftig utvikling.

Agendarapporten

Kommunen har i 2015 fått gjennomført en utredning av framtidig behov for heldøgnsstilbud og andre boformer for eldre innbyggere fram mot 2040. I utredningen, som legges ut på høring høsten 2015, påpekes at de fleste eldre ønsker å kunne bo i sitt eget hjem og å være herre i eget hus, så lenge som mulig. Det er derfor viktig at kommunen legger til rette for at så mange som mulig skal kunne bo i sin opprinnelige bolig, eller en tilpasset bolig, og at fast sykehjemsplass er forbeholdt de som har behov for svært omfattende tjenester. Kommunens innsats mot eldre må i større grad bygge på strategier for at eldre skal mestre eget liv og de må få tilstrekkelig hjelp for klare dette i eget hjem. Det anbefales at kommunen har ambisiøse mål om økt satsing på hjemmebasert omsorg og egenmestring. I tillegg til å øke årsverkene til hjemmetjenester kan dette gjøres gjennom utvikling av velferdsteknologi, mobilisering av frivillige og pårørende, hverdagsrehabilitering, god samhandling på tvers, gode rutiner for bruk av korttids-plasser mv. Det vil også være viktig med forebyggende innsats rettet mot eldre, og at eldre har gode muligheter for å delta i sosiale nettverk.

Befolkningsutviklingen i de eldste aldersgruppene (pr.1.1.):

Alder	2015	2016	2017	2018	2019		2027
80-89 år	520	520	565	606	627		1095
90+	93	82	82	82	82		165

Kilde: Kommuneplanen 2015-2027 og SSB

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Med gode tjenester mener vi tilstrekkelige tjenester av god kvalitet.

Kommuneplanens mål for sektoren:

Trygghet for å få gode tjenester til rett tid

- Differensierte botilbud, herunder tilstrekkelig sykehjemkapasitet
- Utnytte teknologiske muligheter
- Nittedal kommune skal legge til rette for at eldre er trygge, aktive og selvhjulpne

Kommuneplanforslaget løfter fram følgende strategier for å nå målene:

- Samhandling for å sikre at innbyggerne mottar koordinerte og helhetlige tjenester og for å sikre at tjenestene er effektive og har riktig kvalitet.
- Individuelt tilpassede tjenester og større vekt på deltagelse og medvirkning i utformingen av tilbud.
- Innovasjon for å utfordre tjenesteapparatet og stimulere til nytenkning.
- Effektivitet - kommunen skal gi tjenester med størst mulig effekt i forhold til ressursinnsatsen.

Temaplaner

Sektoren har følgende temaplaner. Underpunktene lister opp strategiske vedtak:

Idé- og behovsutredning sykehjem – tiltak KST-sak 40/13, utvalgte punkter

- Helse og omsorgstjenestene i Nittedal skal bygges på prinsippet om beste effektive omsorgsnivå (BEON tidligere LEON-lavest effektive omsorgsnivå).
- Trinnene i omsorgstrappen skal utnyttes bedre, og tjenestene skal ha et større fokus på forebygging, mestring og rehabilitering enn i dag.
- Nittedal skal ha et differensiert tilbud av sykehjem og alternative boformer til eldre. Planavdelingen, NAV og boligsosialt team følger opp mål og strategier i boligsosial plan og i sak idé- og behovsvurdering sykehjem – tiltak. Dette for å sikre at det bygges boliger for eldre som kan kjøpes eller leies.
- Velferdsteknologi skal vektlegges i all utbygging/ombygging.

Boligsosial plan 2012-2015 KST-sak 100/12

- En dør inn på veien til en trygg og god bolig
- I Nittedal kommune skal flest mulig eie sin egen bolig
- Det boligsosiale arbeidet i Nittedal kommune skal bidra til at flest mulig kan bo og opprettholde et tilfredsstillende boforhold
- Alle i Nittedal skal bo trygt og godt
- Hundre bursdager i egen bolig

Tiltaksplan for bekjempelse av selvmord 2013-2016, KST-sak 60/13

Plan for flyktningarbeidet i Nittedal 2012-2015, KST-sak 20/12

Aktuelle statlige føringer

- Morgendagens omsorg – Meld.St 29(2012-2013)
- Samhandlingsreformen – Meld.St. 47(2009-2010)
- Folkehelsemeldingen – Meld.St.19 (2014-2015)
- Fremtidens primærhelsetjeneste – Meld.St.26(2014-2015)
- Frihet og likeverd for mennesker med utviklingshemming Meld.St 45 (2012-2013)
- Flere i arbeid Meld.St 46 (2012-2013)
- HelseOmsorg21 – et kunnskapssystem for bedre folkehelse
- Omsorg 2020 – regjeringens plan for omsorgsfeltet
- Sammen om mestring - veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne
- Bolig for velferd – nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)
- Et Nav med muligheter rapport fra en ekspertgruppe

Status og utfordringer

Nittedal kommune leverer gode tjenester innenfor helse- og omsorgssektoren, også sammenlignet med andre kommuner. Hovedutfordringene i sektoren er:

- Befolkningsvekst med påfølgende økte behov i mange av helsetjenestene, og særlig økningen i de eldste aldersgruppene.
- En svært presset hjemmetjeneste som har fått mange nye oppgaver som følge av samhandlingsreformen og som følge av kommunens vedtatte strategi om mer hjemmebasert omsorg.
- Sikre at boligutbyggingen i kommunen ivaretar de svakeste på boligmarkedet
- Sikre differensiert boligbygging med særlig vekt på boliger for eldre og for førstegangsetablerere
- Et stort antall innbyggere med nedsatt funksjonsevne som er i en alder da de skal etablere seg i eget hjem og skal ut i arbeidslivet
- Sikre tilstrekkelig prioritering og samordning av ressurser til forebyggende arbeid.
- Konsekvensene av samhandlingsreformen på fagområdene rehabilitering, psykisk helse og rus er under utredning hos sentrale myndigheter, og hvilke nye oppgaver det vil medføre for kommunene er derfor foreløpig ikke avklart.
- Usikkerhet i arbeidsmarkedet som kan medfører økt ledighet i befolkningen og dermed økte utgifter til økonomisk sosialhjelp.

Etterspørselen etter faste sykehjemsplasser har vært stabil de siste seks årene til tross for økningen i antall innbyggere over 80 år. Også antall søknader om hjemmesykepleie for gruppen over 80 år har vært stabil de siste årene, mens det har vært en jevn økning i søknader om hjemmetjenester for yngre aldersgrupper. Antall brukere av hjemmetjenester og antall vedtakstimer er jevnt økende, og hjemmetjenesten har store utfordringer med kapasiteten. Dobbeltram på korttidsavdelingen og

fortsatt satsting på innsatsteamet har vist seg å være en god buffer for å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset.

Samhandlingsreformen stiller store krav til kapasitet og kompetanse i kommunene. Dette som følge av blant annet flere utskrivninger fra sykehus og økende antall pasienter med store bistandsbehov. Kommunen har bygd kompetanse og endret måter å jobbe på for å møte reformen, og opplever samarbeidet med AHUS som godt i de fleste saker.

Under samhandlingsreformens første år mer enn doblet antall utskrivningsklare pasienter seg. For 2015 ser det ut til at denne veksten flater noe ut.

Fra 2017 står kommunene foran nye oppgaver som følge av reformen knyttet til rehabilitering, psykisk helse og rus.

Den urovekkende økningen i antall unge som søkte sosialhjelp i 2014 har bremsset opp for så å ha en nedgang i 2015. Tiltakene som ble iverksatt med ungdomskordinator/ungdomsteam og et sysselsettingstiltak ser ut til å ha gitt ønsket effekt.

Kommunen har en stor gruppe unge innbyggere med nedsatt funksjonsevne, som er i alder for å flytte hjemmefra, og som er ferdig med skolegang. Mange har ønske om å eie sin egen bolig, og det er flere borettslagsprosjekter som er i en startfase. Både planlegging av boliger, tilbudene i boligene og dag/arbeidsrettede tiltak for målgruppen, krever administrative og økonomiske ressurser i handlingsplanperioden. Ingen nye borettslag er ventet ferdigstilt i 2016.

Innen rus og psykisk helsearbeid har det siden opptrappingsplanen for psykisk helse 1999-2008 vært tilført midler til kommunene gjennom ulike tilskuddsordninger. Fra 2014 har de gamle tilskuddsordningene blitt avløst av flere nye. Denne typen statlig finansiering er en utfordring for kommunens behov for forutsigbarhet og planlegging innenfor dette tjenesteområdet. Enhet for helse har utviklet organisasjonen og arbeidsmetodikken for å tilpasse seg nye faglige føringer. Det medfører en vridning av innsatsen mot mer forebyggende arbeid, lavterskeltilbud, møteplasser for å motvirke ensomhet, en trygg og god bolig, og arbeid og aktivitet.

Kartlegging har vist behov for flere tilrettelagte kommunale boliger for målgruppen rus/psykisk helse de nærmeste årene. Kommunen vil også få ansvar for øyeblikkelig hjelp tjenester på døgnbasis for målgruppen rus/psykisk helse, varslet fra 2019. I tillegg er det under utredning en betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter fra 2017. For å møte disse utfordringene har kommunen fått oppsjon på å kjøpe en egnet tomt og vil igangsette en utredning av et tilbud i 2016.

Oversikt over utvikling av antall brukere av de ulike tjenestene:

TJENESTESTATISTIKK 2012 - 2015					
(antall personer som har tjenesten aktiv pr. dato)					
Tjeneste	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.10.2015
Langtidopphold sykehjem (i kommunen)	84	81	88	90	82
- Herav skjermet avd. (Skytta demens sykehjem)	29	30	31	30	28
Langtidopphold sykehjem (kjøpsplasser utenbygds)	3	2	3	1	1
Korttids plass totalt	13	16	13	14	32
- Herav rehab	4	7	5	4	10
- Herav utredning	0	0	0	0	0
- Herav annet	7	8	8	8	13
- Herav avlastning	0	1	0	2	9
- Herav kjøpsplasser utenbygds	2	0	0	0	0
Dagsenter	59	61	62	58	58
Heldøgnsbemannede boliger i kommunen	28	29	37	44	43
Heldøgnsbemannede boliger, kjøpsplasser	6	6	3	4	5
Serviceleiligheter, inkl bolkollektiv for demente	27	30	30	30	25
Avlastning i institusjon	11	6	12	15	11
Avlastning utenfor institusjon	14	20	14	16	14
Avlastning - kjøpsplasser	18	16	14	8	4
Personlig assistanse	10	11	12	11	10
Omsorgslønn under 18 år	6	6	7	7	7
Omsorgslønn over 18 år	15	16	17	15	19
Praktisk bistand (hjemmehjelp)	202	190	188	199	208
Praktisk bistrand og opplæring	36	40	49	58	58
Helsehjelp i bolig (hjemmesykepleie i bofelleskap)	26	29	39	46	47
Hjemmesykepleie	299	295	327	336	355
Psykisk helse	266	182	127	120	102
Lavterskeltilbud	0	57	63	83	130
Heldøgnsbemannede boliger, psykisk helse	5	6	5	6	5
Kjøpsplasser (psykisk helse)	2	3	3	3	4
Støttekontakt funksj.hemmede under 18 år	8	11	15	15	14
Støttekontakt funksj.hemmede over 18 år	41	48	45	45	43
Støttekontakt psykisk helse under 18 år	3	2	3	1	1
Støttekontakt psykisk helse over 18 år	19	22	22	25	26
Trygghetsalarm	176	176	166	171	182

Tjenestestatistikken viser en nedgang i antall beboere med langtidsvedtak i sykehjem og en økning i antall brukere med korttidsvedtak. Dette er i tråd med målene for sektoren. Den viser også en økning i brukere av hjemmetjenester.

Mål og satsinger for sektoren i 2016:

Helse- og omsorgstjenestene i Nittedal skal være av god kvalitet og de skal gis til brukerne når de trenger dem. Det skal være tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å ivareta brukere på en forsvarlig og god måte.

Relevante kostraindikatorer for sektoren:

Indikator	Nittedal			Ski	Nedre Eiker	Stjørdal	Askøy	Akershus	Landet uten Oslo
	2012	2013	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottager av kommunale pleie- og omsorgstjenester	341.813	372 895	418 723	518 637	379 296	369 845	536 091	413 516	399 896
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	13	13	13	13	20	18	10	16	20
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	75	83	77	32	62	75	47	56	68
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over	295	291	287	188	341	371	277	287	328
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over	18,2	17,2	15,8	23,4	13,3	8,7	20,0	18,4	18,4
Andel innbyggere 67-79 år som er beboere på institusjon	1,1	1,3	1,3	?	0,9	0,5	1,1	1,4	1,5
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon.	14,2	13,8	13,7	8,1	9,6	5,8	13,0	13,0	13,1
Andel hjemmetj-mottakere med omfattende bistands-behov 67-79 år	9,2	9,2	13,2	?	11,3	16,4	14,0	13,5	13,6
Andel hjemmetj-mottakere med omfattende bistands-behov 0-66 år	19,1	25,0	24,0	?	21,8	21,7	30,5	19,7	13,6

Kostraindikatorene er sektorens måleindikatorer på det strategiske nivå. Tallene viser en utvikling fra 2012-2015 som er i tråd med målet om å redusere omfanget av institusjonsomsorg. Andelen hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov i 67-79 har steget fra 2012 -2014. Samtidig viser tallene at antallet med tjenester er stabilt. Når vi samtidig vet at antall innbyggere i aldersgruppen har økt i perioden, er konklusjonen at det er flere eldre som klarer seg selv, og at de med størst behov er de som får hjelp.

Satsinger i sektoren for 2016

Satsing på tjenester til hjemmeboende

Forebyggingsperspektivet og muligheten for å bo i eget hjem lengst mulig, ligger til grunn for rådmannens prioriteringer for sektoren i handlingsplanen. Det legges opp til en betydelig satsing på hjemmetjenester i handlingsplanperioden. Hjemmetjenesten vil i 2016 bli samlokalisert i lokaler sør i kommunen. Enheten er i gang med en organisasjonsutviklingsprosess som har som mål å tilby en mer effektiv og tverrfaglig sterkere hjemmetjeneste. Målet er en tjeneste som kan yte tjenester i tråd med statlige og kommunale føringer og mål, og i tråd med nye behov i befolkningen.

Institusjon/helsehus

Utbyggingen av 12 nye sykehjemsplasser i tråd med vedtak KST-sak 77/14 «Ide og behovsvurdering sykehjem – tiltak» ferdigstilles i 2016, og rommene tas i bruk i tråd med vedtak i handlingsplanen 2015-2019.

En av anbefalingene i utredningen om framtidens heldøgntilbud og andre boformer for eldre er etablering av et helsehus i sentrum av bygda. Rådmannen har lagt inn midler til utredning og bygging av helsehus i handlingsplanperioden.

Styrke flyktningetjenesten

Kommunen må forberede seg på å ta imot et betydelig større antall flyktninger. Det medfører behov for å styrke kommunens flyktningetjenester. For å sikre forankring vil utviklingsarbeidet bli organisert som et tverrsektorielt prosjekt. Boliger, norskopplæring, sysselsetting og helse er blant de prioriterte områdene. En revisjon av gjeldende flyktningeplan pågår, jmf planstrategien.

Velferdsteknologi

Et større utviklingsarbeid på velferdsteknologi har ført til at kommunen i 2016 vil gå til innkjøp av nødvendig IKT -infrastruktur på Døli og Skytta. Framtidsrettet og standardisert infrastruktur er en nødvendig forutsetning for å kunne ta i bruk moderne velferdsteknologiske løsninger.

Andre satsinger innenfor rammen i handlingsplanperioden

- Fokus på rett bruker på rett sted til rett tid for å sikre effektiv bruk av sektorens ressurser
- Utviklingsarbeidet innenfor velferdsteknologi fortsetter.
- Det skal utarbeides en boligmelding, herunder utredning av et boligkontor i samarbeid med eiendom KF.
- Utvikle eksisterende dagtilbud for eldre
- Utarbeide demensplan
- Effektivisere arbeidsprosesser ved å ta i bruk teknologi
- Øke legedekningen på sykehjemmene
- Ferdigstille plan for psykisk helse og rus i samarbeid med sektor for oppvekst og utdanning
- Utrede bolig og fagsenter rus/psykisk helse

Gode tjenester i miljø- og samfunnsutviklingssektoren

Ansvarsområder for sektoren er:

- Kommuneplan, sentrums- og næringsutvikling
- Miljøvern
- Arealforvaltning, plansaker og utredningsarbeider
- Oppfølging av landbruksforvaltning og viltforvaltning gjennom tett samarbeid med regionalt landbrukskontor
- Byggesaksbehandling og tilsyn
- Kart- og oppmålingstjenester
- Vann, avløp og renovasjon
- Samferdsel
- Uteanlegg og utendørs idrettsanlegg
- Samarbeid og faglig kontakt med de tekniske IKS-ene og de tekniske statlige og regionale organene

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Forutsigbar og rettferdig saksbehandling skal kjennetegne Nittedal kommune. Det skal tilrettelegges for at tjenestene sektoren har ansvar for skal kunne være nettbaserte, og tjenestene skal være lett tilgjengelige og forståelige.

Strategiene er samhandling på tvers av tjenester og nivåer (eksternt og internt). Videre å gi god veiledning til innbyggere slik at flere blir selvhjulpne, og å vurdere nye tekniske og miljøteknologiske løsninger.

Fremtidens infrastruktur skal være miljøvennlig og effektiv. For å få til dette må det også tas høyde for etterslep på vedlikehold av dagens anlegg og klimaendringene i tillegg til befolkningsveksten.

Temaplaner

- Geodataplan for Akershus
- Kommuneplan og reguleringsplaner
- Trafikksikkerhetsplan
- Hovedplan V/A

Aktuelle statlige føringer

- Statlige føringer for kommunal planlegging er sammenfattet i Fylkesmannens årlige forventningsbrev til kommunene
- Forenklinger i byggesaker
- EUs vanddirektiv

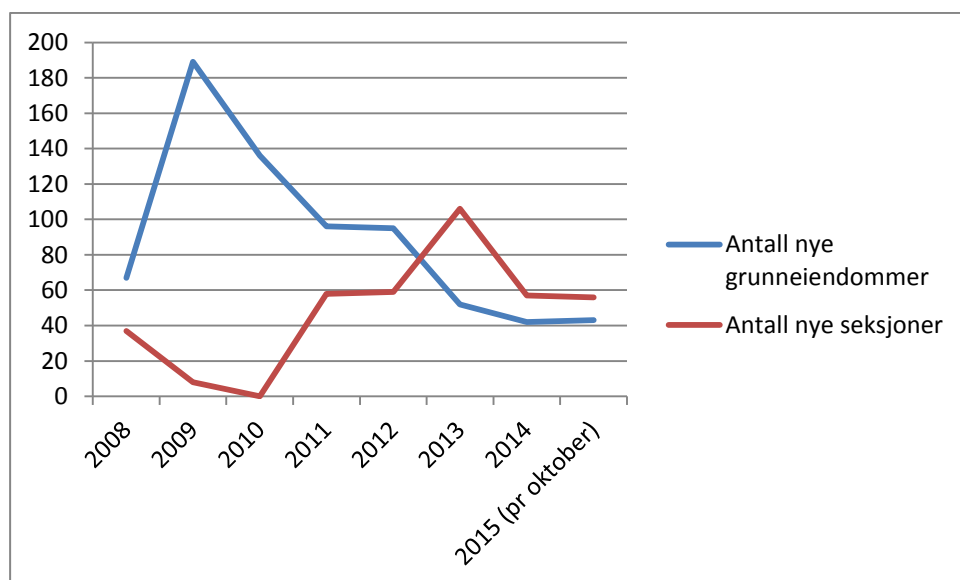
Status og utfordringer

Det er også innenfor miljø- og samfunnsutviklingssektoren et betydelig press på alle tjenesteområder, blant annet som en konsekvens av befolkningsvekst og høy byggeaktivitet. Nye prosjekter krever nye investeringer, samtidig som det er et etterslep i vedlikeholdet av gammel infrastruktur. Følgende utfordringer vil særlig prege sektoren i 2016 og fireårsperioden fremover:

Omlegging av RV4 i sentrum og videreutviklingen av nye Nittedal sentrum. Første trinn i sentrumsutviklingen er realisering av kirke og kulturhus, dette er godt i gang allerede i 2015. For å komme til trinn 2 og bygge ut nye Nittedal sentrum er vi avhengig av å legge om dagens RV4 i en sløyfe mot øst på ca. 800m. Dette området må stabiliseres og flomsikres, det må foretas regulering og eiendomserverv og avtaler med utbyggere. Finansiering uten bistand fra Oslopakke 3 eller staten vil være en utfordring. Et slikt arbeid vil gå over flere år. I tillegg til at området må flomsikres er det viktig elva har et naturlig og godt løp også i flomsituasjoner, og at det er buffersoner langs elva.

Høy befolkningsvekst gir et stort antall byggesaker, mange nye reguleringsplaner og forslag til omreguleringer. I den sammenheng er det viktig å sikre differensiert boligbygging med særlig vekt på boliger for eldre, førstegangsetablerere, flyktninger og vanskeligstilte.

Antallet nye grunneiendommer og oppretting av nye seksjoner har vært forholdsvis stabilt de 3 siste årene. De fleste seksjonene som opprettes er med seksjonerte uteareal, det vil si at det må holdes oppmålingsforretning og måles på lik linje som ved oppretting at en grunneiendom. Tendensen er at feltutbygging i større grad enn tidligere blir seksjonerte med uteareal enn opprettet med egne gårds- og bruksnummer. Oppretting av grunneiendom og seksjonering behandles etter to forskjellige lovverk, matrikkelloven og eierseksjoneringsloven. Dette gir kommunen visse utfordringer i gebyrfastsettelse, inntektsberegning og etterarbeid/oppfølging. I samme periode er det kun opprettet ett nytt festenummer.

Saksbehandlingstiden for byggesaker fortsetter å holde seg på et lavt nivå, godt innenfor de rammer loven har satt mtp. saksbehandlingstid. Dette gjelder også for delesaker og reguleringssaker. Vi har noen utfordringer med tidsfrister på oppmåling., dette gjelder enkeltsaker. De fleste blir behandlet innen fristene. Utfordringen for byggesaksavdelingen er å redusere antall klager på vedtak og på

gebyr. I tillegg er det viktig å ha mer tilgjengelig informasjon samt yte veiledning til innbyggerne i forhold til de endringer og forenklinger som er foretatt i plan- og bygningsloven. Det ventes stor pågang i behovet for veiledning for tiltak unntatt søknadsplikt.

Rekruttering av kompetent personell med høyere teknisk utdanning er en utfordring. Det utdannes for få ingeniører, og vi kjemper om arbeidskraften med konsulentkontorene, som har gode betingelser, og med nabokommunene. I løpet av 2015 har vi allikevel klart å rekruttere flere dyktige medarbeidere innen denne yrkesgruppen.

Etterslep på vedlikehold av samferdsel, vann og avløp er en felles utfordring for alle kommuner i Norge. Det satses nå på vann og avløp gjennom egne planer og prosjekter. For samferdsel er det status quo på vedlikeholdsnivået. For veiene, mens det er en satsning på vedlikehold av bruer.

Nittedal Brannvesen ble innlemmet i Nedre Romerike Brannvesen fra 01.01.14. Kommunen vil få en innsparingseffekt over tid da kostnadene skal utjevnes over en 10 årsperiode. For de første årene vil kommunen få en kostnadsøkning da utgangsbudsjettet for det nye NRBR ble godkjent etter forrige budsjett ble lagt.

I 2015 ble det foretatt flyfotografering og kartlegging av Nittedal. De nye kartene vil være klare til bruk i 2016.

Mål og satsinger for sektoren i 2016

Sektoren leverer tjenester som både er rettet mot enkeltpersoner, som f.eks. saksbehandling av byggesøknader o.l., tjenester som er rettet mot profesjonelle aktører, som f.eks. saksbehandling av reguleringsplaner, og mer allmennrettede tjenester som brøyting av vei og diverse vedlikehold av infrastruktur. Tjenestene skal underbygge viktige samfunns mål innenfor blant annet miljø, trafiksikkerhet og beredskap.

Saksbehandling av reguleringsplaner, bygge-, dele- og oppmålingssaker skal gjøres innen de lovpålagte tidsfristene.

Sektoren skal levere gode tjenester, som i størst mulig grad tar hensyn til brukeres ønsker og behov, og som samtidig er i henhold til lovkrav og de planer som til enhver tid er gjeldende i kommunen. I forbindelse med disse tjenestene skal vi benytte teknologi, som letter arbeidet for både søker og saksbehandler, og som gir transparent saksbehandling og forutsigbare vedtak.

Sektoren skal forsere arbeidet med rehabilitering av vann- og avløpsnett. Vi skal legge til rette for høy gjennomføringsevne ved å forsterke egen kapasitet, utarbeide konkrete detaljplaner og gjøre avtaler med konsulenter/entreprenører. På denne måten legger vi til rette for å ta igjen kartlagt etterslep og starte ordinært vedlikehold på vann- og avløpsnett. Den største satsingen til kommunen i 2016 og de påfølgende årene, er arbeidet med å realisere ny avløpsløsning for kommunens innbyggere. Dagens løsning med 3 renseanlegg langs Nitelva skal fases ut og erstattes med avløpsledning til NRAs anlegg i Skedsmo, dette er omtalt under kapittelet «Rent Miljø».

Kommunen har mange gamle og utdaterte reguleringsplaner. Arbeidet med å gjennomgå og fornye disse startet i 2015, og vil bli videreført i 2016. Ved å gjøre dette vil vi sikre likebehandling, lette arbeidet og gi mer forutsigbarhet for søker, tiltakshaver og saksbehandler. Det er lagt inn midler til

en prosjektstilling i 2 år for å rydde i reguleringsplanene. I tillegg vil sektoren styrkes med en medarbeider på regulering for å regulere kommunens egne eiendommer slik at de kan nyttiggjøres til kommunalt bruk eller selges som en del av samfunnsutviklingen og veksten vi står oven for.

I 2015 startet byggingen av kirke, kulturhus og bibliotek med tilhørende uteareal og infrastruktur, noe som involverer mange avdelinger i kommunen. Dette arbeidet skal slutføres i 2016 slik at byggene og funksjonene er klare til bruk ved årsskiftet 2016/2017. Gjennom arbeidet med sentrumsutviklingen og sett i lys av behovet for arealer til kommunaldrift som er direkte publikumsrettet vil vi starte utredning av en fremtidig flytting av kommunalteknisk driftsavdeling.

Sentrumsutvikling og økende urbanitetsgrad vil sannsynligvis gi kommunen behov for annen type personell, som for eksempel parkvesen. Dette skal utredes i 2016.

Folkehelse og trafikksikkerhet er to tema som er tett knyttet sammen. Sektoren er styrket i forhold til dette arbeidet. Det er satt av midler til regulering, planlegging og anleggelse av turveier, gang og sykkelveier. Arbeidet med regulering av turveinett lang Nitelva har startet. Første del av dette vil ligge langs Nye Nittedal sentrum og være en naturlig del av sentrum. Dette er omtalt i kapittelet Stolt nittedalsidentitet. Det skal legges til rette for et samarbeid mellom alle avdelingene i sektor for miljø og samfunnsutvikling, regionkontor landbruk og grunneiere. Sektoren har over flere år vært aktiv i arbeidet med kommunens trafikksikkerhetsarbeid. Dette gjelder både det overordnede planarbeidet, prosjektarbeider og selve gjennomføringen. For å kunne hente ut statlige midler og bidra til å fullføre gang/sykkelveinettet i Nittedal kommune med gang/sykkelveier også langs de fylkeskommunale veiene er dette området styrket med en engasjementsstilling over to år.

Trafikksikkerhet vil være en prioritert oppgave også i fremtiden. I arbeidet med trafikksikkerhetsarbeidet får kommunen innspill fra mange hold, både enkeltinnbyggere, lag og forening, politikere og andre. Innkomne tiltak diskuteres og prioriteres utfra flere kriterier, og ender til slutt i en årlig tiltaksplan. Denne inneholder både store og små tiltak som for eksempel korttidsparkeringer og dropoffplasser ved skoler, fortau langs skoleveier, belysning og fotgjengerfelt.

Innenfor området samferdsel vil det bli foretatt arbeider og utredninger for å sikre og vedlikeholde flere av bruene våre. Den lovbestemte bruinspeksjonen har avdekket flere feil og mangler som må utbedres.

I 2016 fortsetter kommunen med å forsterke arbeidet med tilsyn. Dette kommer som følge av forenklinger i byggesaksforskriften. Arbeidet med å utarbeide en strategi for tilsyn i byggesaker er ferdig, og skal forankres i en politisk sak i begynnelsen av 2016. Dette følger av plan- og bygningsloven, hvor en slik politisk forankring anbefales, bl a for å synliggjøre de kostnader som det kommunale tilsynet medfører. Fokusområdet skal hovedsakelig være på tiltakene som ikke lenger er søknadspliktige, i tillegg til målene i byggesaksforskrift. På sikt skal tilsyn løftes til mer helhetlig tilsyn gjennom samarbeid mellom avdelingene i seksjonen.

Nittedal kommune skal kjennetegnes ved forutsigbar og rettferdig saksbehandling. Det er derfor et mål at få saker skal havne som klagesaker hos Fylkesmannen. Dette vil likevel skje, siden innbyggerne har rett til å hevde sitt syn, klage, og få dette prøvd for Fylkesmannen som klageinstans. Vårt sekundære mål å synliggjøre at kommunen driver forsvarlig saksbehandling gjennom Fylkesmannens stadfesting av kommunens vedtak. Vårt mål er at ingen saker blir omgjort eller returnert.

For å kunne være proaktiv i utviklingen av Nittedalssamfunnet, er det foreslått at rådmannen i samarbeid med Nittedal Eiendom KF gis fullmakt til å fremforhandle avtaler med eiendomsbesittere/rettighetshavere for kjøp/sikring av rettigheter i fast eiendom i Nittedal kommune. Se rådmannens forslag til vedtak pkt. 14.

Eventuelle avtaler skal godkjennes av kommunestyret. Eiendomsprisene øker i Nittedal kommune. Fullmakten til Nittedal Eiendom KF foreslås økt fra 3 mill kr til 5 mill kr. Jf rådmannens forslag til vedtak pkt. 13.

Relevante indikatorer

Delmål	Nøkkellindikatorer	Resultat 2013	Resultat 2014	Mål 2015	Mål 2016
Tjenestene skal ha tilstrekkelig kapasitet	Rehabiliter antall meter vannrør	1180	100	2000	2000
	Gjennomføring av trafikksikkerhetstiltak	I henhold til plan	I henhold til plan	I henhold til plan	I henhold til plan
Tjenestene skal være av god kvalitet	Klager/henvendelser på utført brøyting	42	110 Resultat for sesongen 13/14	109 Resultat for sesongen 14/15	60 på normal vintersesong
	Antall klagesaker etter PBL sendt fylkesmannen	13	22	20	20
	Antall klager som er omgjort eller opphevet av fylkesmannen	5	3	2	0

Sektoren jobber med å utvikle indikatorer som er relevante for å følge kvalitets- og aktivitetsutviklingen over tid. Dette gjelder både innenfor lovforvaltning og tjenesteyting. Ovenfor er noen utvalgte indikatorer hvor kommunen har satt seg mål for 2016. I årsrapportene vil det bli rapportert på flere indikatorer.

Andre kommunale virksomheter som leverer tjenester i eller samarbeider med Nittedal i 2016:

Barnevernvakta v/Romerike politidistrikt	Interkommunalt samarbeid
Miljøhuset Gnisten AS Norasonde AS Romerike krisesenter IKS Regionalt Samhandlingskontor Enhet for lindrende behandling Alternativer til vold Mobilt røntgen Overgrepsmottak Seksjon for sorgstøtte Ahus Regionalt samhandlingskontor Nedre Romerike Kommunal akutt døgnenhet (KAD) Tidl. ØHD	Aksjeselskap Aksjeselskap Interkommunalt selskap Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid
Romerike avfallsforedling IKS (ROAF) Nedre Romerike Vannverk IKS (NRV IKS) Nedre Romerike brann- og redningsvesen (NRBR IKS) Nedre Romerike Avløpsselskap IKS (NRA IKS) Jernbaneforum Gjøvikbanen Regionkontor Landbruk (RKL) Nedre Romerike Vannverk AS	Interkommunalt selskap Interkommunalt selskap Interkommunalt selskap Interkommunalt selskap Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid Avviklingsselskap
Romerike kontrollutvalgssekretariat (ROKUS IKS) Romerike revisjon IKS Nittedal kommunale eiendomsforetak (Nittedal-Eiendom KF) Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR) Nedre Romerike Innkjøpsamarbeid (NRI)	Interkommunalt selskap Interkommunalt selskap Kommunalt foretak Interkommunalt samarbeid Interkommunalt samarbeid

God folkehelse

God folkehelse innebærer at alle skal ha så god helse som mulig ut fra sine forutsetninger. Helse er ulikt fordelt mellom sosiale grupper i befolkningen, og det er mange faktorer som bidrar til å skape og opprettholde slike forskjeller. Det gjelder for eksempel frafall i videregående skole, miljøbelastninger, inntektsulikhet og sosial ulikhet i levevaner. Alle innbyggere har et selvstendig ansvar for sin egen helse og for å gjøre gode helsevalg. Nittedal kommunes folkehelsearbeid skal bidra til å fremme helse i befolkningen, og redusere sosiale helseforskjeller. Kommunens ansvar kan beskrives som en kombinasjon av universelle tiltak og tiltak som retter seg mot hele befolkningen, og målrettede tiltak mot utsatte grupper. Arbeidet må være helhetlig, og folkehelseperspektivet skal derfor være en grunnleggende premiss i all kommunal planlegging.

Forholdene ligger generelt godt til rette for god folkehelse i Nittedal. Befolkningen har gode levekår og det er lav arbeidsledighet. I tillegg er sentrale kjennetegn ved kommunen, som god tilgjengelighet til natur, gode rekreasjons- og friluftsmuligheter, og et aktivt frivillig miljø innen både kultur og idrett, viktige faktorer også i et folkehelseperspektiv. Kommunen skal bidra til at de gode forholdene opprettholdes og videreutvikles og gjelder alle grupper i befolkningen. Fra barndom, via ungdomstid og voksen alder til en aktiv, trygg og sunn alderdom.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Mål: Alle skal ha mulighet for et godt og aktivt liv

- Nittedal skal være et lokalsamfunn med plass til alle
- Nittedal kommune skal bidra til å redusere sosiale helseforskjeller
- Barn og unge i Nittedal skal ha et oppvekstmiljø som gjør dem robuste
- Andelen ungdom som gjennomfører videregående opplæring er 95 %
- Den sosiale boligpolitikken er rettet mot dem som trenger det mest
- Nittedal kommune skal legge til rette for at eldre er trygge, aktive og selvhjulpne
- Kommunen har nullvisjon for krenkelser og mobbing

Temaplaner(gjeldende)

- Trafikksikkerhetsplan
- Plan for idrett og friluftsliv
- Vi bryr oss arbeidet
- Boligsosial plan

Aktuelle statlige føringer

Folkehelsemeldingen – Meld.St.19 (2014-2015)

Nasjonale folkehelsemål er:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte helseforskjeller.
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Status og utfordringer

I likhet med resten av landet er livsstilssykdommer og psykiske helseutfordringer de store utfordringene. Rådmannen er spesielt bekymret for unge som ikke kommer inn på arbeidsmarkedet, og som i tillegg har utfordringer med rus og sin psykiske helse.

Figuren illustrerer hvor sammensatt begrepet folkehelse er og hvordan hele kommunen har et ansvar:

Folkehelseprofilen 2014

Folkehelseinstituttet publiserer hvert år en folkehelseprofil for alle norske kommuner (www.fhi.no). Tabellen under viser hvordan Nittedal ligger an sammenlignet med Akershus og med resten av landet på en rekke indikatorer som er relevante for folkehelsen. Noen av indikatorene er helsestatistikk, som f.eks. sykehusinnleggelser, antall hoftebrudd etc. Andre indikatorer viser status på forhold man vet påvirker folkehelsen, som f.eks. arbeidsledighet eller andre sosiale og økonomiske faktorer.

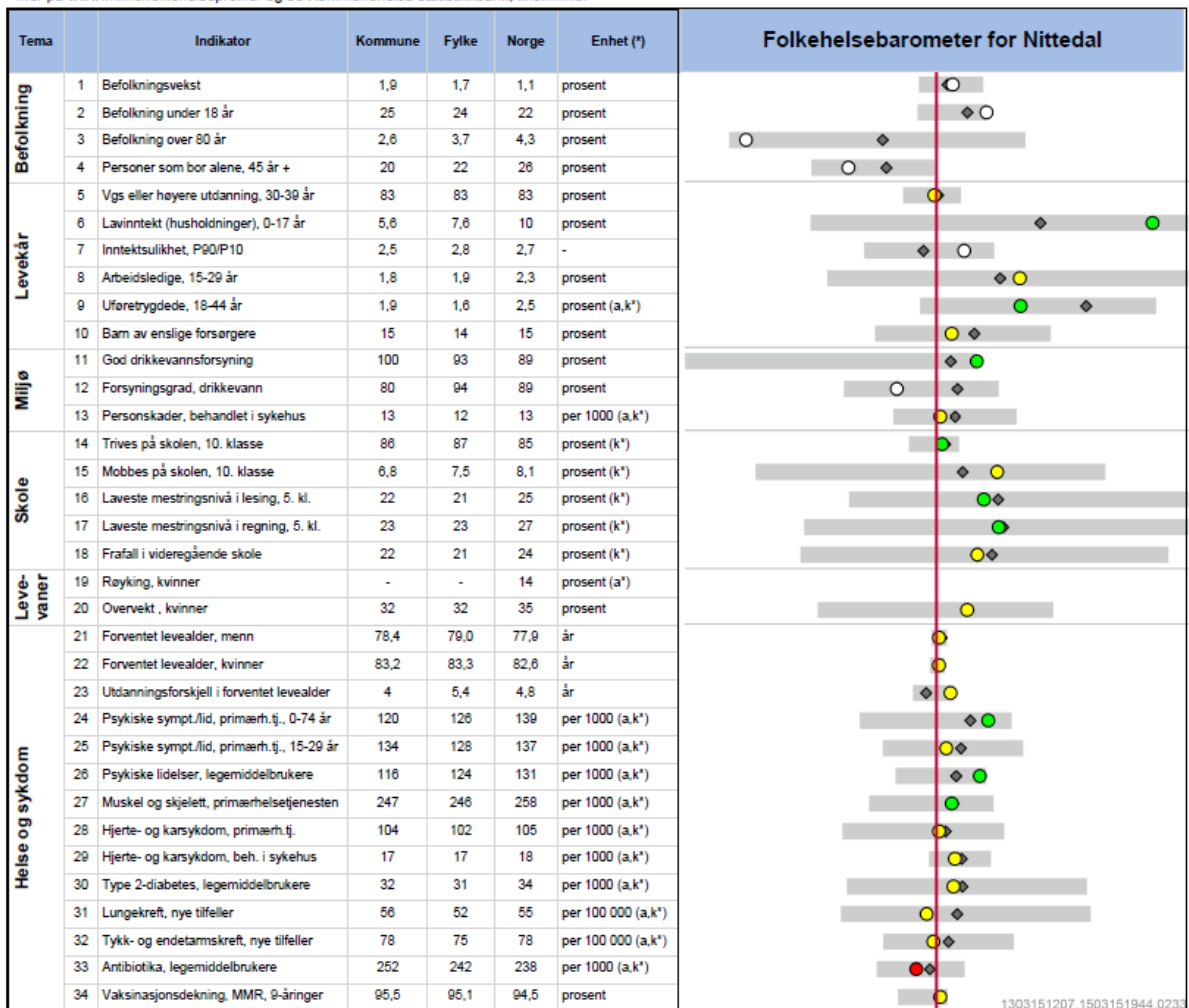
Folkehelseprofilen viser at Nittedal ligger godt an sammenlignet med resten av landet på mange områder, og forholdene ligger godt til rette for å opprettholde og videreutvikle god folkehelse. Det er

mange «grønne» indikatorene, noe som betyr at Nittedal ligger signifikant bedre an enn landsgjennomsnittet på disse indikatorene. Nittedal har i 2014 en rød markering for antibiotikaforbruk, noe som betyr at Nittedal har et høyere forbruk enn både fylket og landet.

- Grønn verdi betyr at vi med høy grad av sikkerhet kan si at kommunen ligger bedre an enn landet som helhet
- Rød verdi betyr at vi med høy grad av sikkerhet kan si at kommunen ligger dårligere an enn landet som helhet
- Gul verdi forteller at vi ikke med sikkerhet kan si om kommunen ligger dårligere eller bedre an enn landet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket

Halvsirkler: Kommuneverdier som er mer enn dobbelt så høye som landsverdien eller mindre enn halvparten av landsverdien, vises som halvsirkel i figurens ytterkant. En «grønn» verdi betyr at kommunen ligger bedre an enn landet som helhet, likevel kan det innebære en viktig folkehelseutfordring for kommunen da landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. For å få en mer helhetlig oversikt over utviklingen i kommunen kan du lage diagrammer i KommuneHelsa statistikkbank. Les mer på www.fhi.no/folkhelseprofiler og se KommuneHelsa statistikkbank, khs.fhi.no.

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2013, 2. 2014, 3. 2014, 4. 2014, i prosent av befolkningen. 5. 2013, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utdanning). 6. 2012, barn som bor i husholdninger med inntekt under 80 % av nasjonal median. 7. 2012, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 8. 2013, i prosent av befolkningen. 9. 2011-2013, mottakere av varig uførepensjon. 10. 2011-2013, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. Året 2012 er ekskl. 11. 2013, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli (der minst 12 prøver er analysert) og stabil drikkevannsløyperanse. Omfatter rapportpliktige vannverk. 12. 2013, befolkning tilknyttet rapportpliktige vannverk i prosent av totalbefolkningen. 13. 2011-2013, 14/15. Skoleåret 2008/09-2013/14, skoleåret 2012/13 finnes ikke i statistikken pga. endring i tidspunkt for innsamling. 16/17. Skoleåret 2011/12-2013/14. 18. 2011-2013. 19. 2004-2013, ekskl. årene 2006-2007 pga. teknisk feil ved innrapportering. Fødede som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet i prosent av alle fødede med røykeopplysninger. 20. 2011-2013, KMI over 25 kg/m2 (basert på selvrappertert høyde og vekt før svangerskapet). Tall fra sykehus med lav rapportering er ekskludert. 21/22. 1999-2013, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 23. 1998-2012, vurdert etter forskjellen i forventet levealder mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 24. 2011-2013, brukere av fastlege og legevakt. 25. 2011-2013, brukere av fastlege og legevakt. 26. 2011-2013, 0-74 år, legemidler mot psykiske lidelser, inkl. sovemidler. 27. 2011-2013, 0-74 år, muskel- og skjelettplager og -sykdommer (ekskl. brudd og skader), brukere av fastlege og legevakt. 28. 2011-2013, 0-74 år, sykdom knyttet til hjerter- og karsystemet, brukere av fastlege og legevakt. 29. 2011-2013. 30. 2011-2013, 30-74 år, brukere av blodglukosesenkende midler, ekskl. insulin. 31. 2003-2012. 32. 2003-2012. 33. 2011-2013, 0-74 år. 34. 2009-2013, vaksine mot meslinger, kusma og røde hunder. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Utdanningsdirektoratet, Norsk pasientregister, Medisinsk fødselsregister (MFR), Primærhelsestjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen som eies av Helsedirektoratet), Kreftregisteret, Nasjonalt vaksinasjonsregister (SYSVAK), Vannverksregisteret og Reseptregisteret. For mer informasjon, se khs.fhi.no

Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer

Kommunen har utarbeidet en folkehelseoversikt i tråd med krav i plan og bygningsloven. Der blir det redegjort for status og utfordringer på en rekke folkehelserelaterte områder. Oversikten skal revideres jevnlig og ligge til grunn for kommunens planlegging. Både folkehelseprofilen fra Folkehelseinstituttet og kommunens egen folkehelseoversikt viser at folkehelsen er god i Nittedal, sammenliknet med resten av landet.

Oversikten viser også at Nittedal vil få noen utfordringer i årene som kommer, som følge av demografiske endringer med bl. a. en økende andel av befolkningen over 80 år, og en betydelig økning i antall barn. Med en økt eldrebefolkning kan en forvente flere med ulike helseplager, og et større press på de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Med flere barn blir utfordringen å legge til rette for gode oppvekstvilkår. Gode barnehager og en god skole for alle, er et av de beste utgangspunkt en kan ha for god folkehelse.

Nittedal kan også forvente en økning i andelen innbyggere med en annen etnisk bakgrunn enn norsk. Både som følge av tilflytting, men særlig som følge av flyktningssituasjonen i verden i dag. Innvandrere har ofte andre helseutfordringer enn etniske nordmenn, noe som trolig vil gi kommunen et endret utfordringsbilde over tid.

Folkehelseoversikten viser også hvordan Nittedals befolkning har endret seg sosioøkonomisk gjennom årene, og at den også vil forandre seg i årene som kommer. Nittedal er en del av et pressområde rundt Oslo med blant annet stigende boligpriser. I tillegg er Nittedal del av et stort og godt arbeidsmarked. Dette gjør at Nittedal har få personer med lav inntekt, det er lav arbeidsledighet og det er for det aller meste gode levekår. Men samtidig gir boligprisene utfordringer for unge som vil etablere seg i bygda.

Konsekvensene blir også ekstra store for de som har økonomiske problemer. Særlig gjelder dette barn som lever i lavinntektsfamilier, og som står i fare for å falle utenfor de sosiale aktivitetene som foregår.

Kriminalitet

Det er en klar nedadgående trend i kriminalitetstallene for Nittedal de senere årene. Det er derfor viktig at det kriminalitetsforebyggende arbeidet fortsetter. Redusert kriminalitet har konsekvenser for så vel folkehelse som kommune- og samfunnsøkonomi.

Frafall i videregående skole

Nittedal har hatt et frafall fra videregående skole som har ligget over snittet for landet og fylket for øvrig. I folkehelseprofilen fra Folkehelseinstituttet for 2015 viser tallene imidlertid en bedring for kommunen. Vi er gått fra rød til gul, og er nå under landsgjennomsnittet med 22 % frafall mot 25 % for landet. Akershus har 21 % frafall i gjennomsnitt i samme periode. Dette er fortsatt en stor utfordring for kommunen, og kommunen vil fremdeles arbeide aktivt for å redusere frafallet i den videregående skolen.

Livsstilssykdommer

I Nittedal som i resten av landet er økningen i livsstilssykdommer en av de store folkehelseutfordringene. Den store sosiale ulikheten i helsetilstand er bekymringsfull og utfordrer kommunen i sin prioritering av tiltak og ressurser.

Mål og satsinger i 2016

Det er behov for en økt satsing på tjenester som er helsefremmende og forebyggende, med spesiell vekt på gode oppvekstvilkår for barn og unge. Grunnlaget for god psykisk og fysisk helse legges i barndommen.

I forslaget til ny kommuneplan har rådmannen benyttet følgende inndeling for å synliggjøre de ulike nivåene i folkehelsearbeidet:

- Helsefremmende tiltak for alle innbyggere
- Tidlig innsats
- Tiltak for innbyggere som har behov for særskilt oppfølging
- Legge til rette for hverdagsaktivitet
- Kunnskap

Helsefremmende tiltak for alle innbyggere – prioriteringer i 2016

- Bygge kulturhus, kirke og bibliotek
- Styrking av kvaliteten i nittedalsskolen. Se omtale under målet gode tjenester for sektor oppvekst og utdanning
- Styrkingen av skolehelsetjenesten og helsestasjonen videreføres. Helsestasjonen for ungdom får styrket legetjenesten.
- Utbyggingsavtaler og andre virkemidler skal benyttes for å sikre boligutbygging også for utsatte grupper i boligmarkedet. Eldre og førstegangsetablerere er viktige målgrupper.
- Trafikksikkerhetsarbeidet prioriteres ytterligere og følges opp i henhold til planen, med hovedvekt på trygge skoleveier
- Der samarbeid og partnerskap med frivillig sektor er aktuelt, skal det alltid vurderes ved igangsetting av nye tiltak.
- I 2015 ble «Vi bryr oss» arbeidet evaluert. Evalueringen danner grunnlag for hvordan arbeidet skal videreføres.
- Tilrettelegging for gode møteplasser skal styrkes i planlegging av bolig og sentrumsområder.
- Arbeidet med tilrettelegging av utfartsparkeringer for adkomst ut i naturen videreføres.

Tidlig innsats – prioriteringer i 2016

Tiltak for innbyggere som har behov for særskilt oppfølging – prioriteringer i 2016

- Familieteamet består av ressurser fra både barnevernstjenesten, enhet for helse og avdeling for helsesøster og jordmørtjenester. Familieteamet består av både psykologer og familierapeuter og ivaretar forebyggende psykisk helsearbeid. Teamet jobber etter intensjonen i samhandlingsreformen om at folk skal få rask hjelp og helst der de bor.

- I 2016 vil det bli opprettet et adferdsteam som skal bistå skolene med å ivareta barn og ungdom med store adferdsvansker og/eller store emosjonelle vansker. Sammen med en økning av ressursene til spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn er dette en betydelig styrking av tidlig innsats rettet mot barn og unge.
- Ungdomsordinator og ungdomsteam startet opp i 2014 som en koordinerende instans for ungdom som har utviklet vansker og som har behov for hjelp fra flere hold.
- Frisklivssentralen gir bistand til å endre levevaner med blant annet å tilby røykesluttkurs, kurs i depresjons- og belastningsmestring (KID, KIB), søvnkurs, treningsveiledning og kostveiledning. Fram til i dag har målgruppen i hovedsak vært innbyggere som er i en sykemelding. Satsing i 2016 for dette arbeidet er å finne strategier for å fange opp de som står i fare for å bli sykemeldte slik at sykemelding kan unngås.
- Nittedal Kommune har utarbeidet en veileder mot alvorlig skolefravær, supplert med et ambulant team som følger opp de vanskeligste sakene. Veilederen følges kontinuerlig opp på skolene og av PPT.
- Utekontakten er et lavterskeltilbud til ungdom i alderen 13- 23 år. Utekontakten er ofte der ungdommene samles, på skoler, fritidsklubber samt på ulike arrangementer og er samtalepartnere for ungdom med utfordringer.

Legge til rette for hverdagsaktivitet – prioriteringer i 2016

Nittedal kommune vil legge til rette for at innbyggere kan være fysisk aktive hver dag. Lett tilgang til opplevelsrike natur- og rekreasjonsområder nær der folk bor er viktig for en god folkehelse. Store deler av Nittedals befolkning bor i nærheten av marka og kulturlandskapet i dalbunnen, men det er behov for bedre tilrettelegging.

- Kommunen har flere samarbeid og partnerskap med organisasjoner og frivillige. Sammen med tryggtrafikk og turkameratene foregår det et stort arbeid for at flere skal gå og sykle til skolen.
- Skilting og merking av turstier helt fra boligområdene og ut i marka gjøres av turkameratene i samarbeid med kommunen.
- I samarbeid med FRINI videreføres arbeidet med å bedre tilgang til marka, utfartsparkeringer og tilrettelegging av helårsbålplasser og møtesteder i marka.
- Tilrettelegging for universell utforming ved utfartsparkeringer og ved bommene langs skogsbilveier.
- I samarbeid med Bondelaget ferdigstilles det i 2016 en sti langs Nitelva ved Hakadal kirke. Stien har til hensikt å synliggjøre verdiene i jordbrukslandskapet for allmennheten.
- Regulering av turvei i sentrum er igangsatt, og byggestart forventes i 2016. Dette er første del av en universell gangvei mellom Åneby og Kjeller.

Kunnskap - prioriteringer i 2016

- For å kunne gjøre gode helsevalg må befolkningen ha tilstrekkelig kunnskap om kosthold, fysisk aktivitet, og faktorer som har betydning for god psykisk helse.

Rent miljø

Et rent miljø er helt grunnleggende for å ivareta det Nittedal vi kjenner. Både kommunal aktivitet og innbyggernes og besøkendes adferd har miljømessige konsekvenser. Det trengs en holdningsendring, miljøarbeid må dermed utføres langs mange dimensjoner.

Befolkningsveksten i Nittedal og klimaendringene er de største utfordringene for miljøet. Kommunen må håndtere flere boliger og mer trafikk både innad og gjennom kommunen. Forventede klimaendringer krever investeringer og planlegging for å gjøre kommunen i stand til å møte mer ekstremvær, og de følger det får i form av mer erosjon, mer flom etc.

For å lykkes i arbeidet med miljøspørsmål må vi ha en helhetlig tilnærming og hele kommunen må ansvarliggjøres. Miljøspørsmål må være et grunnleggende premiss i all planlegging.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Nittedal skal ha ren luft, jord og vann:

- Nittedal kommune skal innen 2027 redusere sine klimagassutslipp med 50 % i forhold til 1990-nivå
- Vannkvaliteten i Nitelva skal tilfredsstillere kravene til god økologisk tilstand innen 2021 i tråd med EUs rammedirektiv
- Nittedal skal bevare det biologiske mangfoldet

For at kommunen skal oppnå sitt mål om rent miljø må alle aktører samarbeide. Det kreves gode teknologiske kunnskaper og innovative løsninger, og miljø- og klimaspørsmål må belyses og tas hensyn til i all arealplanlegging og i hele den kommunale virksomheten.

Temaplaner

- Klima og energiplan
- Utskiftingsplan for biler, maskiner og utstyr
- Vann- og avløpsplan
- Landbruksplan

Aktuelle statlige føringer

Klimameldingen

Regjeringen la i april 2012 fram st.meld. nr. 21 (2011-2012) Norsk klimapolitikk (klimameldingen). Klimamålene, slik de er nedfelt i klimaforliket fra 2008, ligger fast.

EUs vannrammedirektiv

EUs vannrammedirektiv, implementert i norsk lov gjennom den såkalte vannforskriften.

Naturmangfoldloven

Norge har som mål å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2020. I den nye Naturmangfoldloven er målet en bedre forvaltning av norsk natur gjennom bærekraftig bruk og vern. Et viktig prinsipp i loven er at alle beslutninger som berører naturen skal bygge på kunnskap om naturmangfoldet og hvordan et planlagt tiltak påvirker dette.

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Hensikten med retningslinjene er å oppnå samordning av bolig-, areal- og transport-planleggingen og bidra til mer effektive planprosesser. Retningslinjene skal bidra til et godt og produktivt samspill mellom kommuner, stat og utbyggere for å sikre god steds- og byutvikling.

Status og utfordringer

Kommunens største utfordring i årene som kommer er knyttet til reduksjon av klimagassutslipp, bedret vannkvalitet i Nitelva og ivaretagelse av naturens mangfold.

Det er en utfordring å styre utbyggingen mot et miljøvennlig utbyggingsmønster. Presskommunene rundt Oslo, som Nittedal, har en utfordring i å sørge for at ny utbygging ikke blir bilbasert. Dette må vi tenke på både i den lokale planleggingen, hvor det skal legges til rette for gang og sykkel, men også i den mer regionale planleggingen hvor tilknytning til kollektivknutepunkter gir et reelt alternativ til bilbruk.

Målet om rent miljø er sektorovergripende og berører hele den kommunale forvaltning. Alle enheter i kommunen har derfor et ansvar for å legge til rette for og å ivareta hensyn til miljøet, og bidra til at klimagassutslipp og energiforbruk reduseres.

Klima

Økningen av klimagassutslippene er bekymringsfull. Nittedal er en bilbasert kommune og den største utslippskilden er transport, hvor personbilbruken utgjør en stor andel. Mange pendler ut av bygda på jobb eller for å handle, og det brukes bil til skole, barnehage, fritidsaktiviteter og så videre. Nittedal har med andre ord en stor og viktig utfordring i å legge til rette for mindre bilbruk. For å redusere bilbruken trengs det både praktiske løsninger som bedre tog/busstilbud, bedre gang/sykkelveiforbindelser, lokale aktivitetsarenaer, flere innfartsparkeringer kollektivfelt for buss slik at buss er et konkurransedyktig alternativ rent tidsmessig. Endringen til mer miljøvennlige biler som f.eks elbil har hatt en rivende utvikling i områdene rundt Oslo, Nittedal inkludert. Kommunen har derfor etablert 10 ladepunkter for ladbare motorvogner ved idrettshallene og rådhuset, og tatt inn krav til ladepunkt i nye reguleringsplaner. Kommunen har også som byggeier mulighet til å påvirke energiforbruket. For å redusere energiforbruket har kommunen startet opp med første fase i en EPC-kontrakt. EPC er energisparekontrakt med garanti. Kommunen har også hatt fokus på holdningsskapende arbeid og gjennomførte både i 2014 og 2015 ENØK-kampanje rettet mot husholdningene. Kampanjen bestod av gratis og uforpliktende ENØK-rådgivning gjennom hjemmebesøk og rådgivning på telefon og epost.

Økt forbruk bidrar til at avfallsmengdene øker. Samtidig gjenvinnes mer avfall enn noen gang, og utslippene fra avfallsbehandlingen går ned. Romerike Avfallsforedling bygget i 2013 et nytt sorteringsanlegg, som ble satt i drift i januar 2014.

Som en følge av forventede klimaendringer er det grunn til å tro at vi får hyppigere, større og voldsommere regnskyll. Dette vil påvirke overvannsmengden, kunne gi flommer og føre til ras og økt erosjon. Dette vil også ha betydning for biologisk mangfold, for vannkvaliteten i vassdragene og for grunnstrukturen. Kommunen har også som mål å iverksette tiltak som avbøter hendelser og forhold som er knyttet til klimaendringene vi har sett de siste årene. Dette vil være hendelser og forhold som isolert sett er uønsket og skal i varetas med hensyn til sikkerhet og beredskap, men det påvirker også arbeidet med å innfri EUs vanddirektiv jfr. avsnittet under. Kartlegging av overvann og flomveier er her et viktig tiltak.

Flere av tiltakene fra kommunens klima og energiplan som ble vedtatt i 2010 er nå gjennomført. Planen vil bli revidert i 2017, jf forslag til planstrategi 2016-2019.

I 2015 ble det bevilget ekstra midler knyttet til klima, miljø- og energitiltak. Midlene skal bl.a. brukes til kartlegging av klimagassutslipp, tiltak knyttet opp mot folkehelse og miljø som f.eks. utfartsparkeringer og holdningsskapende tiltak. Mange tiltak er utført, og dette vil fremkomme i årsrapporten for 2015.

Vannkvalitet

Vannkvaliteten i Nitelva er definert som god i øvre deler av elva, men blir dårligere nedover i vassdraget. Vannkvaliteten er blant annet påvirket av kommunaltekniske installasjoner som utett ledningsnett, overløp fra pumpestasjoner, overløp og restutslipp fra renseanlegg samt utslipp fra spredt bebyggelse, og avrenning fra landbruket.

Kommunen er godt i gang med arbeidet med å realisere ny avløpsløsning for kommunens innbyggere. Arbeidet med rehabilitering av ledningsnett og pålegg om oppgradering av spredt avløp er videreført. Som en konsekvens av de statlige føringene har kommunen utarbeidet planer for rehabilitering av avløp og foretatt en miljørisikovurdering.

For å redusere avrenning fra landbruk er tilskuddsordningene gjennom «Regionalt miljøprogram» til bl.a. redusert jordarbeiding og grasdekte vegetasjonssoner, «Spesielle miljøtiltak i landbruket» til bl.a. å anlegge fangdammer og utbedre hydrotekniske anlegg, og tilskudd til drenering for å hindre overflatevann og erosjon viktige. Dette er tilskuddsordninger som forvaltes av Regionkontor landbruk innenfor rammer satt av fylkesmannen. I tillegg til tilskuddsordningene har kommunen etablert et fangdamfond for å sikre fullfinansiering av kostnadene til etablering. Holdningsskapende arbeid gjennom gratis miljøråd til gårdbrukere er ikke videreført og heller ikke planlagt for 2016.

Naturmangfold

Det biologiske mangfoldet er utfordret. Antall arter som dør ut har økt i moderne tid, og hastigheten på denne prosessen er langt høyere enn det som kan regnes som naturlig. Det biologiske mangfoldet trues av bl.a. endringer i klima og arealbruk, særlig som resultat av dagens effektivitet i skog- og jordbruk, nedbygging av arealer, masseuttak, forurensning og introduksjon av fremmede arter. Å sikre det biologiske mangfoldet er viktig og Nittedal fikk i 2015 3 nye naturreservater i marka.

Nittedal har gjennomført flere kartlegginger av biologisk mangfold. Kommunen har nå registrert 311 verdifulle naturtyper. De verdifulle naturområdene er særlig knyttet til skog og kulturlandskap i dalbunnen. Kommunen har i 2015 også kartlagt amfibier, samt ørret i flere av sidebekkene til Nitelva. Arbeidet med oppdatering av kunnskapen om det biologiske mangfoldet i skogen i Nittedal er startet og vil bli videreført i 2016.

Mål og satsinger i 2016

Den største satsingen til kommunen i 2016 og de påfølgende årene, er arbeidet med å realisere ny avløpsløsning for kommunens innbyggere. Dagens løsning med 3 renseanlegg langs Nitelva skal fases ut og erstattes med avløpsledning til NRAs anlegg i Skedsmo. Nødvendige vedtak om tilkoblingen er fattet i de aktuelle organer. Forprosjekt er gjennomført, og detaljprosjektering er startet opp. Dette arbeidet krever store ressurser både i planlegging og gjennomføring. Første påkobling er planlagt til 1. januar 2017. Arbeidet med rehabilitering av ledningsnett og pålegg om oppgradering av spredt avløp videreføres og forsterkes. Dette store løftet er helt nødvendig både i et miljøperspektiv og for å kunne utvikle Nittedalsamfunnet.

Når kommunen etablerer ny avløpsledning til NRA, delvis i samarbeid med Skedsmo kommune, er det god miljøpolitikk å vurdere om vannledningen til Nittedal skal legges om samtidig. Dette reduserer inngrepet i naturen til ett, og ikke to, som lett kunne blitt alternativet. Dette spørsmålet tas opp i forbindelse med representantskapsmøtet i NRV i november 2015. Beslutningen vil få konsekvenser for selskapet, og sannsynligvis for vannprisen. I et miljøperspektiv er dette en fornuftig beslutning.

Utbygging og bruk av arealene i Nittedal kommune planlegges i tråd med de rikspolitiske retningslinjene for arealbruk og transportsystem. Disse retningslinjene skal fremme samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, god trafiksikkerhet og effektiv trafikkavvikling. Ved å planlegge på denne måten skal vi bidra til å utvikle bærekraftige tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet.

Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. I henhold til klimaforliket er det et mål at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Planleggingen skal legge til rette for tilstrekkelig boligbygging i områder med press på boligmarkedet, med vekt på gode regionale løsninger på tvers av kommunegrensene.

I tillegg er følgende punkt/tema kommunens miljø-satsing:

- legge til rette for klimavennlige areal- og transportløsninger, herunder bedre kollektivtilbud og nødvendig innfartsparkering. Dette gjøres i tett samarbeid med Ruter, NSB, Jernbaneverket og Statens vegvesen.
- redusere klimagassutslipp og energiforbruk fra kommunal tjenesteproduksjon og virksomhet gjennom bl.a. miljøfyrtårnsordningen og grønt flagg
- Redusere klimagassutslipp og energiforbruk ved holdningsskapende arbeid og krav i reguleringsplaner

- stille krav til lokalt produsert fornybar energi, klimavennlig teknologi og klimasmarte bygg i arealplanlegging
- fortsette en helhetlig forvaltning i tråd med EUs vannrammedirektiv og gjennom det interkommunale arbeidet i Vannområde Leira og Nitelva, samt oppfølging av tiltaksanalysen
- redusere avrenning fra landbruket gjennom holdningsskapende arbeid
- redusere forurensning og skade som følge av klimaendringer
- øke tilgjengeligheten til Nitelva og opprettholde vassdragets verdi som landskaps- og naturelement
- bedre kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i skogen og viltet, dokumentere og vektlegge økologisk belastning ved beslutning om gjennomføring av tiltak, og legge vekt på miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder
- kartlegge viktige områder for friluftsliv
- kartlegge flomfare langs sidevassdrag til Nitelva som berører bebygde områder
- bekjempe fremmede arter

Andre tiltak for miljø, klima og energi

Kommunestyret vedtok i juni 2012 å avsette 2 millioner til miljø-, klima- og energitiltak.

Tiltakene nedenfor er bl.a. forankret i klima og energiplanen og viser hvilke områder/tiltak som er prioritert i 2016:

Klima og energitiltak	2016	Sum totalt for hele planperioden (2013-2016)
Transport		
Ladestasjoner for elbil og gå/sykkelaksjoner	X	180.000 kr
Holdningsskapende arbeid		
Grønt Flagg/miljøfyrtårnsertifisering av kommunale virksomheter	X	800.000 kr
Holdningsskapende arbeid generelt og i skole og barnehage spesielt	X	190.000 kr
Miljøtiltak generelt		
Kartlegging av naturtyper og vilt	X	300.000 kr
Utfartsparkering ved Marka og tilgang til Nitelva	X	110.000 kr
	TOTALT	2.000.000 kr

Relevante indikatorer

Delmål	Nøkkelindeikatorer	Resultat 2013	Resultat 2014	Mål 2015	Mål 2016
Redusere klimagass-utslippene	Antall sertifiserte kommunale miljøfyrtårn eller grønt flaggvirksomheter	3	3	10	10
	Energiforbruk per kvadratmeter i kommunal bygningsmasse	189	184	184	175
	% materialgjenvunnet avfall i ROAF-kommunene	30,2	39	40	50
	Antall abonnenter med hjemmekompostering. Akkumulerte tall	52	60	70	70
Nitelva skal ha god økologisk og kjemisk status innen 2021	% kornareal med redusert/utsatt jordarbeiding	34	27	Mål fastsettes i samarbeid med RKL	Venter på svar fra RKL
	Antall meter grasdekte buffersoner	9470	8781	Mål fastsettes i samarbeid med RKL	Venter på svar fra RKL
	Antall meter med grasdekte vannveier i dråg	695	370	Mål fastsettes i samarbeid med RKL	Venter på svar fra RKL
	Antall søknader fra landbruket på «smil»-midler for å reparere overvannskummer, rør og grøfter og etablering av fangdammer	3	12	8	Venter på svar fra RKL
	Antall gratis miljørådsbesøk i landbruket i kommunen	2 individuelle	1 individuelt	Ikke videreført	Ikke videreført
	Antall pålegg om oppgradering av spredte avløp	79	39	70	*4
	Rehabiliterert antall meter avløpsrør	1 450	710	3000	6500
Nittedal skal bevare det biologiske mangfoldet	Registrerte naturtyper	277 akkumulert	311 akkumulert	290 akkumulert	320 akkumulert
	Inngrep i registrerte naturtyper	0	0	0	0

⁴ Det forventes at alle pålegg om oppgradering er sendt ut i 2015. Fra 2016 vil de utsendte påleggene bli fulgt opp. Indikator endres neste HP.

Stolt nittedalsidentitet

Nittedal skal være et sted med identitet og et sted å være stolt av. Målet er at innbyggere, ansatte, frivillige og næringsliv har stolt nittedalsidentitet og er gode ambassadører for Nittedal

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Stolt nittedalsidentitet handler om hvordan vi ønsker at innbyggere, ansatte og omgivelsene skal oppfatte Nittedal. Det handler også om hvem vi vil være.

Nittedal skal være:

- et sted å være stolt av
- den grønne kulturbygda
- et godt sted å bo
- et trygt sted å vokse opp
- inkluderende med plass til alle
- et attraktivt sted å jobbe
- et sted for opplevelser
- og et sted der du får gode tjenester og omsorg når du trenger det

Temaplaner

- Kommunedelplan for kultur og idrett
- Plan for idrett og friluftsliv
- Områdereguleringsplan for Rådhuskvartalet
- Kommunikasjonsstrategien av 2012
- Arbeidsgiverpolitikken av 2013
- Kommunedelplan for kulturminner.

Status og utfordringer

For å finne ut hva innbyggerne assosierer med Nittedals identitet, arrangerte kommunen våren 2013 en workshop på identitet. Naturnærhet ble nevnt flest ganger, etterfulgt av oppvekstmiljø og idrettsfasiliteter. Landlig, sentralitet, trygghet og kulturtilbud fulgte deretter som begreper som beskriver Nittedalsamfunnet.

Befolkningens opplevelse av trivsel og livskvalitet er viktig for folks identitet. I Innbyggerundersøkelsen 2014 oppgir vel 90 pst av de intervjuede at de trives i Nittedal. 2 av 3 spurte svarer at de trives svært godt eller godt. 3 av 4 vil anbefale venner og bekjente å flytte til Nittedal, mens det er under 9 pst som sier at de ikke vil anbefale Nittedal som bosted.

En annen viktig side ved lokalidentitet er i hvilken grad lokalsamfunnet er inkluderende – eller oppfattes som inkluderende. Innbyggerundersøkelsen 2014 stilte spørsmålet: «Oppfatter du Nittedal som et inkluderende samfunn?» I underkant av 3 av 10 spurte gav karakteren 6 eller 5 på en skala fra 1 til 6 (hvor 6 er mest inkluderende). 62 pst av de spurte svarte 3 eller 4.

For mange av våre innbyggere er identiteten knyttet til marka og den grønne bygda, til friluftsliv og frivillighet. 2015 har vært friluftslivets år, og det har vært flere arrangementer og tiltak knyttet til dette. På den måten har den grønne bygda blitt enda bedre kjent og tilgjengelig for innbyggerne, og samtidig har dette bidratt til bedre folkehelse. Det er viktig at alle jobber sammen for å skape et godt omdømme i kommunen. Derfor bidrar også gode oppvekstmiljø og nabolag, gode tjenester i barnehage, skole og omsorgssektor til å skape god identitet.

Sentrumsutvikling er og har vært et viktig innsatsområde, og som også har stor betydning for befolkningens identitet. Kommunedelplanen for nye Nittedal sentrum og reguleringsplan for utvidelse av Mosenteret med boliger er vedtatt, og det samme er områdereguleringen av rådhuskvartalet. Hovedfokus framover vil nå være å starte utbyggingen i tråd med planene. Det er et mål at de viktigste tjenestene for innbyggerne skal samles i sentrum, og satsingen på sentrum skal redusere utpendling og handelslekkasje.

Nittedal kommune skal være en foregangskommune når det gjelder klima og miljø, med bl a grønn vekst og nyskapende arbeidsplasser. Nittedal sentrum skal utvikles til å bli et attraktivt og klimanøytralt kommunesentrum, hvor vi skal innarbeide krav til oppvarming, energikilder, klimavennlige tak og fasader.

Lokal identitet var ett av de 4 hovedkriteriene som politikerne i Nittedal la hovedvekt på i arbeidet med kommunereform og spørsmål om kommunesammenslåinger som kommunestyret behandlet våren 2015. Styrking og videreutvikling av en stolt nittedalsidentitet er avgjørende for å skape gode oppvekst- og bomiljøer hvor folk trives. Dette skjer i samspill mellom naturgitte fysiske forhold, sivilsamfunnet og offentlig virksomhet. Fra kommunens side blir det viktig å utforme en politikk hvor tjenester, aktiviteter/arenaer støtter opp under en positiv utvikling for lokal identitet. Bevissthet rundt dette er en forutsetning for å få dette til.

Befolkningssammensetningen i Nittedal endres, vi får et større mangfold. Dette gjelder både aldersmessig, men også kulturelt og på andre måter. Vi er stolt av vår identitet og ønsker at nye innbyggere skal få ta del i og kjenne seg hjemme i denne. Samtidig må vi ta innover oss at samfunnet er i endring og at dette også vil påvirke identiteten.

Mål og satsinger i 2016

- Ferdigstille kulturhus, kirke og bibliotek.
- Satsing på utbygging og utvikling av sentrum videreføres.
- Sentrumsutviklingen vil foregå etappevis. Alle utbyggingsprosjekter skal reguleres før utbygging kan finne sted.
- Regulering av turvei i sentrum er igangsatt, og byggestart forventes i 2016. Dette er første del av en universell gangvei mellom Åneby og Kjeller.

- Formingsveilederen for nye Nittedal sentrum skal legges til grunn for all ny bebyggelse i sentrum. Identitet er en av flere viktige parametere.
- Parallelt med første fase som er kirke og kulturhus, forberedes et grunnlag for en områdeplan for «sentrumskjernen». Det forventes at utvidelse av Mosenteret kan komme parallelt med bygging av kirke og kulturhus.
- Sentrum bygges gradvis. Kommunedelplan for sentrum er vedtatt. Gjennom områderegulering og ved aktiv bruk av formingsveileder bidrar vi til å utvikle et godt bomiljø, gode sentrumsopplevelser og stolt identitet
- Nittedal kommunens klimasatsning skal gjenspeiles i reguleringsbestemmelser og andre føringer

Levende lokaldemokrati

Lokaldemokratiet, med kommunens folkevalgte, er kjernen i det lokale selvstyre.

Det er et selvstendig mål at de folkevalgte organer er representative for befolkningen i kommunen.

Et levende lokaldemokrati betyr at innbyggerne involveres på mange ulike måter. Demokrati handler også om å skape arenaer for deltakelse, skoloring og meningsytring gjennom andre kanaler enn de folkevalgte organer. Bred deltagelse med ulike ytringsformer skal stimuleres.

Nittedal kommune skal involvere sine innbyggere og sine brukere, og gjennom dette bidra til reell medbestemmelse og innflytelse. Det dreier seg også om å involvere innbyggerne i å ta valg som er med på å forme bygda som lokalsamfunn. Kommunen skal være åpen og tilgjengelig.

Kommunen skal også legge til rette for og oppmuntre til at kommunens innbyggere involverer seg i nærmiljøet sitt, og er med på å forme sin egen hverdag. Dette skjer gjennom medlemskap og deltagelse i frivillige organisasjoner, i velforeninger, etc. Det er mange arenaer som det levende lokaldemokratiet formes og utvikles på.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

MÅL: Et mer levende lokaldemokrati.

STRATEGIER

1. Sikre representativt demokrati som speiler befolkningen.

Kommunen vil:

- legge til rette for deltakelse og medvirkning
- ta i bruk ny teknologi
- oppfordre til høy valgdeltagelse

2. Legge til rette for engasjement og medvirkning i kommunale beslutningsprosesser.

Kommunen vil:

- styrke barn og unges innflytelse
- sette samfunn og innbyggere i sentrum
- etablere gode arenaer/møteplasser for meningsutveksling og politisk debatt
- bruke media aktivt
- stimulere til, og anerkjenne frivillighetsarbeid og politisk engasjement
- kommunisere og etterleve demokratiske prinsipper og verdier

3. Økt brukermedvirkning ved utforming og tildeling av tjenester.

Kommunen vil:

- lytte til brukerne
- anerkjenne brukerorganisasjonenes arbeid

Statlige føringer.

Lovpålagte demokrati- og medvirkningsorganer i Nittedal.

- **Kommunestyret** er det øverste politiske organ i kommunen og består av 29 valgte representanter og som velges for 4 år av gangen. Kommunestyret setter langsiktige mål for rammer og drift av kommunen. Kommunestyret har en klar styringsfunksjon.

Noen kommunale organer er pliktige etter kommuneloven. Foruten kommunestyret gjelder dette formannskap, kontrollutvalg og administrasjonsutvalg, valgstyre, en eller flere klagenemder og et fast utvalg for plansaker. I tillegg har enkelte andre lover bestemmelser om pliktige organer som eldreråd og kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne. For øvrig fastsetter kommunestyret fritt hvilke folkevalgte organer kommunen skal ha.

- **Formannskapet.** Formannskapets medlemmer (i alt 11 personer) velges blant kommunestyrets faste medlemmer og ledes av ordføreren. Etter endringene fra komitemodell til utvalgsmodell er formannskapets primær oppgaver nå arealplaner, eierstyring og økonomi.
- Kommunestyret i Nittedal kommune har fastsatt at kommunen skal ha tre hovedutvalg som skal følge opp bestemte saksområder. Disse er:
  - Hovedutvalg for oppvekst og utdanning
  - Hovedutvalg for helse og omsorg
  - Hovedutvalg for miljø og samfunnsutvikling

Hovedutvalgene skal arbeide med saker innenfor sine respektive sektorområder. Utvalgene har innstillingsmyndighet overfor formannskapet eller kommunestyret. Dersom en sak skal behandles i både formannskap og kommunestyre, så leverer utvalgene innspill. Hovedutvalgene er delegert selvstendig vedtaksmyndighet i saker av ikke-prinsipiell karakter.

- **Klagenemnda** er et organ for saker hvor kommunen er endelig klagemyndighet.
- **Eldrerådet** er et rådgivende organ for kommunen og skal behandle alle saker som gjelder levekår for eldre. Rådet kan selv ta opp andre saker som vedkommer de eldre i kommunen.
- **Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne** er et organ skal sikre en åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i arbeidet med saker som er særlig viktige for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Dette gjelder blant annet adkomst, arbeid mot diskriminering, samt tjenester for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- **Barnetalspersonen** er en lovpålagt funksjon som skal sikre barn og ungdoms interesser blir tilstrekkelig ivaretatt, særlig i utviklings- og arealplanleggingen i kommunen.
- I barnehagene er det **samarbeidsutvalg (SU)** og i skolen er det SU og **Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU)** i tillegg til **elevråd**.

Kommunale føringer

Barn og unges kommunestyre (BUK) består av valgte representanter fra kommunens barne- og ungdomsskoler. BUK fremmer egne forslag, og har anledning til å uttale seg om berørte saker til Nittedal kommunestyre.

Status og utfordringer.

Stortingsmelding 14 (2014-2015) ble godkjent i statsråd i mars 2015. Stortingsmeldingen beskriver hvilke nye oppgaver som i fremtiden vil bli lagt til kommunal forvaltning. Nittedal kommune gjennomførte i perioden frem til sommeren 2015 en utredning av styrker og svakheter i kommunen, og vurderte kommunens utfordringer i de kommende år, også sett hen til fremtidige oppgaver. Prosessen endte med et kommunestyrevedtak om å fortsette som egen kommune. Resultatet er oversendt til Fylkesmannen, som i neste omgang vil vurdere utredningen og utfordringene i fylket, for så å sende sin anbefaling til Stortinget for behandling.

Det lokale demokratiet står sterkt i Nittedal. I arbeidet med kommunereform, kom det klart frem fra de politiske partier at målet om et levende demokrati, med utgangspunkt i lokale og regionale interesser – var avgjørende i vurderingen av fremtidig kommunestruktur.

Da kommunestyret vedtok at Nittedal kommune skulle videreføres som selvstendig kommune gjennom sak 78/15, var det flere faktorer som talte for en slik tilnærming; innflytelse i regionen, rekrutterings- og kompetansefortrinn, sunn økonomi og lokal identitet. Utfordringen blir å opprettholde denne posisjonen i fremtiden. Det vil kreve god rekruttering til politiske verv, attraktiv arbeidsgiverpolitikk, solid kunnskap om god økonomistyring og nøktern drift – og ivaretagelse av kommunens identitetsfaktorer.

Presset på velferdstjenestene er høyt, og økende. Det er sannsynlig at kommunene vil stå overfor sterkere grad av statlig forventning til utjevning av forskjeller mellom kommunenes vilje til å bidra i presset mot velferdstjenestene. Et godt lokalt demokrati evner raskt å ta innover seg samfunnsendringene og tilrettelegge for et godt samarbeid mellom lokale folkevalgte organ, kommuneadministrasjon og frivillig arbeid.

I Nittedal kommune er det registrert over 150 frivillige organisasjoner. Foreningene spenner svært vidt og omfatter idrett, friluft, kultur, kunst, velforeninger, kirke/menighet, politiske lag, ulike interesseforeninger, etc. Mangfold er en viktig og positiv del både for lokaldemokratiet og for Nittedalsidentiteten.

Kommunen har samarbeidsavtaler med Nittedal idrettsråd, Nittedal kulturråd og FRINI. Samarbeidsavtalene fastslår hvilke områder kommune og rådene skal samarbeide på, samt hvilke saker rådene skal ha høringsrett i. Kommunen og rådene jobber systematisk gjennom hele året for løse viktige saker innenfor eget område. I tillegg har kommunen diverse partnerskapsavtaler med frivillige lag og foreninger.

Mål og satsinger 2016

- Skolebehovsplanen vil være på høring i starten av 2016 og det vil bli lagt opp til høringsmøter og bred medvirkning.
- I 2016 skal retningslinjene for barn og unges kommunestyre (BUK) revideres.
- Nittedal kommune samarbeider med frivillige og inviterer til temamøter/dialogmøter gjennom året. Frivillige, ansatte og politikere overfører kunnskap til hverandre og diskuterer hvordan man mest hensiktsmessig løser forskjellige problemstillinger.
- I 2015 er det opprettet et nærmiljøfora på Rotnesområdet og vedtatt retningslinjer. I 2016 skal det opprettes nærmiljøfora i Søndre og Hakadal.

Gode prosesser

Gode prosesser er et mål som favner alle nivåer og alle sektorer i kommunen.

Gode prosesser bidrar til å sikre at kommunen når de andre strategiske styringsmålene. Gode prosesser bidrar til å oppnå god effektivitet og frigjøre tid og ressurser. Det er med på å sikre høy kvalitet på tjenester, samtidig som det sikres et tilstrekkelig bredt eierskap til den politikken som blir ført og de tiltakene som gjennomføres.

Kommunen har i sin kommunikasjon med innbyggere og interessenter utvidet sin digitale plattform, slik at kommunen i kommende år vil satse på full digital kommunikasjon som hovedregel i all sin korrespondanse med innbyggerne. Dette skal sikre at alle relevante data blir registrert, og at de blir registrert kun én gang.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027.

I kommuneplanen 2015-2027 står det at Gode prosesser kjennetegnes ved blant annet:

- klare hensiktsformuleringer
- god forankring
- forutsigbarhet
- effektivitet
- god ledelse
- omstillingsevne
- samhandlingskompetanse

Videre at målet er effektive, fleksible og forutsigbare prosesser.

Kommunale føringer

Det er flere ulike prosesser som faller inn under målsettingen om gode prosesser. Prosesser kan deles i ulike underkategorier. Det er prosesser som følger av et administrativt årshjul eller administrative månedssykluser som:

- budsjett og handlingsplan
- tertialrapporter
- årsmelding

Det er også prosesser som har som mål å munne ut i et bestemt utrednings- eller planprodukt:

- Revidering av kommuneplan
- Utarbeidelse av temaplaner
- Revidering av eksisterende planer
- Utarbeidelse av andre utredninger

Prosesser som fører til eller er et resultat av at en innbygger eller brukere mottar en eller flere tjenester:

- Daglig produksjon/levering av:
  - oppvekst- og utdanningstjenester
  - helse- og omsorgstjenester
  - tekniske tjenester
  - administrative tjenester
- Fra en innbygger søker om en tjeneste eller å få en tillatelse til å gjøre noe, til innbyggeren har fått informasjon om hva som ble resultatet på søknaden
- Fra en innbygger eller bruker sender inn en klage på et saksbehandlingsresultat, til vedkommende har mottatt informasjon om klagebehandlingsresultatet. Til en slik prosess hører både den administrative og den politiske behandlingen av klagen.
- Fra en tjeneste er levert, til tjenesten er fakturert, betalt og regnskapsført.

I tillegg er det utredningsprosesser som leder fram til politiske saker og administrasjonens oppfølging og gjennomføring av de politiske vedtak som fattes.

Status og utfordringer:

Nittedal kommune er i all hovedsak preget av effektive og gode prosesser. Dette baserer vi på objektive undersøkelser, hvor kommunen kommer godt ut, når vi sammenlignes med andre kommuner. Bak dette ligger blant annet en *kontinuerlig evaluering* av våre prosesser, for å imøtekomme krav til effektivitet i forvaltningen. Hovedutfordringene ligger i å stadig arbeide for bedre prosesser i et samfunn hvor rammevilkårene er i kontinuerlig endring. Nasjonale føringer, demografi, flytting, innvandring, teknologisk utvikling, økonomiske konjunkturer, endringer i helsetilstand og levekår, innbyggernes forventninger, etc. er eksempler på forhold som påvirker behovet for og tilbudet av kommunale tjenester i årene som kommer.

Mål og satsinger i 2016

Digitalt samfunn – digital kommune

Nittedal kommune prioriterer nøktern drift og arbeidet for å redusere administrative kostnader. Det har vært et hovedmål å danne seg grundig realitetsbilde av kommunens digitale tjenester, før det vil være aktuelt å investere og oppgradere de digitale system i kommunen.

Våren 2015 fikk kommunen 2 analyser og 1 strategi til behandling i henholdsvis administrasjon og politiske organer. Konsulentfirmaene PA Consulting og ATEA, leverte hver sin grundige rapport om henholdsvis «digital modenhet» i kommunen og «helsesjekk» av IKT-systemene i kommunen. Samtidig utarbeidet Nittedal kommune strategi for IKT i kommunen, jf KST-sak 81/15.

I tillegg til dette er det under utarbeidelse sektorspesifikke IKT-strategier for Helse og omsorg, samt Oppvekst og utdanning. Dette er de fagsektorene hvor kommunen har størst potensiale for å videreutvikle tjenestene med ny teknologi som virkemiddel.

Strategien er bygd opp med:

- Et overordnet strategisk dokument, som ble vedtatt i Kommunestyret i august 2015
- En tiltaksplan – hvor tiltak som krever økte driftsmidler eller investeringer, er fremmet i *denne* handlingsplan. Disse tiltak er beskrevet nedenfor*.
- En organisasjonsplan, som vil bli utarbeidet 1. halvår 2016, og vil definere fremtidens organisering av IKT i Nittedal kommune

*Tiltakene som er fremmet i Handlingsplan 2016-2019 er for henholdsvis å utvide kapasitet, levere et nytt tjenestenivå, og bedre den operative styringen:

Nytt tjenestenivå

I henhold til ROS-analysen for Nittedal kommune generelt og IKT spesielt, er blant annet brann omtalt i risikobildet, samt tap av data av andre årsaker. Tiltakene for IKT i årets handlingsplan legger opp til at back up av data også skal lagres andre steder enn i Rådstua. Dette vil redusere risikoen for tap av data betraktelig.

I tillegg legges det opp tiltak for å bygge opp parallelle kritiske komponenter og doble servere. På denne måten vil kommunen kunne styre informasjon gjennom alternative komponenter – og hente informasjon fra kopi-server dersom hovedserverne skulle svikte. Dette er et nytt tjenestenivå i kommunen, og er helt nødvendig for å kunne redusere sårbarheten i våre systemer. Den overordnede beskrivelsen av tiltakene er behandlet i KST-sak 81/15.

Rådmannen vil også utrede bruken av IKT i skoleverket, og innfører et nytt skoleadministrativt system for å effektivisere sektoren; redusere tidkrevende dobbeltregistreringer og få konsistente og oppdaterte data. Rådmannen vil også starte arbeidet med å innføre FEIDE (Felles Elektronisk IDentitet), som er en standardløsning fra Kunnskapsdepartementet. Systemet gjør det mulig å fordele roller og styre tilgangen for foreldre, elever, lærere og rektorer.

Bedre den operative kapasitet

Det er et betydelig potensial for å bedre IKT-styringen i kommunen ved å ta bedre kontroll over arkitekturen i IKT-systemene. Med dette menes å etablere en rolle som har det helhetlige ansvar for å kartlegge og styre sammenhengen mellom de ulike elementene i den digitale kommune. Herunder både fysisk infrastruktur, sikkerhet, og integrasjon mellom de ulike virksomhetsprogram kommunen har i drift. Rådmannen anser dette som en nødvendig prioritering for å kunne velge riktige i årene fremover. Dette vil muliggjøre analyser som bidrar til gode og fremtidsrettede valg. Rådmannen omdisponerer en stilling til dette formålet.

På nett

Det er igangsatt et betydelig arbeid for å styrke tilgjengeligheten i kommunen gjennom aktiv bruk av applikasjoner og dokumenter på nett. Satsingen «På nett med innbyggerne» har som målsetting å

automatisere informasjon og korrespondanse gjennom kommunikasjon mellom innbyggere og administrasjon ved hjelp av internett og applikasjoner for nettbrett og mobil.

I tråd med nasjonale føringer og kommunale strategier tar kommunens helse- og omsorgstjenester i bruk nye velferdsteknologiske løsninger. Ny teknologi utfordrer i stor grad tradisjonelle arbeidsmetoder og tankesett. Målet er å utvikle trygge og effektive arbeidsprosesser som gir brukerne gode tjenester.

Bedre bruk av kommunens saks- og arkivsystem

Kommunen vil i 2016 arbeide med å se på muligheter for å integrere saks- og arkivsystemet med ulike fagsystemer som brukes i de ulike sektorene. Det er ønskelig at kommunen har samlet alt sitt arkivverdige materiale i ett elektronisk arkiv. I anskaffelsesprosesser for nye fagsystemer vil kommunen i hovedsak kreve at systemene lar seg integrere med Public 360.

Digital post

En stadig økende andel av kommunens kommunikasjon med innbyggere og samarbeidspartnere foregår elektronisk. Dette er miljøvennlig og ressursbesparende for kommunen. Det er ventet at denne utviklingen vil forsterkes i 2016. Fra første kvartal 2016 er alle statlige organer pålagt å ha løsninger for digital post som er knyttet opp mot kontakt- og reservasjonsregisteret. Det er ventet at dette vil gjøre at en stadig større andel av innbyggerne vil bli tilknyttet en løsning for sikker digital post, som igjen vil gjøre at Nittedal kommune i større grad kan bruke digital post til innbyggere.

Nittedal kommune stiller fra 1. januar 2015 krav til at alle leverandører om at all fakturering overfor kommunen skal skje med elektroniske fakturaer i det europeiske EHF ehandelsformatet. Hensikten er å effektivisere prosessene som knytter seg til handel av varer og tjenester og behandling av inngående fakturaer. Elektroniske fakturaer i EHF format fjerner arbeidet knyttet til scanning av fakturaer, risikoen for feiltolkning av fakturaer ved scanning og risikoen for at fakturaer forsvinner ved forsendelse og distribusjon. Kommunen vil ha en gradvis avvikling av alle papirfakturaer, slik at det i en overgangsperiode vil være mulig å avvikhåndtere fakturaer som blir levert på papir.

Rådmannen har forventninger til at overgangen til digital post vil redusere budsjettposten for porto.

Kommuneplan 2015-2027 og planstrategi 2016-2019

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Kommuneplanen ble revidert og ble vedtatt i april 2015. Til kommunestyremøtet i november legges det opp til at et utkast til planstrategi skal behandles. Der foreslås det at kommuneplanens samfunnsdel videreføres, mens arealdelen får en mindre revisjon. I tillegg drøftes hvilke utfordringer Nittedalssamfunnet står overfor de nærmeste årene, og hvilke planbehov kommunestyret vil ha i denne sammenheng.

En viktig forutsetning for at kommuneplanen skal føre til gode resultater er at både kommunestyret og administrasjonen får et godt eierskap til planen, og til videre oppfølging. Et godt eierskap bidrar til at planen er kjent og følges opp i de kommende årene.

Kompetente og motiverte medarbeidere

Føringer

Kommunens ansatte er kommunens viktigste ressurs. Det er kommunens ansatte som produserer tjenester og som sikrer at organisasjonen leverer tilstrekkelig kvalitet i alle ledd. Dette fordrer blant annet:

- Tilstrekkelig og riktig kompetanse
- God og tydelig ledelse
- Arbeidstakere som trives på jobb
- Et samsvar mellom tilførte oppgaver og ressurser

Et hovedtiltak for å styre virksomheten og tydeliggjøre prioritene i kommunen, er inngåelse av lederavtaler og driftsavtaler mellom rådmann, hennes kommunalsjefer og enhetsledere i kommunen.

Fra kommuneplanen 2015-2027

Kommunens gjeldende arbeidsgiverpolitikk gir føringer for personalledelse og utvikling av godt arbeidsmiljø i kommunen.

En god og aktiv arbeidsgiverpolitikk er en viktig forutsetning for å nå målet om kompetente og motiverte medarbeidere. Arbeidsgiverpolitikken skal synliggjøre kommunens overordnede mål og strategier for å fremme organisasjonskultur, resultat og omdømme. Utvikling av medarbeidernes kompetanse, trivsel og engasjement er helt avgjørende for å nå målet om kompetente og motiverte medarbeidere.

Temaplaner

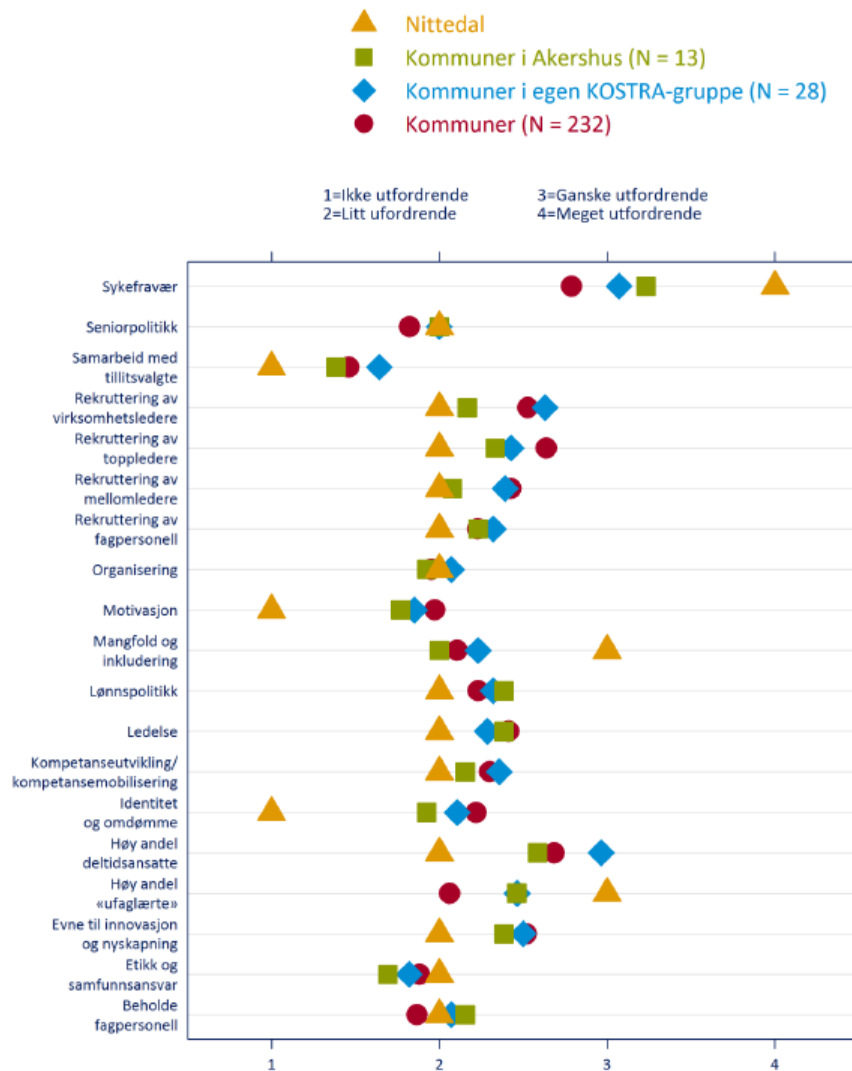
- Arbeidsgiverpolitikk
- Lønnspolitikk
- Seniorpolitikk
- IA-avtalen
- Samarbeids- og informasjonsavtalen

Status og utfordringer i Nittedal kommune

Kommunen gjennomfører en årlig medarbeiderundersøkelse som måler «energi» og «klima» blant de ansatte. Energiindeksen indikerer om organisasjonen er riktig sammensatt; den måler om det foreligger tydelige mål og prioriteringer, og om det er balanse mellom oppgaver og ressurser. Klimaindeksen indikerer opplevelsen av det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet, samt redegjør for den opplevde tillit og kultur i kommunen.

Utfordringsbildet fremgår også i KS' årlige arbeidsgivermonitor.

Illustrasjonen nedenfor viser kommunens plassering i forhold til øvrige kommuner i Norge og Akershus. Sykefraværet vil bli omtalt nærmere.

Hovedfunn fra medarbeiderundersøkelsen:

Resultatet av medarbeiderundersøkelsen for 2015 viser at våre ansatte i hovedsak vet hva som forventes av dem, at de opplever at de har muligheten til å gjøre det de er best til hver dag. Det er fortsatt området «ressurser» som preger kommunen på den negative siden.

Klimaindeksen totalt sett er forbedret ytterligere fra 2014. Det er uttrykt en høy tillit til nærmest leder og overordnede ledelse.

Kommunen scorer over måltallet sammenlagt. Det totale resultatet fra 2014 til 2015 er svært gledelig. Styring og ledelse av kommunen, medbestemmelse og satsinger på alle nivå i kommunen, har gitt en betydelig positiv effekt.

KS' arbeidsgivermonitor i 2015 skisserer noen utfordringer herunder å sikre tilstrekkelig relevant og kompetent arbeidskraft.

- Høyt sykefravær fremkommer også som en utfordring i kommunesektoren.

Kompetanse

Kompleksitet og spenn i oppgaver stiller stadig høyere krav til kompetanse hos medarbeidere på alle nivåer. I helsesektoren har kommunesektoren, for eksempel gjennom samhandlingsreformen, fått et betydelig utvidet ansvarsområde. Dette har medført et økt kompetansebehov.

Det er tilsvarende utfordringer innenfor de andre tjenestesektorene i kommunen. Det er utfordrende å tiltrekke seg og beholde personell med tilstrekkelig kompetanse. Dette vil bli vanskeligere i årene fremover, og setter et særskilt krav til god rekruttering. For å møte disse utfordringene på en god måte vil det utarbeides en rekrutteringsstrategi.

Egen opplæring

Kommunen etablerte i 2014 «kommuneskolen». Hensikten har vært å systematisere den interne opplæring som kommunen tilbyr nyansatte. På den måten vil kommunen sikre seg at alle ansatte har fått opplæring i grunnleggende temaer som hver enkelt arbeidstaker/leder i kommunen har nytte av.

Lærlinger og praksisplasser

Kommunen har fokus på å legge til rette for bruk av lærlinger. Lærlingene kan både rotere mellom enheter/avdelinger og/eller være stasjonær i en enhet i hele perioden.

Kommunen arbeider med en strategi knyttet til lærlingeordningen, og hvordan vi kan legge til rette for økt antall fagbrev.

I arbeidet med å øke andel lærlinger, har kommunen også til hensikt å se på hvordan kontraktsformularene mellom kommune og leverandører kan utformes slik at det kontraktsfestes krav til lærlingeplasser hos leverandørene.

I et samfunnsmessig perspektiv, er det også ønskelig å legge til rette for flere praksisplasser. Dette treffer både kommunen som arbeidsgiver, og de øvrige næringsvirksomheter som er lokalisert i Nittedal. Problemstillingen er aktualisert gjennom samarbeidet med NAV, gjennom kommunens arbeid med å tilrettelegge for arbeidstakere med redusert arbeidsevne, og for å raskt få arbeids- og språktrening for flyktninger.

Trivsel på jobb

Det er tre grunnleggende elementer for at en arbeidstaker skal oppleve arbeidsdagen som positiv og givende:

- Mestring
- Autonomi
- Hensikt

Arbeidsgiverpolitikken skal legge til rette for at dette kjennetegner arbeidshverdagen til kommunens medarbeidere.

Ledelse

Nittedal kommune gjennomfører månedlige samlinger med ledere på enhets- og avdelingsnivå, for å skape en felles lederplattform. Temaene varierer mellom lederskapsfag og forvaltningsfag. Hensikten er å skape robuste ledere med felles tilnærming til oppgaven som budsjett- og resultatansvarlige i Nittedal kommune. Rådmannens struktur på det overordnede nivå er et sektorovergripende team, med 3 kommunalsjefer, stabssjef og rådmann. Ordningen skal bidra til å ansvarliggjøre hver enkelt sektorleder til å foreta drøftinger på tvers av egne faginteresser, og ha en helhetlig tilnærming til kommunale prioriteringer. Dette rådmannsteamet møter sine enheter og avdelinger i faste møter.

I den kommende fireårsperioden vil Nittedal kommune måtte gjøre betydelige omprioriteringer og endringer for å skape rom for fremtidens utfordringer. Dette vil kreve mye av ledere på alle nivåer i kommunen. Det vil bli behov for prioriteringer av oppgaver og ressurser for å kunne nå de viktigste målsettingene for kommunen og de enkelte tjenestene. Det vil også være en viktig oppgave for lederne å sikre at alle medarbeidere involveres på en god måte i de prioriteringsdiskusjonene som vil måtte gjøres. En god forankring og forståelse av disse prosessene vil være svært viktig for et best mulig resultat.

Sykefravær

Sykefraværstatistikken for Nittedal kommune viser at kommunen har hatt et sykefravær på et tilsvarende nivå som gjennomsnittet av norske kommuner. Det er i Nittedal, som i landet ellers, forskjeller i sykefraværet mellom ulike sektorer og enheter. Dette er det objektive resultatet. Når arbeidsgivermonitoren likevel peker på at dette er den opplevde mest utfordrende delen av kommunedriften, er det i sammenheng med at kostnadsbildet og arbeidspresset på de øvrige ansatte er for stort, som følge av sykefravær blant kolleger.

I 2015 har Nittedal kommune arbeidet utover det som er lov- og forskriftsfestet med problematikken rundt sykefravær. Et omfattende arbeid har gitt oss informasjon og kunnskap om mønster og sammenhenger i sykefraværet i kommunen. Det er grunnlag for å hevde at sykefraværet kan reduseres ytterligere. Problematikken rundt sykefravær har felles grenseflate med folkehelse-satsningen. Det vil arbeides med forventningsavklaring mot den enkelte ansatte, og arbeidet skal gjennomføres i tett samarbeid med tillitsvalgte og verneombud.

Mål og satsinger for 2016

Mål

Kompetente medarbeidere

- Karriereplan er utviklet for utpekte ledere og arbeidstakere
- Det skal tilrettelegges for horisontal karriere

Motiverte medarbeidere

- Følge opp vedtatt arbeidsgiverpolitikk
- Stillingsbeskrivelser opprettet for nye og eksisterende stillinger
- Medarbeidersamtaler gjennomført for alle ansatte i kommunen
- Anerkjennelse gode rollemodeller
- Fremheve gode effektiviserings- og innovasjonstiltak

Delmål	Indikatorer	Resultat 2013	Resultat 2014	Resultat 2015	Mål 2016
Kompetente medarbeidere	Sykefravær	7,4	7,8	Ikke klart	6,8
	Antall gjennomførte medarbeidersamtaler			67,1	80
	Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning i helse- og omsorgssektoren	70		71	75
	Andel årstimer til undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	96,3**	96,8**	65,6**	98
Motiverte medarbeidere	Antall nominerte til omdømmepris		13	21	20
	Antall nominasjoner til innovasjonspris			26	20
	Antall respondenter på medarbeiderundersøkelse	752	793 (72 % av spurte)	76 % av spurte	75
	Energiindeks	23,2	26,9*	28,1	27,8
	Klimaindeks	21,4	23,8*	26,4	24
	Antall med stillingsbeskrivelse			50 %	80 %

* I 2014 gikk kommunen over fra 5 til 6-trinns evalueringsskala. Derfor er resultatet i 2014 noen prosentpoeng bedre enn i 2013.

** Resultatene er angitt for skoleårene 2013/14 og 2014/15 og målsetting for 2015/16

Sunn økonomi

I kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2015-2027 som ble vedtatt av kommunestyret 27.4.2015 er målet for sunn økonomi fastsatt som følger:

«En sunn økonomi som sikrer at tjenester kan leveres som planlagt»

Strategiene som er beskrevet i kommuneplanen for å nå dette målet er tredelt:

1. Netto driftsresultat på 2,5 % for å bidra til egenkapital til investeringer
For å nå dette vil kommunen:
  - Ha kontinuerlig fokus på effektivisering av drift ved å finne nye måter å løse oppgavene på i alle sektorer
  - Foreta prosessgjennomganger for å ta ut effektiviseringsgevinster ved innføring av IKT-systemer
  - Vektlegge driftskostnader ved investeringer i nye bygg
  - Jobbe med effektiv arealutnyttelse og bruk av arealer forskjellige tider på døgnet på tvers av sektorene
  - Øke kommunens inntekter
2. Egenkapitalandel for investeringer på 25 %
  - Utarbeide investeringsbudsjetter med egenkapitalandel på 25 % for investeringer der kommunen selv må bære finanskostnadene
  - Utarbeide driftsbudsjetter med positivt driftsresultat som gir egenkapital til investeringene
3. Frie midler på disposisjonsfond tilsvarende 5 % av driftsinntekter
  - Utarbeide driftsbudsjetter som gir avsetning til frie midler på disposisjonsfondet for å holde den relative andelen på 5 % av driftsinntektene

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

I kommuneplanen for 2015-2027 vises det til en befolkningsvekst og en utvikling i befolkningen hvor Nittedal får stadig flere innbyggere med behov for kommunale tjenester, blant annet som følge av flere barn og unge og flere av de eldste. Dette vil medføre press på økonomien både til økte tjenester og i forhold til økte investeringer. I tillegg er både tilbudet og etterspørselen etter tjenester i stadig endring som konsekvens av vedtak fattet av sentrale myndigheter, innovasjon og endringer i brukernes forventninger til hva kommunen skal bidra med av tjenester. For å møte disse utfordringene på en god måte er det avgjørende å være i forkant gjennom god økonomisk planlegging for å sikre tilfredsstillende økonomisk handlefrihet i årene som kommer.

Temaplaner

Aktuelle statlige føringer

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har de siste årene gitt følgende anbefalinger til utarbeidelse av kommunenes budsjetter:

- Netto driftsresultat bør ligge på 3 – 5 % av driftsinntekter
- Lånegjelden til kommunen bør stresstestes
- Egenfinansieringen av investeringer bør økes

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) la i sin rapport i november 2014 frem en ny vurdering av anbefalt netto driftsresultat for kommunene. Det anbefalte nivået på netto driftsresultat for kommunene foreslås til 1,75 % på konsernnivå. Konsernnivå inkluderer, i tillegg til kommunen selv, kommunale foretak og interkommunale selskaper. Den nye anbefalingen er en reduksjon fra TBUs tidligere anbefaling om et netto driftsresultat på 3 %.

Mål og satsinger i 2016

Relevante indikatorer

Som vedtatt i kommuneplanen for 2015-2027 er indikatorene for sunn økonomi:

- Netto driftsresultat på 2,5 % for å bidra til egenkapital til investeringer
- Egenkapitalandel for investeringer på 25 %
- Frie midler på disposisjonsfond tilsvarende 5 % av driftsinntekter

Rådmannens forslag til handlingsplan for 2016-2019 legger disse indikatorene til grunn ved fremleggelsen av handlingsplanen.

Økonomiske rammer, forutsetninger og prioriteringer i handlingsplanen

Rådmannens forslag til handlingsplan for perioden 2016-2019 og budsjett for 2016, er lagt med bakgrunn i Solberg-regjeringens forslag til Statsbudsjett for 2016. Regjeringen har varslet at de vil legge frem et tilleggsnummer til statsbudsjettet knyttet til flyktningsituasjonen og utviklingen på dette området. Rådmannen kommer tilbake med sin vurdering av denne og konsekvensene for Nittedal kommune så snart denne foreligger.

Forutsetninger for handlingsplanen

Nittedal står i 2016 foran store økte behov som følge av endringer i befolkningen. Økningen består både av økte behov for den enkelte innbygger, og en økning i antallet innbyggere som har behov for kommunale tjenester. Dette gjelder spesielt innen begge de store sektorene helse og omsorg og oppvekst og utdanning.

Rådmannens forslag til handlingsplan er lagt som et stramt økonomisk opplegg. Budsjettet er lagt basert på dagens nivå for tjenester og tar for de fleste områder ikke høyde for eventuelle økninger i tjenestebehov ut over det som var kjent på tidspunkt for utarbeidelse av handlingsplanen. Unntaket er innen eldreomsorgen der det foreslås en satsing på hjemmetjenester som vil øke kapasiteten innen tjenesten. Alle anslag i budsjettet er gjort med bakgrunn i å få best mulig estimater gitt den

usikkerheten som er innen de forskjellige tjenesteområdene til kommunen. Dette innebærer at det både kan inntreffe positive og negative avvik i løpet av perioden i forhold til de forutsetninger som er lagt til grunn i utarbeidelsen av forslaget til handlingsplan.

Rådmannen har lagt vekt på kommunestyrets vedtak i handlingsplanen for perioden 2015-2018 og vedtak i sak om budsjetttrimmer for 2016-19 (KST-sak 60/15).

Inntekter

Regjeringen anslår en vekst i frie inntekter (skatt og rammetilskudd samlet) for kommunesektoren på 4,7 milliarder kroner målt i forhold til departementets anslag for inntekter for 2015. Den kommunale skattøren for personlige skattytere foreslås i statsbudsjettet for 2016 økt med 0,45 prosentpoeng til 11,8 prosent i 2016.

Kommunens egne anslag på vekst i skatteinntektene fra 2014-2015 anslås til 4,9 prosent, noe som er høyere enn veksten i skatteinntekten for landet som er anslått til 4,6 prosent. Kommunens eget anslag for skatteinntektene for 2016 er lagt til grunn i beregningen av skatteinntektene i handlingsplanperioden. Det er lagt inn en økning i skatteinntektene i budsjett for 2016 på 6,6 prosent, dette innebærer en økning i skatteinntektene for Nittedal på 41,6 mill. kroner fra 2015 nivået. Veksten i skatteinntekter for landet er beregnet til 7,4 prosent, den anslåtte veksten for Nittedal er med andre ord anslått å bli noe lavere enn for landet. Dette henger sammen med kommunens forventninger til høyere skatteinntekter i 2015 enn anslaget i statsbudsjettet som dermed medfører lavere prosentvis vekst fra 2015 til 2016 enn landet for øvrig. For årene 2017-19 er det budsjettet med økninger i skatteinntektene som følge av forventet befolkningsvekst.

Forventet rammetilskudd for kommunen er beregnet basert på kommunens egne befolkningsprognoser. Forventet utvikling i befolkning per 1.juli som er lagt til grunn for rammetilskuddet er vist i tabellen under.

Alder	2015	2016	2017	2018
0-1 år	472	559	582	607
2-5 år	1 241	1 254	1 311	1 374
6-15 år	3 291	3 342	3 402	3 467
16-22 år	2 127	2 122	2 172	2 209
23-66 år	12 935	13 290	13 699	14 162
67-79 år	2 140	2 195	2 260	2 314
80-89 år	532	543	585	617
90 år +	93	82	82	82
SUM	22 831	23 387	24 094	24 832
Vekst i pst		2,4 %	3,0 %	3,1 %

Rammetilskuddet er økt med 17,2 mill. kroner fra 2015 til 2016 basert på forslaget til statsbudsjett. Økningen i rammetilskudd skal være med på å kompensere for nye oppgaver innført i 2015 som får helårseffekt i 2016 og nye oppgaver som innføres i 2016.

Samlet vekst i frie inntekter fra 2015-2016 utgjør 58,9 mill. kroner noe som tilsvarer 5,3 prosent. Inkludert i dette er kompensasjon for forventet lønns- og prisvekst i 2016 (deflator) på 2,7 prosent. Nittedal kommune vil ha en realvekst i frie inntekter også i 2016. Realveksten skal dekke kommunens økte kostnader knyttet til befolkningsutviklingen (demografi) og økte rente- og pensjonskostnader. Kommunen har i forslaget til budsjett for 2016 lagt til grunn statsbudsjettets forutsetninger kombinert med egne befolkningstall, dette innebærer samlede frie inntekter på 1,148 milliarder kroner. Inkludert i de frie inntektene til kommunen er en korleksjon av inntektene som følge av oppgaveendringer.

Ved pålegg om nye eller utvidede oppgaver for kommunene, avvikling av oppgaver eller regelendringer som har økonomiske konsekvenser skal kommunene kompenseres eller trekkes i frie inntekter på grunnlag av beregnet økonomisk belastning. Følgende større saker påvirker rammetilskuddet for kommunene for 2016: For skolene gjelder dette innføring av naturfagstime på 5.-7. trinn. For barnehager og forbyggende tjenester gjelder dette helårseffekt av økt likebehandling av ikke-kommunale barnehager, økt maksimalpris for foreldrebetaling til 2655 kr/mnd, innføring av moderasjonsordning for foreldrebetaling i barnehage knyttet til familieinntekten, innføring av fleksibelt barnehageopptak og endring av finansieringsordningen av ikke-kommunale barnehager. Innen helse og omsorgssektoren er kommunen kompensert i rammetilskuddet knyttet til ansvaret kommunene har for øyeblikkelig hjelp døgnopphold fra 1.1.2016 og kompensert for helårseffekten av rett til personlig brukerstyrt assistanse (BPA) for personer under 67 år. Kommunene trekkes for planlagt overføring av skatteoppkreverne til staten fra 1.7.2016. De samlede endringene i oppgaver har medført en netto økning i kommunens frie inntekter på 2,1 mill kr.

Systemet for vekstkommunetilskuddet er i statsbudsjettet foreslått endret til å ha en effekt med vekstgrense på 1,5 prosent gjennomsnittlig befolkningsvekst siste 3 år. Dette er en reduksjon på innslagspunktet med 0,1 prosentpoeng i forhold til 2015. Som følge av dette vil Nittedal få 5,2 mill. kroner i veksttilskudd i 2016 inkludert i rammetilskuddet, dette er en økning på 1,7 mill. kroner fra 2015 nivået. Med den budsjetterte befolkningsøkningen vil kommunen få veksttilskudd i hele perioden 2016-19. Veksttilskuddet er forventet å utgjøre 1,9 mill. kroner i 2017, økende til 5,7 mill. kroner i 2018 for deretter å øke videre til 14,5 mill. kroner i 2019.

Nittedal er for 2016 tildelt 3,2 mill. kroner i inntekt som skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus, en økning på 0,1 mill. kroner fra 2015. Skjønnsmidler er ikke en påregnelig inntekt, beløpet er derfor ikke videreført etter 2016.

Refusjoner for ressurskrevende tjenester er budsjettert til 25,3 mill. kroner i 2016. Refusjonene er basert på dagens kjente nivå på tjenestene. Dette er 1,7 mill. kroner lavere enn prognosen for 2015. Anslaget for refusjon er basert på statsbudsjettets forslag om å holde kompensasjonsgraden på 80 prosent samtidig som innslagspunktet for kompensasjon øker utover deflatorjustering til 1,081 mill. kroner.

Pensjonskostnader

Pensjonskostnadene er budsjettert basert på prognose fra pensjonsleverandørene. Beregningene for 2016 viser en økning i pensjonskostnader på 3,2 mill kroner sett i forhold til pensjonsleverandørens siste prognose for 2015.

Premieavvik for pensjon

For kommuner er det forskjell på pensjonskostnad og pensjonspremie. Premieavvik er forskjellen mellom pensjonskostnad og betalt pensjonspremie, disse skal kostnads- eller inntektsføres senere år. Premien fra KLP og SPK er forventet å øke med om lag 28,1 mill. kroner fra 2015 til 2016. Premieavviket fra 2015 er negativt på 1,5 mill. kroner. Dette påvirker pensjonskostnaden i 2016 og de nærmeste 6 årene. Siden premieavviket for 2015 er negativt vil dette medføre en inntektsføring. Inntektsføringen (amortiseringen) av premieavviket som oppstår i 2015 er har redusert pensjonskostnaden for 2016 med på 0,2 mill. kroner. I 2016 forventes det igjen et positivt premieavvik på omtrent 30,0 mill. kroner som skal kostnadsføres de 7 påfølgende årene. Det vil si at premieavviket som oppstår i 2016 vil medføre at kommunen i perioden 2017-2023 får 4,3 mill. kroner høyere pensjonskostnad hvert enkelt år, alt annet likt.

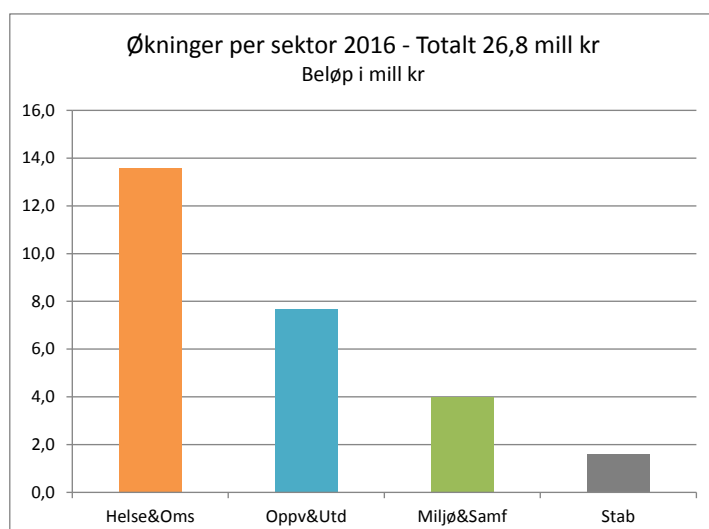
Vesentlige endringer i budsjett 2016 i forhold til vedtatt handlingsplan for perioden 2015- 2018

Nittedal kommune opplever store demografiske endringer som stiller økte krav til kommunen. Rådmannen har i forbindelse med utarbeidelsen i handlingsplanen jobbet med å sikre at kostnadsreduksjoner fra vedtatt handlingsplan videreføres i 2016.

Endringer i forhold til dagens rammer er omtalt under, både knyttet til styrkinger og kostnadsreduksjoner og omprioriteringer.

Rådmannen har i forslaget til budsjett for 2015 foreslått en økning av rammene til sektorene med totalt 26,8 mill. kroner for 2016. I tillegg kommer midler til lønnsoppgjør, som er budsjettert sentralt, men som vil fordeles til enhetene når lønnsoppgjøret for 2016 er gjennomført.

Figuren under viser økningene fordelt på sektorene i kommunen.

Som det fremkommer av figuren over, er det i sektorene helse og omsorg og oppvekst og utdanning at det i hovedsak foreslås økninger i driftsrammer i 2016. Helse og omsorg foreslås økt med 13,6 mill. kroner, og oppvekst og utdanning foreslås økt med 7,7 mill. kroner. Sektor for miljø og samfunnsutvikling foreslås en økning på 4,0 mill. kroner, mens stabssektoren foreslås en økning på 1,6 mill. kroner. Detaljer som viser styrkinger fremkommer av vedlegg 3.

Kostnadsreduksjoner i forslag til handlingsplan

Arbeidet med å foreta kostnadsreduksjoner skal gi varige årlige reduserte kostnader, alle kostnadsreduksjoner som ble vedtatt i handlingsplanen for 2014-17 er videreført i handlingsplanperioden der ikke annet er kommentert under.

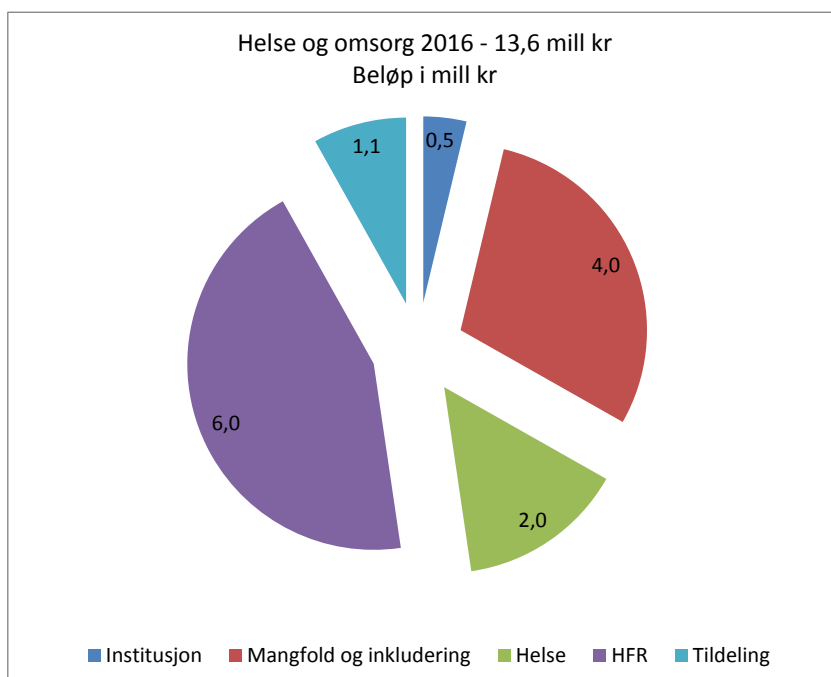
Rådmannen vil tidlig i 2016 sette i gang et arbeid med sikte på å ta ut effektiviseringsgevinster og kostnadsreduksjoner i kommunen. Arbeidet vil bli konkretisert frem mot utarbeidelsen av sak om budsjettammer og forslaget til handlingsplan for 2017-2020.

Styrkinger i rådmannens forslag til handlingsplan

Gjennomføringen av de vedtatte kostnadsreduksjonene fra handlingsplan 2014-17 gir sammen med økte inntekter, mulighet for å styrke flere områder i kommunen.

Styrkinger og omprioriteringer innen helse og omsorg

Sektor helse og omsorg får 13,6 mill. kroner til nye tiltak innenfor sektoren, fordelingen mellom enhetene i sektoren fremkommer av figuren under:

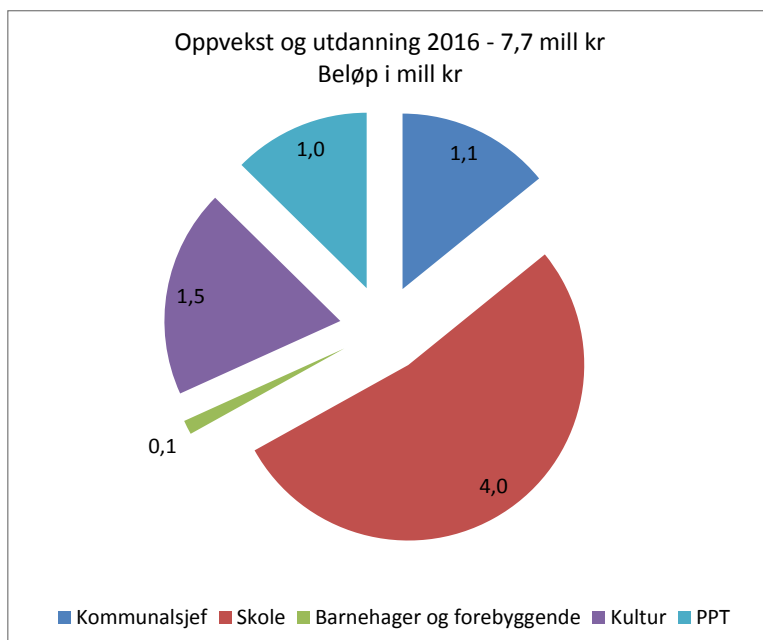

Enhet for mangfold og inkludering, enhet for institusjon, enhet for hjemmetjenester, forebyggende og rehabilitering (HFR), enhet for tildeling og enhet for helse er de enheter som er prioritert innenfor sektor for helse og omsorg.

I enhet for mangfold og integrering er det en kombinasjon av økte behov hos brukerne og økt behov for opplæring av ekstravakter som ligger til grunn for de økte rammene for enheten. Rådmannen har i 2015 igangsatt gjennomgang av mangfold og inkludering. Et av resultatene er at opplæringsbudsjettet for ekstravakter bør styrkes. Enhet for institusjon foreslås å få økte rammer til drift knyttet til økt åpningstid av dagsenter på Døli og Skytta. Enhet for hjemmetjenester, forebyggende og rehabilitering foreslås å få økte rammer til kapasitetsøkning i tjenesten i tråd med økte behov i 2015 og årene fremover. Enhet for tildeling foreslås å få en økning i budsjetttrammene knyttet til kjøp av institusjonsplass. Enhet for helse foreslås å få økte budsjetttrammene for å styrke bemanning innen psykisk helsehjelp og styrket legetjeneste på sykehjemmene.

Styrkinger innenfor oppvekst og utdanning

Sektor for oppvekst og utdanning får 7,7 mill. kroner til nye tiltak innenfor sektoren, fordelingen mellom enhetene i sektoren fremkommer av figuren under:

Økningen for enhet for barnehager og forebyggende tjenester er knyttet til økte kostnader til styrket legetjeneste på helsestasjon for ungdom. Skolene får økte rammer for å opprettholde lærertettheten om lag på dagens nivå på bakgrunn av elevtallsprognose, innføring av naturfagtime på 5.-7. trinn og økte midler til tospråklig fagopplæring. Kultur foreslås å få økte rammer knyttet til oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak om drift av idrettsanlegg (KST-sak 61/15 Drift, eierskap og støtte til utendørs idrettsanlegg i Nittedal kommune), videreføring av tilskuddet til Frivilligsentralen på 2015 nivå og delvis utsettelse av nedtrapping av kulturfondet. PPT foreslås å få økte rammer for å styrke adfersteamet og styrke teamet med spesialpedagoger som jobber i barnehagene. Styrkingen av budsjettet for kommunalsjefen er oppfølging av kommunestyrets vedtak om pedagogisk utvikling og kvalitetsarbeid i skolen ved å opprette av en rådgiverstilling til dette formålet og midler til utredning av løsninger for IKT-infrastruktur og systemer til undervisning i Nittedalskolen.

Særskilt om barnehager og forebyggende tjenester

Ny forskrift om tilskudd til private barnehager trer i kraft fra 1. januar 2016. Forskriften viderefører dagens finansieringsmodell. Kommunen skal beregne tilskuddet til private barnehager ut fra kommunens to år gamle regnskap. Det betyr at det fremdeles er kommunens utgifter i egne kommunale barnehager to år før tilskuddsåret som er beregningsgrunnlaget for driftstilskuddet til de private barnehagene. For tilskuddsåret 2016 skal kommunen derfor bruke kommuneregnskapet for 2014 i tilskuddsberegningen.

Kommunens pensjonsutgifter skal ikke være med i beregningen av driftstilskuddet til private barnehager. I stedet skal kommunen legge på et prosentpåslag på tretten prosent av brutto lønnsutgifter i kommunens egne ordinære barnehager. Det etableres en søknadsordning om å få dekket ytterligere pensjonskostnader for barnehager som har pensjonsutgifter som er vesentlig høyere enn det som dekkes av pensjonspåslaget.

Tilskuddet for dekking av administrasjonskostnader i de private barnehagene økes fra 4 prosent til 4,3 prosent av gjennomsnittlige driftsutgifter i de kommunale barnehagene.

Ved siden av driftstilskudd og administrasjonstilskudd mottar de private barnehagene også kapitaltilskudd. Etter forskriften skal kapitaltilskuddet nå gis som nasjonal sats per barn og differensieres med utgangspunkt i byggeåret til de enkelte private barnehagene. Kapitaltilskuddet for 2016 er ikke fastsatt fra Utdanningsdirektoratet på tidspunktet for utarbeidelsen av rådmannens forslag til handlingsplan.

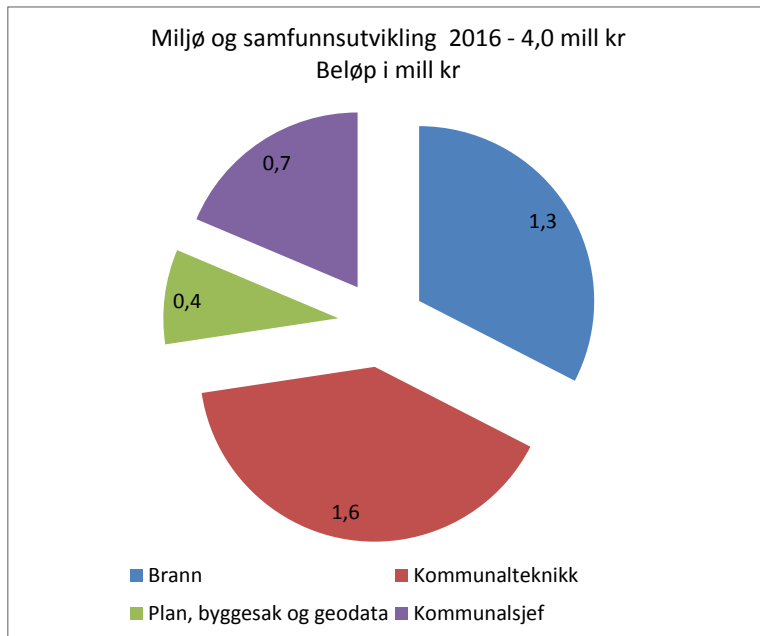
De private barnehagene har fra 2016 rett på en kostnadsdekning tilsvarende 100 prosent av den offentlige finansieringen av kommunens egne barnehager. Dette er en økning fra tidligere 98 prosent.

Det foreslåtte budsjettet er lagt basert på de kjente forhold på tidspunkt for utarbeidelse av handlingsplanen. Satsene for kapitaltilskudd til de ikke-kommunale barnehagene er ikke kjent og det er derfor tatt utgangspunkt i de kjente satsene for 2015 i utarbeidelsen av budsjettet. De budsjetterte kostnadene for tilskudd til de ikke-kommunale barnehagene er basert på dagens kjente barnetall. Dette innebærer at endringer i barnetallene både i de kommunale og ikke-kommunale barnehagene vil kunne påvirke kommunens kostnader på barnehageområdet. Det samme gjelder for barn fra Nittedal som går i barnehager i andre kommuner og omvendt. Dette er en type usikkerhet som gjelder alle kommuner, men som kan slå sterkere ut i Nittedal på grunn av kommunens relativt høye andel ikke-kommunale barnehager.

Styrkinger innenfor miljø og samfunnsutvikling

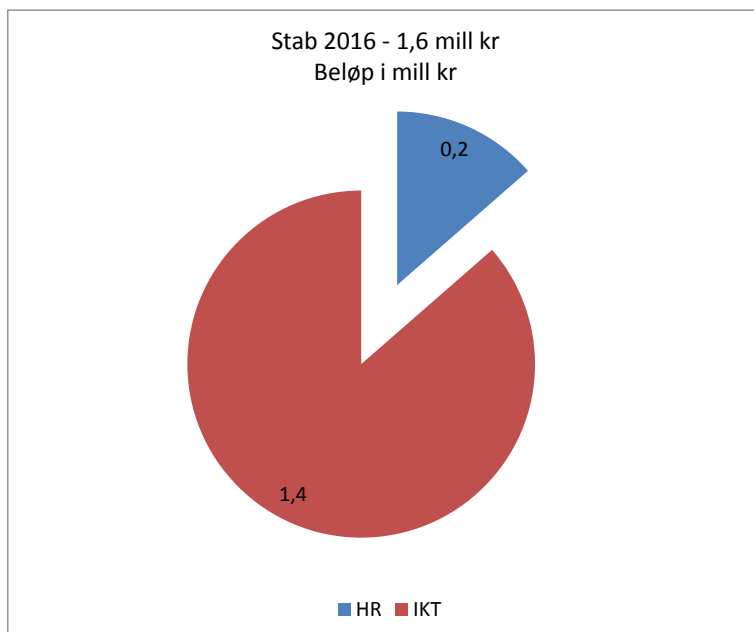
Sektor for miljø og samfunnsutvikling får tilført 4,0 mill. kroner til nye tiltak i rådmannens forslag. Enhet for kommunalteknikk sitt budsjett foreslås styrket for å følge opp vedtak om fartsdempende tiltak i kommunale veier (FSK-sak 33/15 Kommunale samleveier og busstraseer) og økte midler til bru- og veivedlikehold. Plan, byggesak og geodata foreslås å få tilført midler for å få ett nytt årsverk som skal benyttes til regulering av kommunale eiendommer, mens kommunalsjefens budsjett foreslås økt som følge av effekten av ny organisering i sektoren som medfører økte lønnskostnader som må ikke dekkes av selvkostområdene. Brann foreslås å få økte rammer knyttet til økt driftstilskudd til NRBR (KST-sak 32/15).

De store satsingene innen sektoren knyttet blant annet til fremtidig avløpshåndtering fremkommer av investeringsbudsjettet i vedlegg 1. Økte investeringer innen selvkostområdene vann og avløp vil medføre økte gebyrer til den enkelte husstand i årene fremover.

Styrkinger innenfor stab

Stabssektoren foreslås å få økte rammer på 1,6 mill kr i budsjettet for 2016. Økningen er i sin helhet knyttet til økte kostnader innen IKT, 0,2 mill kr til økte lisenskostnader i enhet for HR (Personal og lønn) og det resterende til økte kostnader i enhet for IKT knyttet til konsulentkostnader i forbindelse med drift av kommunens IKT systemer, lisenskostnader og utredning av fremtidig organisering av IKT i kommunen.

Sentrale poster

Rådmannen foreslår ingen endringer i rådmannens pott eller potten til arbeidsmiljøutvalget (AMU) i forhold til 2015 nivået for handlingsplanperioden.

Eiendomsskatt

Kommunestyret vedtok i KST-sak 84/14 å innføre eiendomsskatt fra og med 2015 for boliger, næringseiendom og verk og bruk. Skattesatsen ble fastsatt til 2 promille, bunnfradraget for boligeiendommer (herunder fritidseiendommer) ble fastsatt til 1 000 000 kr og boliger som er 3 år eller nyere fritas for eiendomsskatt. Rådmannen foreslår ingen endringer knyttet til eiendomsskatt og legger disse satsene til grunn også for handlingsplanperioden 2016-2019.

Rådmannens forslag til budsjett er lagt fram med inntekter fra eiendomsskatt i handlingsplanperioden på 32,0 mill. kroner i 2016. Dette tilsvarer om lag de forventede inntektene fra eiendomsskatten for 2015.

Regjeringen har gjennomført en høring innen eiendomsskatteområdet der forslaget er å unnta maskiner og utstyr fra eiendomsskatt for eiendommer som hører inn under kategorien verk og bruk. Dersom maskintakster skal unntas for eiendomsskatt er det beregnet at dette vil gi et bortfall av eiendomsskatteinntekter på anslagsvis 4,8 mill kroner. Basert på dette legger rådmannen til grunn en forventning om reduksjon i eiendomsskatteinntektene fra verk og bruk på 4,8 mill kroner fra og med 2017. Fordeling av forventede eiendomsskatteinntekter på de respektive eiendomstypene fremkommer av figuren under.

Inntekter fra eiendomsskatt fordelt på eiendomstype				
(tall i 1000 kr)	2016	2017	2018	2019
Bolig	23 500	23 500	23 500	23 500
Næring, Verk og bruk	8 500	3 700	3 700	3 700
Sum inntekter fra eiendomsskatt	32 000	27 200	27 200	27 200

Bruk av midler omdisponert fra oppreisningsordningen for barnevernsbarn

Kommunestyret vedtok i handlingsplanen 2014-2017, jf. vedtak i KST-sak 120/13 at ubrukte midler på disposisjonsfondet fra oppreisningsordningen for barnevernsbarn (11,2 mill. kroner) skulle omdisponeres til etablering av demenskollektiv og heldøgns omsorgstilbud på institusjon/sykehjemsplasser.

Oversikten under viser hvordan midlene er disponert i 2014, 2015 og handlingsplan 2016-19. Oversikten inneholder både investeringer og drift for å vise hvordan midlene er brukt. Oversikten viser at deler av midlene ble brukt til etablering av demenskollektiv på Skytta i 2014 og etablering av 12 nye sykehjemsplasser på Døli. Investeringen i demenskollektiv på Skytta er delvis finansiert av midlene som er omdisponert fra oppreisningsordningen for barnevernsbarn. Midler omdisponert fra oppreisningsordningen for barnevernsbarn finansierer kun en mindre del av investeringen i etablering av 12 nye sykehjemsplasser på Døli i 2015. I 2015 og 2016 benyttes midlene både til utredning av heldøgnsstilbud og boformer for eldre i 2015 og velferdsteknologi. Investeringen innen

velferdsteknologi finansieres også av andre midler i tillegg til midlene i tabellen under. For en oversikt over investeringene i handlingsplanperioden vises det til investeringsplan i vedlegg 1.

Oversikt over bruk av ubrukte midler fra oppreisningsordningen for barnevernsbarn

(tall i 1000 kr)	
Investering demenskollektiv Skytta 2014	400
Drift av demenskollektiv Skytta 2014	1 000
Investering 12 rom Døli 2014 og 2015	3 800
Utredning heldøgnsstilbud og boformer for eldre 2015	1 000
Velferdsteknologi - 2015 og 2016	5 000
Sum	11 200

Finans

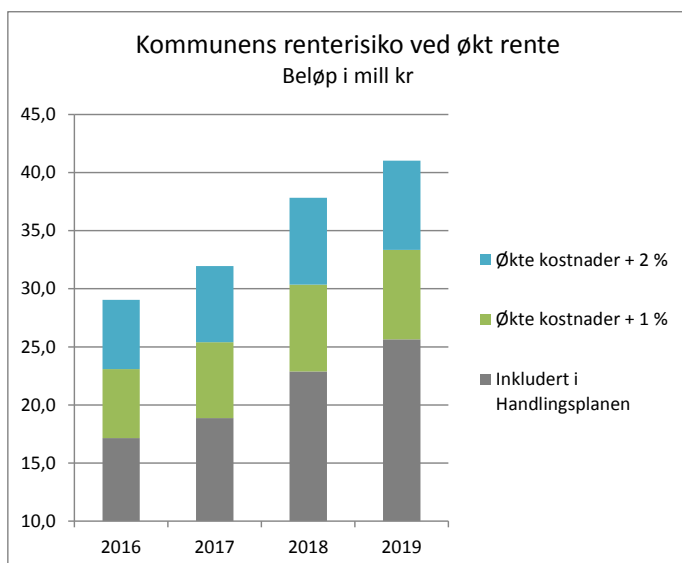
Rådmannen har lagt til grunn en renteutvikling for de flytende rentene tilsvarende Norges Banks pengepolitiske rapport nr. 2/2015. Tabellen under viser forventet renteutvikling for de flytende rentene for kommunen og faktisk rentenivå hensyntatt effekten av kommunens rentebindinger for kommunens investeringslån. Videreformidlingslån fra Husbanken er ikke inkludert i tabellen da rentekostnadene på disse forutsettes dekket av renteinntekter fra låntakerne.

	2016	2017	2018	2019
Forventet flytende rente (3 måneders NIBOR +0,6 %)	1,8 %	1,9 %	2,2 %	2,5 %
Forventet rentenivå Nittedal (vektet flytende og fastrente)	2,1 %	2,2 %	2,3 %	2,5 %

Simulering av renterisiko for kommunen

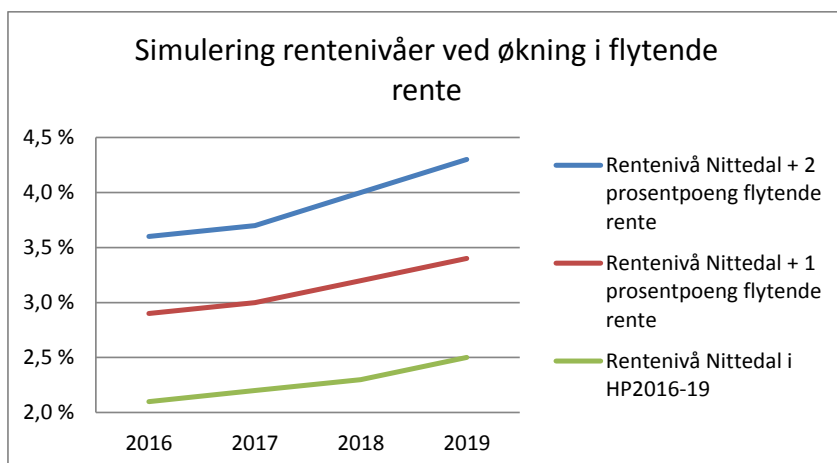
Økningen i lånegjeld gjør kommunen mer utsatt for økning i lånerenten. Lånegjelden til kommunen består av en kombinasjon av lån hvor kommunen har renterisiko og lån hvor kommunen ikke har denne risikoen. Rentekostnader på lån knyttet til selvkostområdene vann og avløp, videreformidlingslån til innbyggere og lån som er omfattet av rentekompensasjonsordninger kan grovt sett sies å ikke medføre renterisiko for kommunen. Grunnen til dette er at økte lånerenter knyttet til disse lånene i hovedsak vil bli kompensert gjennom økte inntekter fra selvkostområdene, økte renter på videreformidlingslån og rentekompensasjon fra Husbanken. De resterende lånene har kommunen selv renterisiko knyttet til.

I figuren under er det vist hvilke rentekostnader som er lagt inn i forslaget til handlingsplan for 2016-2019 der kommunen har renterisiko, og hvor mye kommunens lånekostnader øker med økt rente tatt hensyn til kommunens fastrenteandel og planlagt opptak av nye investeringslån i handlingsplanperioden. Beregningene er gjort under forutsetning av at alle nye lån tas opp til flytende rente. Figuren under viser at en renteøkning i de flytende rentene på 1 prosentpoeng vil medføre økte rentekostnader på 5,9 mill. kroner i 2016 som stiger til 7,7 mill. kroner i 2019. Økningen i kostnader utover i perioden skyldes låneopptaket som ligger inne i handlingsplanperioden i rådmannens forslag til handlingsplan og forventede økte renter utover i perioden. Tilsvarende vil en renteøkning på 2 prosentpoeng medføre 11,9 mill. kroner i økte kostnader i 2016 som stiger til 15,4 mill. kroner i 2019.

Rentenivået som ligger inne i rådmannens forslag til handlingsplan er sett i et historisk perspektiv lavt. En økning i lånerentene med 2 prosentpoeng som er brukt i figuren over innebærer en flytende lånerente ved utgangen av handlingsplanperioden på 4,5 prosent som anses å være et normalrentenivå over tid. Figuren under viser hva kommunens rente vil være hvert år i handlingsplanperioden dersom rentenivået for den flytende renten øker med henholdsvis 1 og 2 prosentpoeng utover nivået fra Norges Banks pengepolitiske rapport nr. 2/2015.

Den blå linjen i figuren under viser at kommunens rentenivå i 2019 for eksempel vil ligge på 4,3 prosent dersom den flytende renten stiger med 2 prosentpoeng utover forutsetningene fra Norges Bank, mens den røde linjen viser at renten for kommunen vil ligge på 3,4 prosent i 2019 dersom den flytende renten stiger med 1 prosentpoeng.

Opptak av startlån for viderefremidling i Husbanken

Rådmannen foreslår opptak av 40 mill. kroner i startlån i Husbanken i 2016. Beløpet er basert på forventede behov for startlån i kommunen sett i lys av boligsosial plan.

Investeringer

Rådmannen legger i handlingsplanperioden opp til 25 % egenkapitalfinansiering for investeringer der kommunen selv må bære finanskostnadene. Dette kommer i tillegg til en egenkapitalfinansiering av kirke og kulturhus som er anslått til 37 %⁵.

Tabell: Befolkningsframskrivinger for perioden 2015–2028 fordelt på aldersgrupper.

Pr.1.1.	0 år	1-5	6-12	13-15	16-19	20-39	40-69	70-79	80-89	90 +	I alt
2015	208	1 520	2 286	987	1 301	5 125	9 255	1 411	520	93	22 706
2028	318	1 911	2 916	1 175	1 499	6 231	11 589	1 877	1 095	165	28 777
Endring:	110	391	630	188	198	1 106	2 334	466	575	72	6 071
Kilde: Asplan Viak AS/SSB											

Veksten i befolkningen innebærer store utfordringen for kommunen, og er en av årsakene til innføring av eiendomsskatt fra 2015.

Nittedal–eiendom KF

Rådmannen foreslår at Nittedal-eiendom KF i løpet av handlingsplanperioden skal gjennomføre vedtatt kostnadsreduksjon fra handlingsplanen 2014-2017 på 3 prosent. Kostnadsreduksjonene er lagt inn årlig basert på Nittedal-eiendom KFs plan for kostnadsreduksjon og vil ved utgangen av 2017 utgjøre 1,5 mill. kroner årlig i besparelse for kommunen. Besparelsen i Nittedal-eiendom KF planlegges gjort gjennom effektivisering av driften, samtidig som nivået på vedlikehold av bygg opprettholdes.

Rådmannen legger i foreslått handlingsplan også opp til et utbytte fra Nittedal-eiendom KF på 3 mill. kroner årlig i perioden 2015-18. Samlet foreslår rådmannen et utbytte fra Nittedal-eiendom KF i 2016 på 4,9 mill. kroner, dette øker til 5,0 mill. kroner fra og med 2017 når de vedtatte kostnadsreduksjonene på 3 prosent fra handlingsplanen 2014-2017 får full effekt. Disse forutsetningene er i tråd med vedtatt handlingsplan 2015-2018.

For detaljer vises det til forslag til handlingsplan for Nittedal-eiendom KF.

Budsjett for kontroll- og tilsynsvirksomheten for 2016

Rådmannen har i forslaget til budsjett for 2016 lagt til grunn Nittedal kontrollutvalgs forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsordningen i Nittedal kommune som ble behandlet i kontrollutvalgets sak 20/2015. Rådmannen har i forslaget for budsjett 2016 for kontroll- og tilsynsvirksomheten tatt hensyn til kommunens egne vedtatte satser for godtgjørelse til kontrollutvalget og representantskapsmedlemmer i Romerike Revisjon IKS og Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS.

⁵ Basert på vedtak i KST-sak 120/13 Handlingsplan 2014-17/Budsjett 2014, KST-sak 147/14 Handlingsplan 2015-2018/Budsjett 2015 og rådmannens innstilling i sak økonomisk tertialrapport 2/2015 som skal behandles i formannskapet 9.november 2015

Tilskudd til Nittedal kirkelige fellesråd

I forslaget til handlingsplan er tilskuddet til Nittedal kirkelige fellesråd foreslått økt med 0,2 mill kr permanent i handlingsplanperioden fra og med 2016 for å blant annet ivareta behovet for sommervedlikehold på kirkegårdene. I tillegg foreslår rådmannen å øke tilskuddet til kirkelig fellesråd fra og med 2017 med 0,8 årsverk kirketjener og 0,5 årsverk organist som bemanning i den nye Rotnes kirke i tråd med kirkelig fellesråd sine ønsker. Rådmannen foreslår også å deflatorjustere tilskuddene til kirkelig fellesråd fra og med 2016 for å kompensere for lønns- og prisvekst og bidra til forutsigbarhet for Nittedal kirkelige fellesråd. Den foreslåtte ordningen vil være en administrativ forenkling for alle parter og rådmannen mener dette også vil fjerne de årlige uenighetene knyttet til vedlikehold. Nittedal kirkelige fellesråds forslag til budsjett fremkommer i vedlegg 4.

Netto driftsresultat

Rådmannens forslag til handlingsplan legger opp til et netto driftsresultat på omlag 27,2 mill. kroner i 2016 som reduseres til 1,6 mill. kroner i 2017, deretter 23,9 mill. kroner i 2018 og 49,8 mill. kroner i 2019. Utviklingen i netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter fremkommer av tabellen under. Rådmannens forslag til handlingsplan er dermed over kommuneplanens mål på 2,5 % netto driftsresultat kun i året 2019, mens det ligger rett under målsettingen i årene 2016 og 2018. Sammenliknet med TBUs anbefalinger til netto driftsresultat tilfredsstillende rådmannen dette i både 2016 og 2019, og ligger tett oppunder anbefalingen i 2018.

Rådmannens forslag

(tall i 1000 kr)	2016	2017	2018	2019
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	1 418 495	1 423 059	1 456 955	1 489 854
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	27 210	1 620	23 981	49 792
Netto driftsresultat i %	1,9 %	0,1 %	1,6 %	3,3 %

Kommunestyrets vedtak

Tabellen under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

(tall i 1000 kr)	2016	2017	2018	2019
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	1 427 353	1 431 917	1 465 813	1 498 712
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	25 216	-24	22 336	48 147
Netto driftsresultat i %	1,8 %	0,0 %	1,5 %	3,2 %

Korrigert netto driftsresultat i rådmannens forslag når det justeres for selvkostområdene i sektor for miljø og samfunnsutvikling er 29,9 mill. kroner i 2016, dette tilsvarer 2,3 prosent av driftsinntektene.

Korrigert netto driftsresultat:

Netto driftsresultat eksklusiv selvkostområder i sektor miljø og samfunnsutvikling (tall i 1000 kr)	2016	2017	2018	2019
KORRIGERTE DRIFTSINNTEKTER	1 328 409	1 324 926	1 349 752	1 374 952
KORRIGERT NETTO DRIFTSRESULTAT	29 891	8 931	29 185	51 584
Korrigert netto driftsresultat i %	2,3 %	0,7 %	2,2 %	3,8 %

Kommunestyrets vedtak

Tabellen under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

Korrigert netto driftsresultat:				
Netto driftsresultat eksklusiv selvkostområder i sektor miljø og samfunnutvikling (tall i 1000 kr)	2016	2017	2018	2019
KORRIGERTE DRIFTSINNTEKTER	1 337 267	1 333 784	1 358 610	1 383 810
KORRIGERT NETTO DRIFTSRESULTAT	27 897	7 287	27 540	49 939
Korrigert netto driftsresultat i %	2,1 %	0,5 %	2,0 %	3,6 %

Fylkesmannen anbefaler at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene over tid bør ligge mellom 3 – 5 prosent. Fylkesmannens anbefaling er lagt for å sikre robust økonomi i kommunene. Rådmannens forslag til netto driftsresultat ligger innenfor fylkesmannens anbefaling kun i 2019. Netto driftsresultat som ligger under anbefalingen gir kommunen mindre buffer til å håndtere uforutsette hendelser og gjør kommunen sårbar for uforutsette hendelser som påvirker økonomien. Økte kostnader eller reduserte inntekter i forhold til budsjettet vil raskere slå ut i behov for strakstiltak for å balansere økonomien i perioder med budsjetterte driftsresultater som er lavere enn anbefalingen.

Tabellen under fra rådmannens forslag viser utvikling i korrigert netto driftsresultat i handlingsplanperioden sett i forhold til fylkesmannens minimumsanbefaling om 3 prosent netto driftsresultat. Som det fremkommer av tabellen under er kommunens netto driftsresultat over fylkesmannens anbefaling i året 2019, men burde vært om lag 10 mill. kroner bedre i 2016, 31 mill. kroner i 2017 og 11 mill. kroner bedre i 2018 for å oppnå fylkesmannens anbefalte netto driftsresultat.

Avvik fra fylkesmannens anbefaling til netto driftsresultat - tall i 1000 kr				
	2016	2017	2018	2019
Korrigert netto driftsresultat i rådmannens forslag til HP	29 891	8 931	29 185	51 584
Korrigerte driftsinntekter	1 328 409	1 324 926	1 349 752	1 374 952
Netto driftsresultat i prosent av totale driftsinntekter	2,3 %	0,7 %	2,2 %	3,8 %
Fylkesmannens anbefaling				
Anbefalt minimum netto driftsresultat 3 % utgjør	39 852	39 748	40 493	41 249
Avvik fra fylkesmannens anbefalte 3 % netto driftsresultat	-9 961	-30 817	-11 308	10 335

Kommunestyrets vedtak

Tabellen under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

Avvik fra fylkesmannes anbefaling til netto driftsresultat - tall i 1000 kr	2016	2017	2018	2019
Korrigert netto driftsresultat i rådmannens forslag til HP	27 897	7 287	27 540	49 939
Korrigerte driftsinntekter	1 337 267	1 333 784	1 358 610	1 383 810
Netto driftsresultat i prosent av totale driftsinntekter	2,1 %	0,5 %	2,0 %	3,6 %
Fylkesmannes anbefaling				
Anbefalt minimum netto driftsresultat 3 % utgjør	40 118	40 014	40 758	41 514
Avvik fra fylkesmannens anbefalte 3 % netto driftsresultat	-12 221	-32 727	-13 218	8 425

Disposisjonsfond

Under fremkommer utviklingen i de frie midlene på disposisjonsfond i handlingsplanperioden basert på rådmannens forslag til handlingsplan. Utviklingen forutsetter bruk av disposisjonsfond til investeringer for å oppnå kommuneplanens mål om 25 % egenkapital til investeringer.

Disposisjonsfondet totalt er større enn de frie midlene på grunn av kommunestyrevedtak på bruk av disposisjonsfondet til drift og investeringer. Som det fremkommer av tabellen under øker de frie midlene på disposisjonsfondet i handlingsplanperioden.

(tall i 1000 kr)	2015	2016	2017	2018	2019
Frie midler på disposisjonsfond saldo per 1.1	65 930	96 617	97 493	87 096	83 517
Avsetning til disposisjonsfond*	41 387	32 276	11 316	31 569	53 968
Bruk av disposisjonsfond til investeringer	10 700	31 400	21 713	35 148	11 765
Utgående saldo frie midler disposisjonsfond 31.12	96 617	97 493	87 096	83 517	125 720
Frie midler på disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter		6,9 %	6,1 %	5,8 %	8,6 %

* Overføring til disposisjonsfond er faktisk overføring gjort i 2015 og budsjettert avsetning for 2015

Overføringene til disposisjonsfond fra og med 2016 basert på rådmannens forslag til HP2016-19

Bruk av disposisjonsfond til investeringer foreslått for å oppnå kommuneplanens mål om 25 % egenkapital til investeringer

Kommunestyrets vedtak

Tabellen under er oppdatert etter kommunestyrets vedtak.

Utvikling frie midler på dispsfond	2015	2016	2017	2018	2019
(tall i 1000 kr)					
Frie midler på disposisjonsfond saldo per 1.1	65 930	96 617	95 563	83 586	78 427
Avsetning til disposisjonsfond*	41 387	30 346	9 736	29 989	52 388
Bruk av disposisjonsfond til investeringer	10 700	31 400	21 713	35 148	11 765
Utgående saldo frie midler disposisjonsfond 31.12	96 617	95 563	83 586	78 427	119 050
Frie midler på disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter		6,7 %	5,8 %	5,4 %	7,9 %

* Overføring til disposisjonsfond er faktisk overføring gjort i 2015 og budsjettert avsetning for 2015

Overføringene til disposisjonsfond fra og med 2016 basert på vedtatt HP2016-19

De frie midlene på disposisjonsfondet øker alle årene i handlingsplanperioden, og ligger over kommuneplanens mål om frie midler på disposisjonsfondet tilsvarende 5 % av driftsinntektene. I forslaget til handlingsplan 2016-2019 er det lagt opp til en egenkapitalandel på finansiering av investeringer på 25 %. Det er verdt å merke seg at dette er før investeringsbehovene som fremkommer av skolebehovsplanen og heldøgnsstilbud for eldre er tatt hensyn til.

Spesielt om skolebehovsplanen og heldøgnsstilbud for eldre

Kommunen har fått utarbeidet to store utredninger som ikke er tatt hensyn til i rådmannens forslag til handlingsplan. Utredningene er skolebehovsplan for perioden 2015 – 2027 knyttet til de langsiktige valgene for dimensjonering og lokalisering av de kommunale grunnskoletjenestene og heldøgnsstilbud og andre boformer for eldre mot 2040.

Skolebehovsplanen legger frem tre strukturalternativer for fremtidig skolestruktur som innebærer investeringer i størrelsesorden fra 1000 mill. kroner til 1148 mill. kroner frem mot 2027. Gjennomsnittlig investering i de tre strukturalternativene ligger på rundt 1075 mill. kroner.

Rapporten om heldøgns omsorgstilbud for eldre anbefaler bygging av omsorgsboliger og plussboliger og også et helsehus i sentrum. Boligbehovet vil kunne løses både ved bygging av boliger i det private markedet og i kommunens regi. Fordelingen av bygging av boliger mellom det private og det kommunale er ikke avklart og dermed er kommunens investeringsbehov i denne type boliger ikke beregnet. Helsehuset er foreløpig grovt anslått til å ha en kostnad på 250 mill. kroner.

Samlet er investeringene i helsehus og skolebehov anslått til 1 325 mill. kroner inkludert merverdiavgift i hovedsak frem til 2023. Kommuneplanens mål om 25 % egenkapitalandel av disse investeringene utgjør 265 mill. kroner, samtidig som det er et anslått lånebehov på 795 mill. kroner. Finanskostnadene (avdrag og rentekostnader) er beregnet til rundt 59 mill. kroner årlig i år 1 forutsatt en rente på 5 % på kommunens lån. Samlet medfører dette et behov for å bedre kommunens netto driftsresultater for å søke å oppnå kommuneplanmålet om 25 % egenkapital og samtidig ha evnen til å betjene den økte gjelden som følge av låneopptaket knyttet til investeringene. Detaljene som ligger til grunn for beregningene fremkommer av vedlegg 6.

Investeringene nevnt over er ikke en uttømmende liste, men gir en oversikt over de største investeringsbehovene som ligger foran kommunen utover det som er inkludert i investeringsoversikten i vedlegg 1.

Andre fokusområder

Næring

Velferdssamfunnet er avhengig av et levende og vekstkraftig arbeidsliv, som gjennom sin virksomhet skaper verdier og arbeidsplasser. I tillegg til dette har ofte næringsvirksomhet og arbeidsplasser i kommunen positive effekter for lokal identitet, miljø og klima, tidsbesparelser for den enkelte/familie, etc. Nærmere 70 % av de yrkesaktive som bor i Nittedal pendler ut av kommunen for å arbeide. I tillegg har Nittedal kommune betydelige «handelslekkasjer» til omegnskommunene.

Føringer

Fra kommuneplan 2015-2027

De overordnede målene i kommuneplanen er en variert og fremtidsrettet næringsstruktur med satsing på følgende hovedområder:

- Eksisterende næringsvirksomhet og nye små og mellomstore bedrifter
- Gründere og annen nybrottsvirksomhet
- Handels- og servicenæringer
- «Grønne næringer», landbruks-, kultur- og opplevelsesbaserte næringer

Temaplaner

- Landbruksplan
- Kommuneplan og reguleringsplaner

Aktuelle statlige/ regionale føringer

Miljøverndepartementet har lagt sentrale føringer i *forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre* fra 1. juli 2008. Disse innebærer en innskjerping av retningslinjene slik de ble praktisert under den norske kjøpesenterstoppen. Forskriften gjelder i inntil ti år, eller inntil den avløses av en regional planbestemmelse. Akershus fylkeskommune har startet arbeidet med en regional plan for handel, service og senterstruktur. Planen skal erstatte fylkesdelplanen for handel, service og senterstruktur fra 2001. Den nye regionale planen skal være et styringsgrunnlag for stat, fylke, kommuner og næringsliv. Hensikten med planen er å styrke utviklingen av byer, tettsteder og sentrumsområder i Akershus. Arbeidet med den regionale planen er samordnet og koordinert med arbeidet med en regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus (Plansamarbeidet). Problemstillingene som skal vurderes og avveies henger nøye sammen. Dette vil spesielt gjelde tema knyttet til senterstruktur, hvor den regionale planen for areal og transport vil være premissgiver. I foreløpig utkast til har Plansamarbeidet løftet frem Rotnes/Nittedal sentrum som et prioritert tettsted.

Status og utfordringer

Kommunen ansatte i 2015 en nærings- og utviklingsansvarlig i kommunen. Som en følge av økt fokus har det vært arrangert en næringslivsdag, og det har vært møter med en rekke

bedrifter og enkeltpersoner i næringslivet. Det har også vært møter med de to næringslivsforeningene. Dette danner grunnlaget for arbeidet med den strategiske næringsplanen.

Tilgjengelig og aktuelt areal for ny og endret næringsvirksomhet vil alltid være en grunnleggende rammebetingelse ved nyetableringer og endringer av eksisterende næringsvirksomhet. For Nittedal - hvor mesteparten av arealet er båndlagt i forhold til marka og LNF-områder - betyr dette at vi ikke kan boltre oss fritt, men må sikre en balansert utvikling ved nyetableringer og endring av eksisterende næringsstruktur. Arealtilgangen vil dermed bidra til å styre næringslivsstrukturen.

For å sikre en målrettet og god næringslivsutvikling i årene som kommer er det avgjørende at kommunen har tilstrekkelig næringslivskompetanse. Dette for at Nittedal kommune kan være en interessant samarbeidspartner, som både har og viser forståelse for næringslivets behov, og bidrar til å legge til rette for en ønsket næringslivsutvikling.

Mye av næringslivet i Nittedal ble etablert på 60/70-tallet. Både næringen og næringslokalene er i endring. Kommunen ser en trend i endringen fra store næringsbedrifter/næringsmiddelindustri (særlig i søndre Nittedal), til fokus på handelsnæring, kontorarbeidsplasser og privat tjenesteyting.

Lokalisering av næring og næringsbedrifter er avhengig av gode kommunikasjons-/samferdselslinjer. Dette gjelder både for ansatte, brukere og for varetilførsel.

Relevante indikatorer

Mål og satsinger for sektoren i 2016

- styrke vår næringslivskompetanse og utarbeide næringsplan
- øke samarbeidet med det lokale næringslivet
- markedsføre Nittedal som en næringslivsarena overfor egne innbyggere, regionen og relevante miljøer (f eks investorer, kunstnere, gründere, innovatører)
- styrke det regionale samarbeidet
- sikre at næringsutviklingsaspektet kommer tydelig frem i prosessene for sentrumsutvikling, Rv4, revidering av Oslopakke 3 og Nasjonal transportplan 2018-2027
- stimulere til økt verdiskapning i landbruk og landbruksrelaterte tilleggsnæringer
- stimulere til redusert handelslekkasje gjennom styrking av tettstedskvaliteter; spesielt i sentrumsområdet
- sikre at eksisterende næringsområder tilrettelegges for økt utnyttelse og arealeffektivisering samtidig som hensyn til miljø og infrastruktur ivaretas
- sikre at næringsinteressene ivaretas i arealplanleggingen

Beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap har fått økt oppmerksomhet de senere årene, dels som følge av klimaendringer med økt sårbarhet for ekstremvær, men også som følge av nye og endrede trusselbilder knyttet til uhell, ulykker og kriminell adferd.

Kommunen har ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sitt geografiske område. Kommunen skal arbeide systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet på tvers av sektorer i kommunen, med sikte på å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier.

Ansvar for sikkerhet og beredskap omfatter kommunen som myndighetsutøver innenfor sitt geografiske område, som virksomhet og som pådriver overfor andre aktører.

Føringer

Fra kommuneplanen 2015-2027

Mål: Nittedal kommune skal ha beredskap mot uønskede hendelser, og for å redusere konsekvensene av slike hendelser.

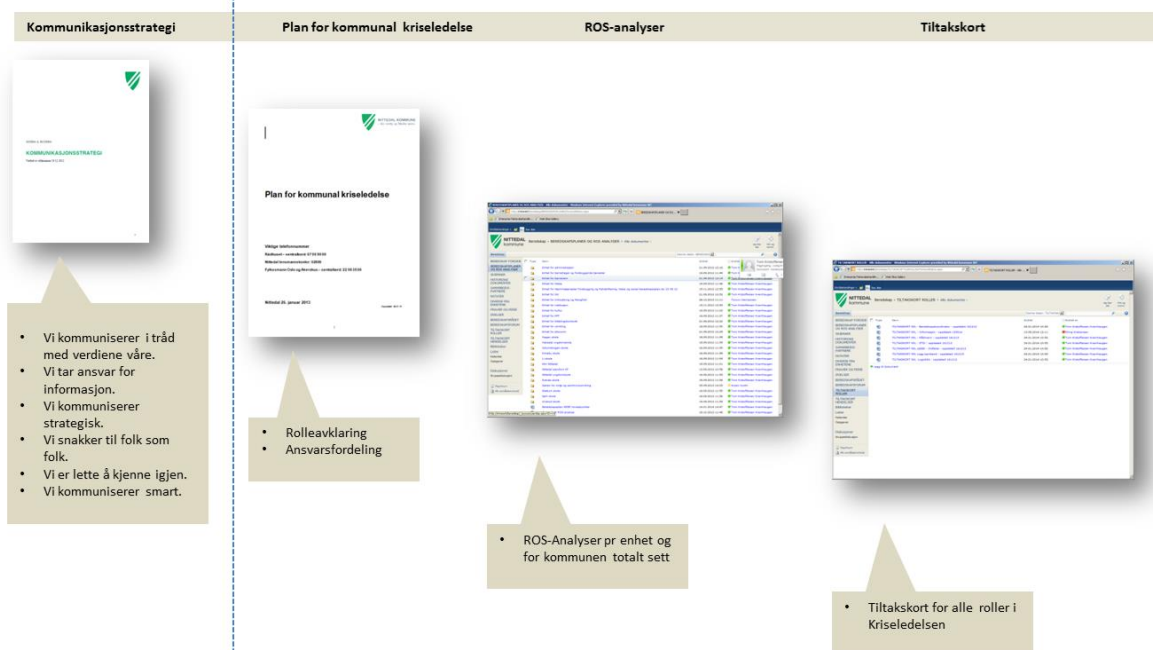
Nittedal kommune skal

- til enhver tid ha kapasitet og prioritet på hovedutfordringene i nasjonal og kommunal risiko- og sårbarhetsanalyse
- legge vekt på klimatilpasning i kommunal planlegging
- rullere/holde oppdatert beredskapsplaner og gjennomføre øvelser
- ha beredskap og nødstrøm ved elektrisitetsforsyningskrise i kommunen ved sentrale institusjoner

Temaplaner

Plan for kommunal kriseledelse med underliggende dokument, i form av beredskapsplaner for hver enkelt enhet, ROS-analyser og tiltakskort.

Følgende interne dokumenthierarki gjelder for kommunens beredskap:

Aktuelle statlige føringer

«Forskrift om kommunal beredskapsplikt», hjemlet i [LOV-2010-06-25-45-§14](#), [LOV-2010-06-25-45-§15](#), [FOR-2010-06-25-943](#)

Herunder alle aktuelle underliggende statlige og fylkeskommunale dokumenter som regulerer kommunens beredskapsplikt.

Status og utfordringer

Med henvisning til Fylkesmannens tilsyn av 28. oktober 2013, er kommunens oppfyllelse av den kommunale beredskapsplikt å anse som god.

Relevante indikatorer

Det foreligger krav i forskrift om at kommunene skal øve sin beredskap minimum hvert 2. år. Nittedal kommune har i 2013, 2014, 2015 øvd 2 ganger i året. I 2015 ble kommunens beredskap øvd av Fylkesmannen den 5. juni. I den sammenheng ble kommunene Nittedal og Nannestad øvd i et felles scenarium.

Mål og satsinger for sektoren i 2016

Det er to hovedområder som skal prioriteres:

- Revisjon av Plan for kommunal kriseledelse
- Revisjon av overordnet ROS-analyse

Vedlegg 1: Forskriftsmessige økonomiske oversikter

Alle tall i hele 1000 NOK.

Kommunestyrets vedtak budsjett skjema 1A - drift	R-2014	B-2015	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Skatt på inntekt og formue	-602 308	-627 101	-673 365	-684 167	-699 269	-711 640
Ordinært rammetilskudd	-445 229	-459 017	-474 529	-465 238	-474 699	-487 302
Skatt på eiendom	0	-28 300	-32 000	-27 200	-27 200	-27 200
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-21 550	-17 616	-25 990	-24 982	-25 245	-25 471
- herav tilskudd i sektorene skjema 1B	0	0	19 276	19 276	19 276	19 276
Sum frie disponible inntekter	-1 069 087	-1 132 034	-1 186 608	-1 182 311	-1 207 137	-1 232 337
Renteinntekter og utbytte	-33 749	-33 112	-31 573	-30 876	-35 676	-37 108
-herav renteinntekter i sektorene skjema 1B	0	0	16	491	417	391
Gevinst på finansielle instrumenter	-7 483	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag interne lån (Nittedal-eiendom KF)	-25 406	-29 804	-32 071	-35 913	-42 023	-44 447
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	18 806	20 192	26 942	30 483	35 782	39 211
- herav renteutgifter i sektorene skjema 1B	0	0	-4 786	-8 004	-11 080	-13 394
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	35 770	33 882	45 143	54 245	60 374	64 487
Netto finansinntekter/-utgifter	-12 062	-8 842	3 671	10 426	7 794	9 140
Dekning av tidl års regnsk merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	31 910	2 096	2 584	505	505	505
-herav bundne avsetninger i sektorene skjema 1B	0	0	-2 584	-505	-505	-505
Til ubundne avsetninger	35 171	41 137	30 346	9 736	29 989	52 388
Bruk av tidl års regnsk mindreforbruk	-30 612	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-1 531	-1 150	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-16 492	-8 197	-7 714	-10 265	-8 158	-4 746
-herav bundne avsetninger i sektorene skjema 1B	0	0	7 714	10 265	8 158	4 746
Netto avsetninger	18 446	33 886	30 346	9 736	29 989	52 388
Overført til investeringsbudsjettet	3 834	0	0	0	0	0
Sum fordelt til drift før korrigeringer	-1 058 869	-1 106 990	-1 152 591	-1 162 149	-1 169 354	-1 170 809
<i>Korrigert for overordnede inntekter/utgifter ført direkte i enheter</i>						
Statstilskudd inntektsført i sektorene	15 472	10 300	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte i sektorene	1 304	954	0	0	0	0
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter i sektorene	-2 282	-3 015	0	0	0	0
Netto avsetninger i sektorene	-14 879	6 101	0	0	0	0
Drift på sentral post finansområdet*	-39 284	-38 891	-36 813	-43 378	-46 619	-48 446
Drift på sentral post tilleggsbevilgninger**	11 278	46 088	25 400	38 543	47 432	50 083
Drift på sentral post tilskudd/avsetninger ***	7 926	8 073	-2 652	-2 909	-2 880	-3 001
Til fordeling drift	-1 079 334	-1 077 380	-1 166 656	-1 169 893	-1 171 421	-1 172 173
Sum fordelt drift - skjema 1B	1 069 027	1 077 378	1 166 656	1 169 892	1 171 420	1 172 172
Merforbruk/mindreforbruk	-10 307	-2	0	-1	-1	-1

* Overføringer mellom Nittedal-eiendom KF og kommunen , kalkulatoriske avskrivninger selvkost og refusjon ressurskrevende tjenester.

** Reserverte midler til driftsutgifter herunder pensjon, lønn, husleie, arbeidsmiljøutvalg og rådmannens pott.

*** Interne inntekter fra selvkost

Kommunestyrets vedtak budsjettskjema 1B - drift	R-2014	B-2015	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Helse- og omsorgssektor						
Kommunalsjef helse og omsorg	28 771	7 405	6 373	6 373	6 373	6 373
Tildelingsenheten	41 400	52 761	53 881	53 903	53 903	53 903
Helse	43 917	42 936	46 207	46 207	46 207	46 207
NAV	28 804	27 939	29 081	29 081	29 081	29 081
Institusjon	89 335	88 693	95 331	96 967	98 467	98 467
Hjemmetjenester, forebygging og rehabilitering	62 822	63 601	72 317	74 717	77 617	77 617
Mangfold og inkludering	84 618	81 085	89 763	89 763	89 763	89 763
Sum Helse og omsorg	379 667	364 420	392 953	397 011	401 411	401 411
Oppvekst- og utdanningssektor						
Kommunalsjef oppvekst og utdanning	4 044	4 629	6 024	5 762	5 762	5 762
PPT	10 678	11 030	12 490	13 143	13 143	13 143
Barnehager og forebyggende tjenester	222 091	223 551	239 087	234 997	235 047	235 047
Barnevern	35 610	34 638	35 605	35 605	35 605	35 605
Grunnskole	284 526	295 762	316 687	317 164	317 164	317 164
Kultur	24 965	26 846	31 775	34 857	34 857	34 857
Sum oppvekst og utdanning	581 914	596 456	641 668	641 528	641 578	641 578
Miljø- og samfunnsutviklingssektor						
Kommunalsjef Miljø og samfunn	-	-	7 528	6 529	6 529	6 529
Plan, byggesak og geodata	-	-	5 709	5 359	5 009	5 009
Kommunalteknikk	-	-	34 115	33 430	32 045	31 610
Miljø og samfunn	38 431	43 556	-	-	-	-
Miljø og samfunn selvkost	1 002	-	-	-	-	-
Sum Miljø og samfunnsutvikling	39 433	43 556	47 352	45 318	43 583	43 148
Administrative støtteenheter						
Administrasjon	46 300	49 007	32 368	33 555	32 368	33 555
Human Resources	-	-	14 640	14 625	14 625	14 625
Økonomi	12 033	13 494	13 453	12 926	12 926	12 926
IKT	9 680	10 445	12 363	12 268	12 268	12 268
Sum administrative støtteenheter	68 013	72 946	72 824	73 374	72 187	73 374
Tilskudd til eksterne						
Nittedal Kirkelige Fellesråd			7 249	8 051	8 051	8 051
Trossamfunn			1 000	1 000	1 000	1 000
Miljøhust Gnisten AS			3 610	3 610	3 610	3 610
Sum tilskudd til eksterne			11 859	12 661	12 661	12 661
Sum fordelt drift	1 069 027	1 077 378	1 166 656	1 169 892	1 171 420	1 172 172

Kommunestyrets vedtak budsjettskjema 2A investering	R-2014	B-2015	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Investeringer i anleggsmidler	38 062	69 962	231 819	142 228	82 285	39 525
Utlån og forskutteringer	81 049	220 460	224 075	71 936	140 360	38 560
Kjøp av aksjer og andeler	2 165	2 200	2 450	2 600	2 800	3 000
Avdrag på lån	2 705	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Dekning av tidligere års udekket	2 944	0	0	0	0	0
Avsetninger	7 281	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	134 206	295 622	461 344	219 764	228 445	84 085
Bruk av lånemidler	-91 297	-203 345	-388 705	-185 399	-175 325	-65 385
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-9 405	-30	-357	-880	-307	-30
Tilskudd til investeringer	-6 818	-10 495	-24 001	-2 150	-10 400	-400
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-5 712	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-3 790	-4 076	-8 882	-4 622	-2 265	-1 505
Andre inntekter	-55	0	0	0	0	0
Overført fra driftsregnskapet	-3 834	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-13 296	-74 675	-36 400	-23 713	-37 148	-13 765
Sum finansiering	-134 207	-295 621	-461 345	-219 764	-228 445	-84 085
Udekket/udisponert	-1	1	-1	0	0	0

Kommunestyrets vedtak budsjettskjema 2B investering	R-2014	B-2015	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Til investeringer i anleggsmidler fra 2A	38 062	69 962	231 819	142 228	82 285	39 525
<i>Fordelt slik:</i>						
Inventar, utstyr og IKT oppevekt og utdanning	2 830	1 520	10 246	3 475	2 975	2 350
Inventar, utstyr, transportmidler og IKT helse og omsorg	887	3 750	10 812	2 920	500	500
Inventar og utstyr miljø og samfunn	246	0	3 400	6 700	2 900	600
Inventar og utstyr administrative støtteenheter	314	0	0	0	0	0
Investeringer i idrettsanlegg	50	0	0	0	0	0
Investeringer vann, avløp og renovasjon	16 396	49 580	187 060	119 120	70 960	32 000
Investeringer samferdsel	10 699	8 562	11 663	5 812	1 750	1 750
IKT-investeringer	6 579	6 550	8 637	4 200	3 200	2 325
Investeringer kirkeformål	50	0	0	0	0	0
Investeringer i bygg	10	0	0	0	0	0
Sum investeringer	38 061	69 962	231 818	142 227	82 285	39 525

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Brukerbetalinger	-47 701	-49 103	-53 486	-53 486	-53 486	-53 486
Andre salgs- og leieinntekter	-85 477	-90 885	-96 410	-105 181	-114 251	-121 950
Overføringer med krav til motytelse	-138 342	-68 315	-66 697	-66 687	-66 687	-66 687
Rammetilskudd	-445 229	-459 017	-474 529	-465 238	-474 699	-487 302
Andre statlige overføringer	-21 550	-17 616	-25 990	-24 982	-25 245	-25 471
Andre overføringer	-4 679	-4 676	-4 876	-4 976	-4 976	-4 976
Skatt på inntekt og formue	-602 308	-627 101	-673 365	-684 167	-699 269	-711 640
Eiendomsskatt	0	-28 300	-32 000	-27 200	-27 200	-27 200
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-1 345 286	-1 345 013	-1 427 353	-1 431 917	-1 465 813	-1 498 712
Lønnsutgifter	563 048	568 719	607 648	612 805	615 217	615 745
Sosiale utgifter	155 590	146 025	166 893	168 431	169 164	169 238
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod	125 665	105 165	109 309	107 935	106 803	107 338
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod	418 403	431 655	455 582	458 468	467 472	469 738
Overføringer	77 351	82 579	72 289	84 386	84 386	84 386
Avskrivninger	24 261	24 000	23 999	23 999	23 998	23 998
Fordelte utgifter	-15 402	-14 175	-18 054	-18 052	-18 050	-18 051
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	1 348 916	1 343 968	1 417 666	1 437 972	1 448 990	1 452 392
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	3 630	-1 045	-9 687	6 055	-16 823	-46 320
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-33 749	-33 112	-31 573	-30 876	-35 676	-37 108
Gevinst på finansielle instrumenter	-7 483	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-25 604	-30 054	-32 221	-36 063	-42 173	-44 597
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER (E)	-66 836	-63 166	-63 794	-66 939	-77 849	-81 705
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	18 806	20 192	26 942	30 483	35 782	39 211
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	35 770	33 882	45 143	54 245	60 374	64 487
Utlån	303	250	180	180	180	180
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	54 879	54 324	72 265	84 908	96 336	103 878
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	-11 957	-8 842	8 471	17 969	18 487	22 173
Motpost avskrivninger	-24 261	-24 000	-24 000	-24 000	-24 000	-24 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-32 588	-33 887	-25 216	24	-22 336	-48 147
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-30 612	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-1 531	-1 150	0	0	0	0
Bruk av bundne fond	-16 492	-8 197	-7 714	-10 265	-8 158	-4 746
Bruk av likviditesreserve	0	0	0	0	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)	-48 635	-9 347	-7 714	-10 265	-8 158	-4 746
Overført til investeringsregnskapet	3 834	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	35 171	41 137	30 346	9 736	29 989	52 388
Avsetninger til bundne fond	31 910	2 096	2 584	505	505	505
Avsetninger til likviditetsreserven	0	0	0	0	0	0
SUM AVSETNINGER (K)	70 915	43 233	32 930	10 241	30 494	52 893
REGNSKAPSMESSIG MER- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)	-10 308	-1	0	0	0	0
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-1 345 286	-1 345 013	-1 427 353	-1 431 917	-1 465 813	-1 498 712
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	-32 588	-33 887	-25 216	24	-22 336	-48 147
Netto driftsresultat i %	2,4 %	2,5 %	1,8 %	0,0 %	1,5 %	3,2 %
Netto driftsresultat eksklusiv selvkostområder i sektor miljø og samfunnutvikling (tall i 1000 kr)						
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)			-1 337 267	-1 333 784	-1 358 610	-1 383 810
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)			-27 897	-7 287	-27 540	-49 939
Netto driftsresultat i %			2,1 %	0,5 %	2,0 %	3,6 %

Økonomisk oversikt investeringer	R-2014	B-2015	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-9 370	-30	-357	-880	-307	-30
Andre salgsinntekter	-55	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-70	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-3 790	-4 076	-8 882	-4 622	-2 265	-1 505
Statlige overføringer	-6 722	-10 495	-10 501	-650	-10 400	-400
Andre overføringer	-96	0	-13 500	-1 500	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0	0	0	0
SUM INNTEKTER (L)	-20 103	-14 601	-33 240	-7 652	-12 972	-1 935
Lønnsutgifter	582	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	218	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i kommunal tj.prod.	33 372	65 886	222 865	137 606	80 020	38 020
Kjøp av varer og tj som erstatter kommunal tj.prod	50	0	0	0	0	0
Overføringer	3 840	4 076	8 954	4 622	2 265	1 505
Renteutg, provisjoner og andre finansutg	0	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
SUM UTGIFTER (M)	38 062	69 962	231 819	142 228	82 285	39 525
Avdragsutgifter	2 705	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Utlån	81 049	220 460	224 075	71 936	140 360	38 560
Kjøp av aksjer og andeler	2 165	2 200	2 450	2 600	2 800	3 000
Dekning tidligere års udekket	2 944	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundne investeringsfond	4 628	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne fond	2 654	0	0	0	0	0
Avsetninger til likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONER (N)	96 145	225 660	229 525	77 536	146 160	44 560
FINANSIERINGSBEHOV (O = M+N-L)	114 104	281 021	428 104	212 112	215 473	82 150
Bruk av lån	-91 297	-203 345	-388 705	-185 399	-175 325	-65 385
Salg av aksjer og andeler	-35	-3 000	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-5 642	0	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Overføringer fra driftsregnskapet	-3 834	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års overskudd	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-3 048	-15 500	-34 400	-21 713	-35 148	-11 765
Bruk av bundne driftsfond	-2 147	0	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Bruk av ubundne investeringsfond	-8 100	-59 175	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERING (R)	-114 103	-281 020	-428 105	-212 112	-215 473	-82 150
UDEKKET/UDISPONERT (S = O-R)	1	1	-1	0	0	0

Investeringsplan kommunen 2016-19 (kr) alle tall er ink mva innenfor mva-kompensasjonsområdet	2016	2017	2018	2019	Sum 2016-19
Administrative støtteenheter					
9010 Formidlingslån	43 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	52 000 000
9010 KLP egenkapitalinnskudd	2 450 000	2 600 000	2 800 000	3 000 000	10 850 000
1130 Integrasjon fagsystemer - selvbetjening på internett	500 000	0	0		500 000
1130 Nettverkskabling Rådhuset - vestfløy	625 000	0	0	0	625 000
1130 IKT Nettverk- utskifting av nettverkskomponenter	562 500	375 000	375 000	375 000	1 687 500
1130 IKT Utskifting av servere og lagringsdisker	2 125 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	5 875 000
1130 IKT Disker for ekstern lagring - sikkerhet	500 000	250 000	125 000	0	875 000
1130 IKT Redundans på kritiske nettverkskomponenter	1 875 000	875 000	375 000	0	3 125 000
1130 IKT Redundante løsninger på kritiske tjenester	1 750 000	750 000	375 000		2 875 000
1130 Trådløst nettverk (WLAN)	700 000	700 000	700 000	700 000	2 800 000
Oppvekst og utdanning					
2200 Skole Bærbare PC-er til spesialpedagogisk undervisning	250 000	250 000	250 000	250 000	1 000 000
2200 IKT-utstyr til skolene	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	6 400 000
2213 Kirkeby skole - inventar og IKT-utstyr til nye klasserom	600 000	0	0	0	600 000
2200 IKT-satsing skole	1 700 000	0	0		1 700 000
2200 IP-telefoni skoler (utstyr)	500 000	500 000	0		1 000 000
2200 Opprusting av skolenes uteområder og kjøp av lekeapparater	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
2300 IKT i kommunale barnehager	656 250	0	0	0	656 250
2300 Opprusting av barnehagenes uteområder 3 bhg	625 000	625 000	625 000	0	1 875 000
2510 Selvbetjent biblioteksløsning	1 315 000	0	0	0	1 315 000
2500 Kulturhus - løst inventar	2 500 000				2 500 000
Helse og omsorg					
1150 IKT-utstyr	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
1150 Velferdsteknologi innen helse og omsorgstjenester	4 150 000	2 420 000	0	0	6 570 000
3400 Inventar og utstyr 12 sykehjemsplasser	4 500 000	0	0		4 500 000
3430 Spesialutstyr til rehabiliteringsavd Døli	312 500	0	0	0	312 500
3241 Nittedal dagsenter - inventar og utstyr i leid lokale	1 350 000	0	0	0	1 350 000
Vann, avløp, renovasjon					
6212 og 6213 VA biler, maskiner og utstyr ihht utskiftingsplan	320 000	320 000	960 000	0	1 600 000
6213 Prosjektlederbil avløp	240 000	0	0	0	240 000
6213 Rehabilitering av pumpestasjoner - avløp 2 pr år	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	20 000 000
6213 Utbedring av ledningsnett avløp med tilhørende anlegg	25 000 000	25 000 000	25 000 000	25 000 000	100 000 000
6212 Utbedring av ledningsnett vann med tilhørende anlegg	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
6213 Fremtidig avløpshåndtering/ ekstern tilknytning	149 000 000	76 000 000	38 000 000	0	263 000 000
6212/6213 Etablering anlegg for vann og avløp Brannfjell	5 500 000	0	0	0	5 500 000
6212/6213 Etablering anlegg for vann og avløp Kirkebylia	0	10 800 000	0	0	10 800 000
Miljø og samfunn					
6224 Trafikksikring kommunale veier	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000	7 000 000
6224 Samferdsel - biler, maskiner ihht utskiftingsplan	3 000 000	6 300 000	2 500 000	200 000	12 000 000
6224 Samferdsel - utskifting utstyr	400 000	400 000	400 000	400 000	1 600 000
6224 Turvei i sentrum	4 575 000	3 750 000	0	0	8 325 000
6224 Aktivitetspark ifbm turvei sentrum	0	312 500	0	0	312 500
6224 Gang- og sykkelvei R4 til Kvernstujordet	1 600 000	0	0	0	1 600 000
V4 rådhuskvartalet - 240 m internvei i områderegeringsplanen (kulturhus og kirke)	1 050 000	0	0	0	1 050 000
Utredning med undersøkelser Rygga bru	500 000	0	0	0	500 000
6224 Veilys - bytte av kvikksølvarmatur lovkrav fra 2017	2 188 000	0	0		2 188 000
Kirken					
Delsum investeringer kommunen	277 269 250	147 827 500	88 085 000	45 525 000	558 706 750

Investeringsplan Nittedal-eiendom KF 2016-2019 (kr)	2016	2017	2018	2019	Sum 2016-19
Administrative støtteenheter					
Rehabilitering Rådhusfasaden	20 500 000	0			20 500 000
Ombygging Rådhuset, underetg. sørflyøy	15 000 000	0			15 000 000
Ombygging Rådhuset, underetg. vestflyøy	810 000				810 000
Nytt kirkebygg	32 500 000	625 000			33 125 000
Oppvekst og utdanning					
Kirkeby skole / ny barneskole i Hakadal	1 500 000	0	100 000 000		101 500 000
Ombygging Li ungdomsskole	5 000 000				5 000 000
Ny Bjertnes barnehage		12 750 000	24 250 000	0	37 000 000
Idrettshall i Søndre	1 500 000	30 000 000	30 000 000		61 500 000
Ny Åneby barnehage	4 500 000	0	0		4 500 000
Kulturhus	91 093 750	1 875 000	0		92 968 750
Parkeringsplasser for el-bil ved kulturhus og kirke ihht krav i kommuneplanen	2 065 000	0	0	0	2 065 000
Flomvoll ved Hakadal ungdomsskole		12 320 000			12 320 000
Helse og omsorg					
Etablering av demenskollektiv - 3 enheter (base/fellesrom)	1 500 000	1 500 000	1 500 000	0	4 500 000
Forprosjekt Helsehus	1 500 000	0	0	0	1 500 000
Nye lokaler Nittedal dagsenter - ombygging	2 150 000	0	0	35 000 000	37 150 000
Nittedal avlastningscenter - ombygging administrasjonslokale	375 000	0	0	0	375 000
Personalbase Grevlingvn botiltak	1 500 000				1 500 000
Grunnerverv i Kruttverket	2 000 000				2 000 000
Bofellesskap rus/psykiatri	1 500 000	12 000 000	6 500 000		20 000 000
NAV - ombygging av lokaler i Rådstua	1 000 000	4 400 000			5 400 000
Utbygging sykehjemskapasitet 12 nye plasser Døli	29 150 000	0	0		29 150 000
Nittedal eiendom KF					
Årlig kjøp av boliger for utleie	11 000 000	11 000 000	10 000 000	10 000 000	42 000 000
Universell utforming	700 000	700 000	700 000	700 000	2 800 000
Delsum investeringer Nittedal-eiendom KF	226 843 750	87 170 000	172 950 000	45 700 000	532 663 750
Sum investeringer handlingsplanperioden	504 113 000	234 997 500	261 035 000	91 225 000	1 091 370 500
Finansiering (kr)					
Refusjon mva for investeringer	51 650 600	19 855 500	34 855 000	8 645 000	115 006 100
Eksterne tilskudd (trafikkisikring, spillemidler, investeringsbidrag)	24 000 800	2 150 000	10 400 000	400 000	36 950 800
Mottatte avdrag på utlån	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	12 000 000
Opptak av formidlingslån fra Husbanken	40 000 000	0	0	0	40 000 000
Salg av anleggsmidler sektor for miljø og samfunnsutvikling	357 000	880 000	307 000	30 000	1 574 000
Låneopptak VAR-området	187 060 000	119 120 000	70 960 000	32 000 000	409 140 000
Bruk av disposisjonsfond til velferdsteknologi	3 000 000	0	0	0	3 000 000
Bruk av frie midler fra disposisjonsfond	31 399 600	21 713 000	35 148 000	11 765 000	100 025 600
Bruk av bundet driftsfond NRV 2	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
Låneopptak investeringslån eks. VAR	161 645 000	66 279 000	104 365 000	33 385 000	365 674 000
Sum låneopptak inkl. VAR	348 705 000	185 399 000	175 325 000	65 385 000	774 814 000
Sum finansiering	504 113 000	234 997 500	261 035 000	91 225 000	1 091 370 500

Vedlegg 2: Prisark for 2016

BETALINGSSATSER FOR LOKALLEIE - ENHET FOR KULTUR

NITTEDAL UNGDOMSSKOLE :

Hverdager innenbygdsboende		2015	2016
Samfunnshuset*	Pr dag	kr 1 920	kr 1 300
Samfunnssalen	Pr dag	kr 980	kr 1 010
Peisestua	Pr dag	kr 420	kr 430
Kafeteria	Pr dag	kr 420	kr 430
Kjøkken	Pr dag	kr 135	kr 140

*Samfunnshuset er alle lokaler i en pakke.

Fr/lør/sønd innenbygdsboende		2015	2016
Samfunnshuset*	Pr dag	kr 4 170	kr 2 500
Samfunnssalen	Pr dag	kr 1 960	kr 2 020
Peisestua	Pr dag	kr 980	kr 1 010
Kafeteria	Pr dag	kr 980	kr 1 010
Kjøkken	Pr dag	kr 260	kr 270

*Samfunnshuset er alle lokaler i en pakke.

Hverdager utenbygdsboende		2015	2016
Samfunnshuset*	Pr dag	kr 4 640	kr 4 770
Samfunnssalen	Pr dag	kr 2 990	kr 3 080
Peisestua	Pr dag	kr 820	kr 840
Kafeteria	Pr dag	kr 820	kr 840
Kjøkken	Pr dag	kr 310	kr 320

*Samfunnshuset er alle lokaler i en pakke

Fr/lør/sønd utenbygdsboende		2015	2016
Samfunnshuset*	Pr dag	kr 7 730	kr 7 950
Samfunnssalen	Pr dag	kr 3 610	kr 4 100
Peisestua	Pr dag	kr 1 750	kr 1 800
Kafeteria	Pr dag	kr 1 750	kr 1 800
Kjøkken	Pr dag	kr 520	kr 540

*Samfunnshuset er alle lokaler i en pakke

HAKADALSHALLEN - HAKADALSLABBen:

Innenbygdsboende		2015	2016
Hakadalslabben	Pr time	kr 205	kr 210
Hakdalshallen	Pr time	kr 670	kr 690

Utenbygdsboende		2015	2016
Hakadalslabben	Pr time	kr 260	kr 270
Hakdalshallen	Pr time	kr 820	kr 840

BJERTNESHALLEN - BJERTNESLABBen:

Innenbygdsboende		2015	2016
Bjertneshallen	Pr time	kr 410	kr 420
Bjertneslabben	Pr time	kr 260	kr 270

Utenbygdsboende		2015	2016
Bjertneshallen	Pr time	kr 520	kr 540
Bjertneslabben	Pr time	kr 310	kr 320

LIHALLEN :

Innenbygdsboende		2015	2016
Lihallen	Pr time	kr 670	kr 690

Utenbygdsboende		2015	2016
Lihallen	Pr time	kr 820	kr 840

KOMMUNALE BAD :

Innenbygdsboende		2015	2016
Libadet	Pr time	kr 1 030	kr 1 060
Rotnesbadet	Pr time	kr 520	kr 540

Utenbygdsboende		2015	2016
Libadet	Pr time	kr 1 340	kr 1 380
Rotnesbadet	Pr time	kr 670	kr 690

SKOLELOKALER ALLE:

Leie av skolegymsaler		2015	2016
Gymsal	Pr time	kr 330	kr 340

Leie av skolelokaler		2015	2016
Klasserom	Pr time	kr 165	kr 170
Stort kl.rom	Pr time	kr 360	kr 370
Spesialrom	Pr time	kr 360	kr 370
Personalrom	Pr time	kr 360	kr 370

LI AULA

Leie av Li aula		2016
Hverdager innenbygdsboende	pr. dag	kr 300
Fr/lør/sønd innenbygdsboende	pr. dag	kr 600
Hverdager utenbygdsboende	pr. dag	kr 1 500
Fr/lør/sønd utenbygdsboende	pr. dag	kr 3 000

RÅDHUSKANTINA

Leie av rådhuskantina		2016
Mandag - torsdag	pr. gang	kr 400
Fredag	pr. gang	kr 1 000
Lørdag	pr. dag	kr 1 000
Søndag	pr. dag	kr 800
En helg (fredag - søndag)		kr 2 500
Rengjøring/vask etter behov.*	pr. time	kr 540
Dersom alarm må skrues av		kr 500

*Rengjøring/vask betales for minimum to timer

BILLETTPRISER 2016

BILLETTPRISER LIBADET:

Enkeltbilletter	2015	2016
Barn	kr 50	kr 50
Student / Honnør	kr 70	kr 70
Voksen	kr 80	kr 80
Familie	kr 175	kr 175
Vanngymnastikk (tillegg til billettpris - kun voksne og honnør)		kr 30

Klippekort 12 klipp	2015	2016
Barn	kr 390	kr 390
Student / Honnør	kr 570	kr 570
Voksen	kr 720	kr 720
Familie	kr 1 000	kr 1 500
Vanngymnastikk (tillegg til billettpris - kun voksne og honnør)		kr 240

EGENBETALINGSSATSER KULTURSKOLE OG BIBLIOTEK 2016

KULTURSKOLEN:

Kulturskolen		2015	2016
Elevplass piano 20 min/uke	Pr år	kr 2 910	kr 2 990
Elevplass visuell kunst 90 min/uke	Pr år	kr 2 910	kr 3 270
Dirigenttjenester	Pr årstime*	kr 6 080	kr 8 970
Kunstnerisk ledelse korps	Pr år	kr 43 700	kr 50 000
Kunstnerisk ledelse orkester	Pr år	kr 23 000	kr 26 000

*En årstime er en time per uke i 36 uker.

Kursvirksomhet til selvkost		2015	2016
Sangkurs 15 ganger 30 min/uke	Pr semester	kr 3 750	kr 3 860
Sangkurs 15 ganger 45 min/uke	Pr semester	kr 5 625	kr 5 790
Sangkurs 15 ganger 60 min/uke	Pr semester	kr 7 500	kr 7 720
Gitarkurs 15 ganger 30 min/uke	Pr semester	kr 3 000	kr 3 090
Gitarkurs 15 ganger 45 min/uke	Pr semester	kr 4 500	kr 4 630
Gitarkurs 15 ganger 60 min/uke	Pr semester	kr 6 000	kr 6 170
Tegne/malekurs etter skoletid 55 min/gang	10 ggr	kr 800	kr 820
Yogakurs etter skoletid 45 min/gang	15 ggr	kr 1 000	kr 1 030

Andre kurs til selvkost vurderes i forhold til etterspørsel gjennom året og prises til selvkost for det enkelte tilbud.

BIBLIOTEK:

Gebyr bibliotek		2015	2016
1. gangs purring	Voksen	kr 40	kr 40
2. gangs purring	Voksen	kr 80	kr 80
1. gangs purring	Barn	kr 20	kr 20
2. gangs purring	Barn	kr 40	kr 40
Tap av lånekort	Voksen/Barn	kr 20	kr 20
Tap av bok	Bokens verdi pluss 1.- og 2. gangs purregebyr pluss fakturagebyr på kr 60.		

BETALINGSSATSER SFO 2016

(med virkning fra 1. februar 2016)

ORDINÆRT OPPHOLD SFO

Tjeneste		2015	2016
SFO 5 dager	Per måned	kr 2 850	kr 2 930
SFO 4 dager	Per måned	kr 2 510	kr 2 580
SFO 3 dager	Per måned	kr 2 070	kr 2 130
SFO 2 dager	Per måned	kr 1 510	kr 1 550
SFO 1 dager	Per måned	kr 830	kr 850

Sen henting	Per påbegynte halvtime	kr 185	kr 190
Merbruk ihht avtale	Per dag	kr 250	kr 260
Ekstrabetaling ferie	Per dag	kr 250	kr 260

EGENBETALING HELSE- OG OMSORGSTJENESTER 2016

EGENBETALING FOR HELSE- OG OMSORGSTJENESTER

Grunnlag for betaling er folketrygdens grunnbeløp (G), som pr mai 2015 er kr 90 068

PRAKTISK BISTAND

Det regnes egenbetaling pr time kr 280. Timeprisen er basert på forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester med ett utgiftsstak pr mnd.

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag	Årsinntekt		Kr pr time 2015	Kr pr time 2016	Utgiftstak for egenandel praktisk bistand i kr pr mnd 2015	Utgiftstak for egenandel praktisk bistand i kr pr mnd 2016
	Fra	Inntil				
* Inntil 2G	kr 0	kr 180 136	kr 275	kr 280	kr 185	kr 190
Fra 2G -3G	kr 180 136	kr 270 204	kr 275	kr 280	kr 1 030	kr 1 060
Fra 3 G – 4G	kr 270 204	kr 360 272	kr 275	kr 280	kr 1 440	kr 1 482
Fra 4G - 5G	kr 360 272	kr 450 340	kr 275	kr 280	kr 1 855	kr 1 909
Over 5G	kr 450 340	-	kr 275	kr 280	kr 2 165	kr 2 228

* Satsen er justert i tråd med rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet, Rundskriv I-1/2016

TRYGGHETSALARM

Husstandens samlede inntekt		2015	2016
* Inntil 2G	Pr mnd	kr 186	kr 190
Over 2G	Pr mnd	kr 360	kr 370
Installasjon trygghetsalarm	Pr gang	kr 720	kr 740
Trygghetsalarmsmykke, ved tap	Pr gang	kr 980	kr 1 010

* Satsen er justert i tråd med rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet, Rundskriv I-1/2016

ØVRIGE TJENESTER

Tjeneste		2015	2016
Henting - utkjøring av hjelpemidler	Pr gang	kr 205	kr 210
Transport eldresenter Skytta/Døli	En vei	kr 35	kr 40
Transport eldresenter Skytta/Døli	Tur/retur	kr 60	kr 65
Transport Nittedal dagsenter	Pr mnd	kr 535	kr 550
Korttidsopphold i institusjon*	Pr døgn	kr 147	kr 150
Middag	Pr gang	kr 90	kr 70
Suppe/dessert	Pr gang		kr 20
Dagsenter Skytta/Døli; Transport, opphold mat og aktiviteter	Pr gang	kr 205	kr 210
Utleie treningslokaler fysio/HFR	Pr dag	kr 450	kr 460
Utleie eldresenter	Pr dag	kr 750	kr 770
Utleie peisestue og kantine	Pr dag		kr 975

* Satsen er justert i tråd med rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet, Rundskriv I-1/2016

OPPHOLDSBETALING BARNEHAGE 2016

BETALINGSSATSER FOR ENHET FOR BARNEHAGER OG FOREBYGGENDE TJENESTER OPPHOLDSBETALING I BARNEHAGENE, HERUNDER REDUSERT BETALING

		2015	2016
Oppholdsbetaling*	pr mnd	kr 2 580	kr 2 655

* Redusert oppholdsbetaling og gratis kjernetid for 4- og 5-åringer avhengig av husholdningens inntekt følger forskrift til barnehageloven. Det henvises til Nittedal kommunes hjemmeside for nærmere informasjon.

KOST OG ANNET I BARNEHAGENE				
Tjeneste			2015	2016
Kost	Per måned		kr 250	kr 260
For sen henting	Per påbegynte ½-time		kr 220	kr 230

SKJENKEBEVILLINGSGEBYR 2016

Gebynet er regulert av «FOR 2005-06-08 nr 538: Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.»

§ 6-1. Bevillingsgebyr på kommunal salgsbevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 1 og kommunal og statlig bevilling for skjenking av alkoholholdig drikk fastsettes for ett kalenderår om gangen for hver enkelt bevilling på grunnlag av forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk.

§ 6-2. Gebynet skal betales etter følgende satser:

Salg:

- 0,19 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 1

Skjenking:

- 0,40 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 1
- 1,08 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 2
- 3,55 kr pr. vareliter for alkoholholdig drikk i gruppe 3.

Bevillingsgebyret utgjør pr. år minimum kr 1480 for salg og kr 4400 for skjenking.

Bevillingsmyndigheten kan likevel i særlige tilfeller bestemme at gebynet skal settes lavere. For ambulerende bevilling kan bevillingsmyndigheten kreve et gebyr på inntil kr 310 pr. gang.

Endret ved forskrifter 8 des 2011 nr. 1218 (i kraft 1 jan 2012), 5 des 2012 nr. 1142 (i kraft 1 jan 2013), 26 nov 2013 nr. 1381 (i kraft 1 jan 2014), 8 des 2014 nr. 1547 (i kraft 1 jan 2015).

§ 6-3. Bevillingsmyndigheten fastsetter frister for bevillingshavers innsendelse av oppgave over forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk og innbetaling av gebyr. Ved årets utløp skal bevillingshaver sende inn oppgave over faktisk omsatt mengde alkohol. Dersom det foreligger et avvik mellom tidligere oppgitt forventet omsetning og faktisk omsetning, kan bevillingsmyndigheten foreta en etterberegning og et etteroppgjør.

Vedlegg 3: Beskrivelse av styrkinger av sektorenes budsjetter

Sentrale poster

Tiltak i rådmannens forslag - endringer

Drift Kirke

I tråd forventet overtakelse av det nye kirkebygget i november 2016 er det lagt inn to måneders forvaltning, drifts og vedlikeholdskostnader (FDV) i 2016. I 2017 og utover i tid ligger det inne fullt års drift. FDV kostnadene for nytt kirkebygg viser seg å være om lag 0,2 mill kr lavere enn budsjettet i vedtatt handlingsplan 2015-2018.

Rådmannen foreslår derfor å redusere budsjettet til dette formålet fra og med 2017 men foreslår samtidig å øke tilskuddet til kirkelig fellesråd permanent med 0,2 mill kr årlig, se detaljer under.

Tiltak i rådmannens forslag - styrking

Kirkens kommunale tilskudd

Rådmannen foreslår å øke tilskuddet til kirkelig fellesråd med 0,2 mill kroner blant annet for å styrke sommervedlikeholdet på kirkegårdene. I tillegg foreslår rådmannen å øke tilskuddet til kirkelig fellesråd med 0,7 mill kr knyttet til nye stillinger til den nye kirken. Dette omfatter 0,8 årsverk kirketjener og 0,5 årsverk organist fra og med 2017.

Oppvekst og utdanningssektoren

Tiltak i rådmannens forslag - styrking

Tall i 1000 kr

Oppvekst og utdanning - styrkinger	2016	2017	2018	2019
Utredning digitalisering	500	0	0	0
Styrking adferdsteam PPT	732	1 386	1 386	1 386
Helse - styrket legetjenest i helsestasjon for ungdom	100	100	100	100
Overdragelse av eierskap og drift idrettsanlegg	1 000	1 000	1 000	1 000
Tilskudd Frivilligsentralen	168	0	0	0
Kulturfond - nedtrapping	300	0	0	0
40% stilling til team spesialpedagoger bhg	233	233	233	233
Naturfagtimen 5.-7 trinn	340	817	817	817
Tospråklig fagopplæring	600	600	600	600
Opprettholde lærertetthet	3 100	3 100	3 100	3 100
Rådgiver pedagogisk utvikling og kvalitetsarbeid	583	821	821	821
KST-vedtak Stryk i skolen	180	280	280	280
KST-vedtak Fond for kultur, idrett og annet frivillig arbeid	300	600	600	600
Sum	8 136	8 937	8 937	8 937

Utredning digitalisering i skolen

Rådmannen foreslår midler til utredning av konkrete løsninger for IKT-infrastruktur og systemer til undervisning i Nittedalskolen. Utredningen er en oppfølging av IKT-strategien.

Styrking adferdsteam PPT

Barn og unge med store adferdsutfordringer, psykiske vansker og - lidelser, strever med å klare skolehverdagen. Elevene og lærerne trenger hjelp på skolen. Skolelederne sier at dette er den vanskeligste utfordringen de har. Det tilsettes to i fast, 100 % stilling for utelukkende å bistå skolene i deres arbeid med denne typen utfordringer.

Helse – Styrket legetjeneste i helsestasjon for ungdom

På Helsestasjon for ungdom dekkes legetjenesten av turnuskandidaten. Dette er ikke gunstig, fordi kandidaten skiftes ut hvert halvår og har varierende kompetanse til å behandle ungdom. Rådmannen foreslår derfor å øke rammene for å muliggjøre fast lege på helsestasjon for ungdom

Overdragelse av eierskap og drift idrettsanlegg

Rådmannen foreslår økning av rammen som en oppfølging av KST-sak 61/15 Drift, eierskap og støtte til utendørs idrettsanlegg i Nittedal kommune. Vedtak pkt 3: En rammeøkning for å ivareta behovet for økt driftsstøtte til idretten innarbeides i budsjett og HP for 2016-19.

Tilskudd Frivilligsentralen

Tilskuddet til Frivilligsentralen videreføres på 2015 nivå i 2016. Rådmannen legger fram en sak hvor Frivilligsentralens framtidige behov for kommunale tilskudd blir vurdert i 2016.

Kulturfond – nedtrapping

Kulturfondet var forutsatt avvirket fra 2016 ved åpning av kulturhus jf. Handlingsplan 2014-17. Men kulturhuset står ikke klart før i 2017. Kulturfondet forslås videreført på et lavere nivå i 2016 for å avvikes i 2017. Rådmannen vil vurdere dette nærmere i løpet 2016.

40 % stilling til team spesialpedagoger barnehage

Kommunens team med spesialpedagoger for førskolebarn gir spesialpedagogisk hjelp, etter enkeltvedtak (oppl. § 5-7) fattet av enhet for barnehager og forebyggende tjenester. Å gi spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn er en lovpålagt oppgave. Teamet har ikke kapasitet til å ivareta alle vedtak fullt ut. Rådmannen foreslår derfor å øke kapasiteten med 40% på dette området.

Naturfagtimen 5.-7. trinn

Skolene foreslås å få økt ramme for å følge opp regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016 med en naturfagtime på ett av trinnene for 5.-7. trinn.

Styrking av innføringsgruppene

Kommunen opplever en økning av antall flyktninger og arbeidsinnvandrere med barn som ikke kan norsk og det er derfor behov for økt kapasitet til innføringsgruppene i skolene til særskilt norsk og tospråklig fagopplæring.

Opprettholde lærertetthet

Elevtallsframskrivninger viser økning på 91 barn i Nittedalskolene fra 2015 til 2016. Rådmannen foreslår å tilføre 3,1 mill. kroner for å opprettholde dagens lærertetthet.

Rådgiver pedagogisk utvikling og kvalitetsarbeid

Rådmannen foreslår å opprette en stilling som rådgiver for pedagogisk utvikling og kvalitetsarbeid i stab under kommunalsjefen for sektoren. Rådgiveren skal bistå kommunalsjefen med systematisk kvalitets- og utviklingsarbeid i skolene.

KST-vedtak: Stryk i skolen

Det tilføres 0,18 mill kr i 2016 og 0,28 mill kr årlig fra 2017 for å gjennomføre «Stryk i skolen» som beskrevet i KST-sak 48/15

KST-vedtak: Fond for kultur, idrett og annet frivillig arbeid

Det tilføres 0,3 mill kr pr år for å videreføre fond for kultur, idrett og annet frivillig arbeid på samme nivå som i 2015. Retningslinjene for fordeling av tilskuddet fra denne ordningen skal revideres i løpet av handlingsplanperioden.

Helse og omsorgssektoren

Tiltak i rådmannens forslag - styrking

Tall i 1000 kr

Helse og omsorg - styrkinger	2016	2017	2018	2019
Kjøp av institusjonsplass	1 100	1 100	1 100	1 100
Styrket bemanning psykisk helsehjelp	1 563	1 563	1 563	1 563
Styrket legetjeneste på sykehjem	400	400	400	400
Opplæringsvakter nye ansatte	1 500	1 500	1 500	1 500
Økte vedtak 2 boliger	2 500	2 500	2 500	2 500
Drift dagsenter Døli og Skytta - lengre åpningstid	506	642	642	642
Kapasitetsøkning hjemmetjenesten	6 000	8 900	11 800	11 800
KST-vedtak Demensaktiviteter, herunder aktiviteter på Markerud gård	250	500	500	500
Sum	13 819	17 105	20 005	20 005

Kjøp av institusjonsplass

Tildelingsenheten har behov for midler til ny kjøpsplass fra september 2015.

Styrket bemanning psykisk helsehjelp

Det er behov for 2 årsverk i tillegg til nåværende bemanning til oppfølging av brukere med psykiske lidelser. Antall vedtakstimer har økt de siste 2 årene, og dagens bemanning klarer ikke å utføre alle vedtakene.

Styrket legetjeneste på sykehjem

Det er behov for å styrke legetjenesten på korttidsplassene på sykehjemmet, samt legetjeneste til helsestasjon for ungdom. 2 dager i uken på sykehjemmene og 1/2 dag i uken tilknyttet Helsestasjon for ungdom tilsvarer 50 % stilling kommunalt ansatt lege. Antall korttidsplasser er økt med 8 de siste årene uten at antall legetimer er økt. Dette innebærer at antall legetimer pr. sykehjemsbeboer har sunket og kommer til å synke ytterligere. Samtidig er de pasientene som kommer til sykehjemmet fra AHUS nå ofte sykere og med behov for mer avansert medisinsk behandling enn for bare noen få år siden. Legetjeneste til de nye 12 plassene må vurderes sammen med den øvrige bemanningsplanen for disse.

Opplæringsvakter nye ansatte i enhet mangfold og inkludering

Det er behov for å øke budsjettet til opplæringsvakter innenfor enhet mangfold og inkludering. Mange av beboerne har tett oppfølging, og har omsorg som er individuelt tilpasset den enkelte. For å sikre kvaliteten på tilbudet er det viktig at nyansatte får god opplæring før de overlates ansvar for beboerne.

Økte vedtak 2 boliger

Det er endring i behov i brukergruppen. To boliger har brukere med økt behov og dermed økte vedtak.

Drift dagsenter Døli og Skytta – lengre åpningstid

Sektoren ser at det må etableres flere tiltak på lave nivå i tiltakstrappen. Utvidet åpningstid i dagsentrene er et tiltak for å gi flere mulighet for sosial kontakt, forebygging av underernæring og trygghet i hverdagen.

Dagsentrene har i dag ikke vikarbudsjetter til å holde åpent alle virkedager i året. Dette gjør at det dagsentrene har holdt stengt to uker om sommeren og mellom jul og nyttår.

Kapasitetsøkning hjemmetjenesten

Ifølge utredningen heldøgnsstilbud og andre boformer for eldre mot 2040 har kommunen en betydelig underdekning på hjemmetjenester. For å komme opp på et akseptabelt nivå, definert som 3 årsverk pr 1000 innbyggere, er det behov for en økning med 18 årsverk, med størst økning i 2016 og deretter en videre opptrapping i 2017 og 2018.

KST-vedtak: Demensaktiviteter

Det tilføres 0,25 mill kr i 2016 og 0,5 mill kr årlig fra 2017 for å videreføre demensaktiviteter, herunder aktiviteter på Markerud gård.

Miljø og samfunnsutviklingssektoren

Tiltak i rådmannens forslag - styrking

Tall i 1000 kr

Miljø og samfunnsutvikling - styrkinger	2016	2017	2018	2019
Kommunalsjefsområdet	744	744	744	744
1/2 års prosjektstilling reguleringsplaner	0	350	0	0
Bru- og veivedlikehold	1 000	1 000	1 000	1 000
Fartsdempende tiltak i kommunale veier	600	600	0	0
1/2 års prosjektstilling trafikksikring	0	350	0	0
Regulering av kommunale eiendommer	350	700	700	700
Driftstilskudd til NRBR ihht K-sak 32/15	1 300	1 300	1 300	1 300
KST-vedtak Nærmiljøforum	200	200	200	200
KST-vedtak Klima-, miljø- og energitiltak	1 000	0	0	0
Sum	5 194	5 244	3 944	3 944

Kommunalsjefsområdet

Sektor for miljø og samfunnsutvikling er organisatorisk endret med enhetsledere for kommunalteknikk og for plan, bygg og geodata. Disse stillingene kan fordeles direkte med andeler på selvkost. Kommunalsjef kan ikke fordeles direkte på selvkost. Det er derfor behov for å øke rammen for å kompensere for dette.

1/2 års prosjektstilling reguleringsplaner

Det ble avsatt midler til en stilling i et toårs prosjekt som skal ha ansvaret for utarbeide områdereguleringsplaner i vedtatt handlingsplan 2015-2018. På grunn av at det først ble tilsatt i denne stillingen midt i 2015 foreslås det budsjettøkning tilsvarende et halvt år i 2017 for å oppnå to års varighet på prosjektet

Bru- og veivedlikehold

Rådmannen foreslår økte midler til bru- og veivedlikehold av kommunale veier.

Fartsdempende tiltak i kommunale veier

Fartsdempende tiltak i kommunale veier, ihht vedtak i FSK-sak 33/15

1/2 års prosjektstilling trafikksikring

I handlingsplanen 2015-2018 ble det vedtatt et årsverk i et prosjekt over en to-års periode for å revidere trafikksikkerhetsplanen og prioritere trafikksikkerhetstiltak ut i fra vedtatte prinsipper. Budsjettet ble lagt inn med helårsvirkning i 2015 og 2016. Kommunen fikk først ansatt personen i juni 2015 med to års kontrakt, og dette innebærer at prosjektet vil vare til og med første halvår 2017. Det foreslås en økning av budsjettet tilsvarende lønnsmidler for første halvår 2017 til dette formålet.

Regulering av kommunale eiendommer

Det foreslås opprettet en fast stilling som skal benyttes til regulering av kommunale eiendommer. Stillingen skal arbeide både med å få regulert kommunale eiendommer slik at de kan benyttes i kommunes virksomhet og med sikte på salg. Rådmannen mener at en strategisk planlegging av utbygging, er en forutsetning for god urbanisering i Nittedal.

Driftstilskudd til NRBR ihht K-sak 32/15

Som et resultat av oppgjør for eierandeler og justering av fordelingstall for driftsbudsjettet for Nedre Romerike brannvesen økte Nittedal kommunes eierandel i selskapet, se KST-sak 32/15. Driftstilskuddet til NRBR øker som følge av dette.

KST-vedtak: Klima-, miljø- og energiltak

Det tilføres 1,0 mill kr i 2016 for å gjennomføre klima-, miljø- og energiltak.

KST-vedtak: Nærmiljøforum

Det tilføres 0,2 mill kr pr år for å videreføre arbeidet med nærmiljøforum og gjennomføring av nærmiljøtiltak.

Stab- og støttesektoren

Tiltak i rådmannens forslag - styrking

Tall i 1000 kr

Stab og støtte - styrkinger	2016	2017	2018	2019
Økte priser serviceavtaler programvare HR	215	215	215	215
IKT virksomhetsarkitekt	0	305	305	305
Konsulentkostnader	460	460	460	460
Utredning organisering IKT	400	0	0	0
Microsoft lisenskostnader	200	200	200	200
Utskrifning IKT infrastruktur	100	100	100	100
Økte kostnader serviceavtaler IKT	210	210	210	210
Sum	1 585	1 490	1 490	1 490

Økte priser serviceavtaler programvare HR

Økte priser på HR programvare

IKT virksomhetsarkitekt

Ansettelse av virksomhetsarkitekt som oppfølging av IKT strategien i kommunen. Forutsettes ansatt fra 1. april 2016. Stillingen delfinansieres ved å omdisponere ubrukte midler fra ledig stilling som rådgiver helhetlig styringssystem.

Konsulentkostnader

Kjøp av konsulent tjenester for spisskompetanse innen IKT knyttet til driftsrelaterte problemstillinger.

Utredning organisering IKT

Behov for midler til konsulentbruk for utredning av fremtidig organisering av IKT i kommunen. Jf KST sak 81/15.

Microsoft lisenskostnader

Økte lisenskostnader Microsoft knyttet til økt bruk av IKT i administrasjonen og ytre enheter medfører økte lisenskostnader.

Utskrifning IKT infrastruktur

Økte midler til utskifting IKT infrastruktur.

Økte kostnader serviceavtaler IKT

Økte kostnader knyttet til serviceavtaler for programvare

Vedlegg 4: Nittedal kirkelige fellesråds budsjet

ØKONOMIPLAN 2016 – 2019

(revidert 15.9.2015)

NÅ BYGGER VI ROTNES KIRKE

Kirkemøtet har vedtatt følgende visjon for Den norske kirke:

Mer himmel på jord

MISJON/VERDIER:

Kirken vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å være:

Bekjennende	Vi tilber og bekjenner troen på den treenige Gud sammen med den verdensvide kirken.
Åpen mangfold.	Vi er et fellesskap preget av likeverd, deltakelse og respekt for mangfold.
Tjenende skaperverket.	Vi viser barmhjertighet, fremmer rettferdighet og verner om skaperverket.
Misjonerende	Vi vitner om Jesus Kristus lokalt og globalt.

Denne overordnede visjon gjenspeiles i menighetsrådenes visjoner:

- **Mennesker – Mangfold – Muligheter; Den kristne tro som orienteringspunkt og ressurs for livet** (Nittedal menighetsråd)
- **Nær Kristus i ord og handling, himmelvendt og jordnær** (Hakadal menighetsråd)

STRATEGISKE MÅL FOR DEN NORSKE KIRKE I BORG FOR PERIODEN 2015-2020:

1. Flere deltar i og opplever gudstjenesten som et inkluderende og trosstyrkende fellesskap.
2. Flere søker dåp, og deltar i trosopplæring.
3. Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.

Nittedal kirkelige fellesråd ønsker at **kirken skal være en viktig bidragsyter og ressurs for å skape et godt lokalsamfunn preget av nærhet, omsorg og engasjement.**

Vi tror at en livskraftig kirke vil gjøre kommunen til et bedre sted å bo. Dette mener vi blant annet fordi:

- kirken i Nittedal er i nærkontakt med alle slags mennesker gjennom alle livsfaser, fra vugge til grav, i glede så vel som i sorg
- 73,4 % av kommunens innbyggere er medlemmer av Den norske kirke
- kirken bidrar til fellesskapsfølelse, forankring, mening, støtte, i høytidelige og kritiske situasjoner i livet
- kirken driver et stort arbeid for barn og ungdom med mange forskjellige tilbud
- kirken er en sentral kulturbærer i kommunen, og kirkebygg og kirkegårder representerer tilknytning både til det evige og til slektene som har gått foran

KIRKELIG FELLESRÅDS ANSVAR

Etter kirkeloven § 14 skal kirkelig fellesråd i hver kommune "ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen".

Kirkelig fellesråd er ansvarlig for:

- bygging, drift og vedlikehold av kirker
- anlegg, drift og forvaltning av gravplasser
- opprettelse og nedleggelse av stillinger som lønnes over fellesrådets budsjett
- anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor
- anskaffelse av lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring

KOMMUNENS ANSVAR

Etter kirkeloven § 15 skal kommunen utrede følgende utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd:

- utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker
- utgifter til anlegg og drift av gravplasser
- utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og utgifter til daglig leder av kirkelig fellesråd
- driftsutgifter for fellesråd og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold
- utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring
- utgifter til kontorhold for prester

Fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.

Utgiftsdekningen skal gi grunnlag for:

- at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner
- at nødvendig kirkelige tjenester kan ytes
- at arbeidsforholdene for de kirkelige tilsatte er tilfredsstillende
- at menighetsråd og fellesråd har tilstrekkelig administrativ hjelp

VURDERING AV FELLESRÅDET ØKONOMISKE SITUASJON

Regnskapet for 2014 ble gjort i opp med et driftsresultat på 0. Det skyldes at overskuddet i 2013 på kr 111 636 i sin helhet ble inntektsført i 2014. Uten denne disposisjonen ville regnskapet for 2014 blitt gjort opp med et underskudd på ca 70 000.

Kirkelig fellesråds økonomi er fortsatt krevende og det er ikke rom for uforutsette kostnader innenfor eksisterende rammer.

BEHOV UTOVER HANDLINGSPLAN 2015-2018

Kirkelig fellesråd mottar i 2015 et driftstilskudd fra Nittedal kommune på kr 7 537 000 (inkl. verdien av tjenesteytingsavtalen kr 808 000).

BEMANNING

Sommerbemanning kirkegårdene

I flere år på rad har kommunestyret øket driftstilskuddet noe i forhold til rådmannens forslag. Imidlertid har vedtakene om økning kun blitt gjort gjeldende for første året i handlingsplanperioden. Så også for 2015. Økningene som er blitt vedtatt er i all hovedsak blitt brukt til å opprettholde sommerbemanningen på kirkegårdene. For 2015 var økningen på 200 000.

Det er svært viktig at denne økningen i tilskuddet blir videreført, ikke bare for 2016, men for hele handlingsplanperioden.

Ungdomsarbeider

Fellessrådet har gjennom flere år anmodet kommunestyret om å bevilge penger slik at stillingen som ungdomsarbeider kan økes fra 50 til 100 %.

Ungdomsklubben Pluss har 240 betalende medlemmer. Hver fredag er gjennomsnittlig 100 ungdommer på Pluss og på storsamlingene en gang i mnd er det gjennomsnittlig 150. Ungdomsarbeidet vokser år for år. Med ny kirke og nye ungdomslokaler vil trolig arbeidet vokse enda mer. Menighetene har ikke rom for å dekke mer enn den 50 % stillingen som nå finansieres gjennom frivillige gaver.

Mange av arenaene for ungdom i Nittedal er prestasjonsrelatert. I motsetning er Pluss i stor grad relasjonsrelatert og er kjent som et inkluderende miljø.

Ungdomsarbeideren nyter stor tillit og det er et stort behov for samtaler og oppfølging. Det er svært krevende over tid å håndtere dette innenfor den 50 % stillingen vi nå har.

Vi er overbevist om at dette ungdomsarbeidet er et forebyggende og positivt arbeid som fortjener økt støtte, og som nå og i framtiden vil spare kommunen for betydelige utgifter.

Bemanningsøkning som følge av ny kirke

Kirkelig fellesråd, ansatte og frivillige ser med forventning og glede fram til å ta i bruk ny kirke. All erfaring med nye kirkebygg tilsier økt aktivitet og engasjement. Ny kirke med stor aktivitet vil kreve **en kirketjener i full stilling**. 20 % stillingen som kirketjener på Betel vil inngå i denne stillingen. Vi vil også gjøre oppmerksom på at klokkertjenesten, som i følge kirkeloven er et kommunalt ansvar å gi utgiftsdekning for, i en årrekke har blitt utført av frivillige.

Arbeidsoppgavene for kirketjener vil blant annet være praktisk tilrettelegging før, under og etter gudstjenester og kirkelige handlinger. Avlaste frivillige og ansatte med klargjøring og rydding av lokalene. Sørge for at alle rom til enhver tid er innbydende og tilrettelagt.

Ny kirke med stor aktivitet vil også utløse behov for en **ny stilling som organist i 50 %**.

Kirken har behov for å styrke frivilligheten og bedre informasjonsarbeidet vårt. Derfor ønsker vi å tilsette noen som kan ha særlig fokus på rekruttering og oppfølging av frivillige, og på å utvikle informasjonsarbeidet.

Kirkelig fellesråd drøftet om vi selv skal ta ansvar for renhold, drift og vedlikehold av den nye kirken. Etter en totalvurdering er fellesrådet kommet fram til at det er ønskelig at renhold, drift og vedlikehold av bygget blir en del av tjenesteytingsavtalen mellom kommunen og kirkelig fellesråd. Utgifter til dette er derfor ikke tatt inn i denne økonomiplanen.

VEDLIKEHOLD

Det er behov for en permanent økning til generelt vedlikehold på kr 100 000.

Det kommunale tilskuddet gjør det ikke mulig å ha et tilfredsstillende løpende vedlikehold og gir heller ikke rom for uforutsette utgifter. Resultatet er en forholdsvis lang liste med vedlikeholdsbehov. Eksempelvis oppgradering av dåpssakristiet, maling alterring , slitte benker og annet interiør i Nittedal kirke. Delvis maling av innvendig vegger i Hakadal kirke (maling flasser av).

ENGANGSTILAK

Hakadal kirke ble malt i 2008. De siste par årene har forekomst av svertesopp øket. Kirken ble sommeren 2014 vasket, gjennomført på dugnad. Allerede i løpet av høsten var svertesoppen tilbake. Kirken må derfor nå males på nytt. Det er også en mindre lekkasje i tårnet som bør utbedres og noe utvendig panel som må skiftes ut. Total kostnad anslagsvis 700 000. (Utført sommeren 2015).

Kirkebyggkontrollen 09 avdekket for høy overflatetemperatur på rørovnere. Rørovnene er plassert under kirkebenkene, og utgjør særlig fare for at barn kan bli brannskadet ved berøring. Beskyttelsesgitter til rørovnene i Hakadal kirke ble montert i 2012. Gitter til Nittedal kirke er ennå ikke montert og vil koste kr 60 000.

Stadig oftere er det ønskelig å kunne ha framvisninger på storskjerm. Vi har gode erfaringer med storskjerm og projektor i Nittedal kirke. Den installasjonen ble finansiert med en testamentarisk gave. Hakadal kirke trenger også fastmontert projektor og lerret. Kostnad kr 50 000.

Nittedal kirke har et oljefyrlegg fra 1968 som sekundærvarmekilde. Rørovnene under kirkebenkene (ikke ovner under de 5-6 bakerste benkerekkene) har ikke tilstrekkelig kapasitet til rask oppvarming av kirken, og på kalde dager er totalkapasiteten for dårlig.

Oljefyringsanlegg skal utfases og Nittedal Eiendom foretar en kartlegging av oljefyrleggene i kommunen, innbefattet anlegget i Nittedal kirke. Det er for tidlig å si noe om kostnad for erstatning av oljefyren så beløpet som er satt opp er meget usikkert.

Kjøkkenet Hakadal kirkestue er gammelt, trangt og holder ikke nødvendig standard. Det er stort behov for renovering av dette.

Behovet for driftstilskudd for perioden 2016-2019 er betydelig høyere enn dagens nivå. Nummereringen indikerer prioriteringen mellom tiltakene.

BEMANNING:	2016	2017	2018	2019
1. Sommerbemanning kirkegårder	200 000	200 000	200 000	200 000
2. 0,5 stilling ungdomsarbeider	275 000	275 000	275 000	275 000
0,8 stilling kirketjener		350 000	350 000	350 000
0,5 stilling organist		325 000	325 000	325 000
1,0 stilling info/koord.frivillige			500 000	500 000
VEDLIKEHOLD				
5. Generell økning vedlikehold	100 000	100 000	100 000	100 000
ENGANGSTILTAK				
3. Maling Hakadal kirke	700 000 *			
4. Beskyttelsesgitter rørovner Nittedal kirke	60 000			
6. Projektor/lerret Hakadal kirke	50 000			
Utskifting oljefyr Nittedal kirke		200 000		
Kjøkken Hakadal kirkestue		200 000		
SUM ØKNING	1 385 000	1 650 000	1 750 000	1 750 000

*ble utført sommeren 2015 som følge av ekstrabevilgning fra kommunestyret i juni.

INVESTERINGSBEHOV

Utvidelse Hakadal kirkegård

Prosjektering av utvidelsen ferdigstilles i løpet av juni 2015. Oppstart av anleggsarbeidet er planlagt til høsten 2015.

Utvidelsen består av følgende hovedelementer:

- Ca 200 kistegraver
- Ca 100 urnegraver
- Ca 25 kistegraver tilrettelagt for muslimer
- Navnet minnelund
- Nytt driftsareal med en oppvarmet garasje på ca 30 m², og et lite kontor, wc og dusj for kirkegårdsarbeider
- Flytting av nåværende garasje til nytt driftsareal
- 11 parkeringsplasser
- Flytting av innkjørsel til nåværende parkeringsplass

Om beløpet som så langt er bevilget til utvidelsen er tilstrekkelig, eller om det vil være behov for en tilleggsbevilgning fra kommunen, vil blir avklart når anbudskonkurransen for anleggsfasen er gjennomført høsten 2015.

Automatisering kirkeklokker

Det er forbundet med stor risiko å gå opp de bratte og smale trappene til klokkene. Ved kraftig vind kreves mye styrke for å åpne lukene. Ved automatisering kan kirkeklokker og luker betjenes fra et panel i sakristiet eller programmeres inn på forhånd. Kiming i forbindelse med høytider kan da skje uten at kirketjener må dra til kirken. Det vil være lettere å få vikarer som kirketjener, siden svært mange kvier seg for å klatre opp i kirketårnet for å ringe.

Asfaltering parkeringsplass Nittedal kirke

Bruken og presset på parkeringsplassen har økte betydelig etter at kirkestua ble tatt i bruk. Det er derfor et stort behov for å asfaltere og oppmerke parkeringsplassen slik at den kan utnyttes optimalt, forhindre parkeringskaos, redusere støvplager.

Investeringsbehovene i perioden er satt opp i prioritert rekkefølge. Tallene er oppgitt i hele tusen:

INVESTERINGER	2016	2017	2018	2019
Utvidelse Hakadal kirkegård	?			
Plenklipper Nittedal kirkegård	125			
Automatisering kirkeklokker Nittedal	300			
Automatisering kirkeklokker Hakadal	300			
Plenklipper Hakadal kirkegård		125		
Asfaltering parkeringsplass Nittedal kirke		400		
SUM	725	525		

Vedlegg 5: Oversikt over lovpålagte og ikke-lovpålagte tjenester i Nittedal kommune:

Sektor: Skole og oppvekst

<u>Tjeneste</u>	<u>Lovpålagt</u>
<u>Skole</u>	
Grunnskoleopplæring	Ja
Spesialundervisning	Ja
SFO	Ja
Leirskole	Nei
Spesialgrupper	Nei
<u>Barnehage</u>	
Barnehagedrift – kommunale barnehager	Ja
Tilskudd private barnehager	Ja
Spesialpedagogisk hjelp	Ja
<u>Forebyggende tjenester</u>	
Familieteam	Nei
Helsestasjon	Ja
Skolehelsetjeneste	Ja
Ergoterapi for barn/unge	Ja
Fysioterapi for barn/unge	Ja
SLT-arbeid – Vi bryr oss	Nei
<u>Kultur</u>	
Kulturskolen	Ja
Tilskudd frivillige	Nei
Bibliotek	Ja
<u>Barnevern</u>	
Barnevernstjenesten	Ja
Utekontakten	Nei
<u>Pedagogisk- psykologisk tjeneste – PPT</u>	
Sakkyndige utredninger og uttalelser	Ja
Veiledning barnehager, skoler, foresatte	Ja

Sektor: Helse og omsorg

<u>Tjeneste</u>	<u>Lovpålagt</u>
<u>Dag- og aktivitetstilbud</u>	
Dagsenter for eldre ved Skytta bo- og servicesenter	Nei
Dagsenter for eldre ved Døli pleie og omsorgssenter	Nei
Nittedal dagsenter	Nei
Solli aktivitetshus	Nei
«Inn på tunet» med gården som ramme (Glittre gård, Bråten gård og Kirkerud gård)	Nei
Støttekontakt	Ja
Ledsagerbevis	Nei
Miljøhuset Gnisten	Delvis*
<u>Hjemmebaserte tjenester</u>	
Hjemmesykepleie	Ja
Praktisk bistand/Hjemmehjelp	Ja
Brukerstyrt personlig assistanse	Ja
Omsorgslønn	Ja
<u>Avlastende tjenester</u>	
Individuell avlastning	Ja
Avlastning i gruppe	Ja
Avlastning i bolig eller institusjon for barn/unge	Ja
<u>Opphold i sykehjem</u>	
Langtidsopphold	Ja
Korttidsopphold	Ja
Rehabiliteringsopphold	Ja
<u>Bolig med heldøgns tjenester</u>	
Skreddersydde tiltak for voksne og barn med psykiatriske diagnoser, psykisk/fysisk utviklingshemming, fysisk/psykisk skade eller en kombinasjon av dette	Ja
<u>Psykisk helsearbeid for voksne</u>	
Lavterskelteamet i psykisk helse	Nei
Psykisk helsearbeid (samtaler, oppfølging av medisiner og bosituasjon m.m.)	Ja
<u>Krisesenter</u>	
Krisesenter for menn og kvinner (IKS-samarbeid)	Ja
<u>Boliger:</u>	
Serviceleiligheter	Nei
Omsorgsboliger	Nei
Kommunalt disponerte boliger for vanskeligstilte	Nei

NAV kommune:

Lov om sosiale tjenester i NAV er det lovverket som regulerer og legger premissene for store deler av de kommunale tjenestene i NAV. Dette er en skjønnsbasert lov der det må foreligge en rett til en tjeneste før NAV's plikt til å oppfylle denne retten inntreffer. Statens veiledende satser til livsopphold og kommunens retningslinjer regulerer skjønnnet og vektlegges i vurderingen av om vilkåret for en kommunal tjeneste er til stede. Rettighetsparagrafene §§ 17 og 18 er her de sentrale. Ift. økonomisk sosialhjelp yter vi bistand til følgende områder som inngår i livsoppholdsbegrepet og som er lovpålagt når vilkåret/retten er oppfylt:

- Husleieutgifter i leiet bolig
- Husleieutgifter i egen bolig
- Renter boliglån
- Kommunale avgifter
- Strøm og brenselsutgifter
- Innboforsikring
- Hospits/pensjonat
- Kommunal garanti for depositum
- Etableringsutgifter ifm. bolig
- Vedlikehold
- Livsopphold
- Nødhjelp, matpenger
- Barnepass/SFO
- Medisinsk og psykiatrisk behandling
- Tannlege
- Reiseutgifter
- Tilleggsytelser som ikke kommer inn under ovennevnte kategorier

Andre kommunale tjenester som ligger inn under NAV som er behovsprøvd/vilkårsbaserte:

- Startlån, etablering og tilskudd
- Statlig bostøtte via husbanken
- Informasjon, råd og veiledning ift. rus
- Økonomisk rådgivning
- Frivillig forvaltning av økonomi

I tillegg uttaler NAV seg i skjenkebevillingssaker. Usikkert om dette er en oppgave NAV er pålagt å gjøre.

Øvrige tjenester

<u>Tjeneste</u>	<u>Lovpålagt</u>
Utlån av hjelpemidler	Nei
Ergoterapi for voksne	Nei
Fysioterapi for voksne	Nei
Introduksjonsprogrammet for flyktninger	Ja
Botrening	Nei
Individuell plan	Ja
Koordinator (koordinering av sammensatte helsebehov)	Ja

* Kommentaar til tjeneste med stjerne ved:

Noen av tjenestene til Miljøhuset Gnisten er lovpålagte. Dette gjelder norskopplæring for flyktninger samt visse arbeidstreningssoppgaver.

Sektor: Miljø og samfunnsutvikling

<u>Tjeneste</u>	<u>Lovpålagt</u>
Kommuneplanrullering	Ja
Kommunal planstrategi	Ja
Behandling av reguleringsplaner	Ja
Matrikkelføring	Ja
Oppmålingsforretning	Ja
Seksjonering	Ja
Behandling av konsesjonssaker	Ja
Søknadsbehandling, tilsyn og ulovlighetsoppfølging etter Markaloven	Ja
Byggesaksbehandling	Ja
Tilsyn og ulovlighetsoppfølging i byggesaker	Ja
Drift og vedlikehold av kommunal vei	Ja
Drift og vedlikehold av privat vei	Nei
Forsøplingssaker	Ja
Forurensningssaker	Ja
Behandling av saker om støy fra kommunale anlegg	Ja
Tilsyn etter forurensningsloven	Ja
Behandling av saker om nedgravde oljetanker	Ja
Søknadsbehandling og ulovlighetsoppfølging i saker om motorferdsel i utmark	Ja
Naturmangfoldsvurderinger	Ja
Tilsyn og oppfølging mht. vannkvalitet i Nitelva	Ja
Vannforsyning	Ja
Drift og vedlikehold av kommunalt avløpssystem	Ja
Renovasjon	Ja
Brannberedskap	Ja
Pipefeiling og tilsyn med piper	Ja
Klagesaksbehandling av klager tilhørende sektoren	Ja
Utbyggingsavtaler	Ja
Vedtak om refusjon etter plan- og bygningsloven	Ja
Servicetorg – generell veiledning byggesak	Ja*
Forhåndskonferanser	Nei
Generell veiledning	Ja
Fakturering	Nei
Ekspropriasjon	Nei

*

Kommentaar til tjeneste med stjerne ved:

Det er ikke lovpålagt å ha en egen veiledningstjeneste i servicetorget for byggesaker, men det er lovpålagt å veilede innbyggerne om disse sakene, jf. kommunens generelle veiledningsplikt i forvaltningsloven.

Sektor: Stab- og støttesektoren

Sektoren har en lang rekke lovpålagte oppgaver etter følgende lover med forskrifter. Listen er ikke uttømmende.

Kommuneloven
Forvaltningsloven
Offentlighetsloven
Arbeidsmiljøloven
Arkivloven
Straffeloven
Alkoholloven
Ferieloven
Lov om offentlige anskaffelser
Konfliktrådsloven
Avtaleloven
Vergemålsloven
Jordskiftelova
Tjenestetvistloven
Arbeidstvistloven
Likestillingsloven
Valgloven
Serveringsloven
Forskrift om kommunal beredskapsplikt

Sektor: Eiendom

<u>Tjeneste</u>	<u>Lovpålagt</u>
Presteboliger	Ja
Renholdstjeneste	Ja
Drift og vedlikehold	Ja
Prosjektledelse	Tja*
Forvaltning av kommuneskogen	Delvis*
Forvaltning av kommunale boliger	Nei
Grunneieroppgaver	Nei

*

Kommentar til punkter med stjerne ved:

Kommunen plikter å ha tilstrekkelig med skoler m.v. Ved behov for utvidelse av en skole eller nybygg av skole, er dette noe loven krever, og dette må derfor gjennomføres ved hjelp av en prosjektleder.

Forvaltning av kommuneskogen er delvis lovpålagt. Noe av skogen ligger i Marka, som er underlagt særskilte regler om forvaltning i Markaloven. Øvrig skog er underlagt skogloven, som bl.a. pålegger skogeier foryngelseshogst, bekjempelse av skadelige organismer m.m.

Sektorovergripende tjenester:

<u>Tjeneste</u>	<u>Lovpålagt</u>
Vi Bryr Oss	Nei
Barn og Unges Kommunestyre – BUK	Nei
Kriseteamet	Nei
Kriseberedskap (planverk, øvelser, koordinering og iverksettelse av tiltak ved kriser)	Ja
Offentlige anskaffelser	Ja
Innsynssaker etter offentlighetsloven	Ja
Behandling av personopplysninger etter arkivloven, personopplysningsloven, forvaltningsloven og offentlighetsloven	Ja
Generell veiledning i alle kommunale anliggender	Ja

I tillegg yter kommunen tjenester via øvrige hel- og deleide selskaper og kommunesamarbeid. Det vises her til Eiermeldingen.

Vedlegg 6: Investeringsbehov skolebehovsplan og heldøgnstilbud for eldre

Beregningene under tar utgangspunkt i skolebehovsplanen og plan for heldøgnstilbud og andre boformer for eldre. Tallene som er oppgitt under er anslag basert på rapportene og er satt opp for å gi et inntrykk av de økonomiske konsekvensene av de store investeringsbehovene frem mot 2027.

Tall i mill kr (2015 kr)		
Investeringsbehov i heldøgnstilbud og boformer for eldre	2017-2027	Levetid bygg - år
Helsehus inkl. mva	250,0	50
Helsehus eks. mva	200,0	
Finansiering av helsehus		
MVA kompensasjon	50,0	
Egenkapital - 25 %	50,0	
Lån	150,0	
Årlig avdrag	3,0	
Rentekostnad år 1 - 5 % rente	7,5	
Sum finanskostnad helsehus år 1	10,5	
Investeringsbehov skolebehovsplanen		
Gjennomsnitt av alt. 0, 1 og 2	1 075,0	40
Sum investering eks. mva	860,0	
Finansiering av skolebygg		
MVA kompensasjon	215,0	
Egenkapital - 25 %	215,0	
Lån	645,0	
Årlig avdrag	16,1	
Rentekostnad år 1 - 5 % rente	32,3	
Sum finanskostnad skolebygg år 1	48,4	
Samlet sum finanskostnad helsehus og skolebygg år 1*		
	58,9	
Forutsetter samlet egenkapital på		
	265,0	

*År 1 er definert som først året med finanskostnader dersom alle investeringene gjøres til samme tid og er ment som en illustrasjon på de økte finanskostnadene ved opptak av serielån. Lånene forutsettes nedbetalt basert på byggenes levetid - 50 år for helsehus og 40 år for skolebygg

Vedlegg 7: Enhetenes budsjettrammer

Alle tall i hele 1000 NOK.

Oppvekst og utdanningssektor

Kommunalssjef oppvekst og utdanning

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	4 629	4 629	4 629	4 629
Lønns- og pensjonsjusteringer	212	212	212	212
Oppgave overført fra Grunnskole	100	100	100	100
Utredning digitalisering	500	0	0	0
Rådgiver pedagogisk utvikling og kvalitetsarbeid	583	821	821	821
Sum	6 024	5 762	5 762	5 762

Barnehager og forebyggende tjenester

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	234 636	230 396	230 396	230 396
Lønns- og pensjonsjusteringer	2 498	2 498	2 498	2 498
Oppgaver overført fra Helse	489	639	689	689
Oppgaver overført fra HFR	299	299	299	299
Oppgaver overført fra Barnevern	606	606	606	606
Helse - styrket legetjeneste i helsestasjon for ungdom	100	100	100	100
Økning husleie	459	459	459	459
Sum	239 087	234 997	235 047	235 047

Kultur

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	28 728	31 878	31 878	31 878
Lønns- og pensjonsjusteringer	564	564	564	564
Oppgaver overført fra grunnskole	280	280	280	280
Overdragelse av eierskap og drift idrettsanlegg	1 000	1 000	1 000	1 000
Tilskudd Frivilligsentralen	168	0	0	0
Kulturfond - utsatt avvikling nedtrapping	300	0	0	0
KST-vedtak Stryk i skolen	180	280	280	280
KST-vedtak Fond for kultur, idrett og annet frivillig arbeid	300	600	600	600
Økning husleie	255	255	255	255
Sum	31 775	34 857	34 857	34 857

PPT

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	11 030	11 030	11 030	11 030
Lønns- og pensjonsjusteringer	495	495	495	495
40% stilling til team spesialpedagoger bhg	233	233	233	233
Styrking adferdsteam PPT	732	1 386	1 386	1 386
Sum	12 490	13 144	13 144	13 144

Barnevern

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	34 638	34 638	34 638	34 638
Lønns- og pensjonsjusteringer	1 573	1 573	1 573	1 573
Oppgaver overført til barnehager og forebyggende tjenester	-606	-606	-606	-606
Sum	35 605	35 605	35 605	35 605

Grunnskolen

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	297 104	297 104	297 104	297 104
Lønns- og pensjonsjusteringer	9 907	9 907	9 907	9 907
Oppgaver overført til Kultur	-280	-280	-280	-280
Oppgave overført til kommunalsjef	-100	-100	-100	-100
Naturfagtimen 5.-7 trinn	340	817	817	817
Tospråklig fagopplæring	600	600	600	600
Opprettholde lærertetthet	3 100	3 100	3 100	3 100
Økning husleie	6 016	6 016	6 016	6 016
Sum	316 687	317 164	317 164	317 164

Helse og omsorgssektor

Kommunalssjef helse og omsorg

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	6 107	6 107	6 107	6 107
Lønns- og pensjonsjusteringer	266	266	266	266
Sum	6 373	6 373	6 373	6 373

Tildeling

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	53 238	53 260	53 260	53 260
Lønns- og pensjonsjusteringer	440	440	440	440
Oppgave overført til Mangfold og inkludering	-897	-897	-897	-897
Kjøp av institusjonsplass	1 100	1 100	1 100	1 100
Sum	53 881	53 903	53 903	53 903

Helse

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	43 299	43 449	43 499	43 499
Lønns- og pensjonsjusteringer	1 854	1 854	1 854	1 854
Oppgaver overført til barnehager og forebyggende tjenester	-489	-639	-689	-689
Oppgaver overført fra HFR	210	210	210	210
Oppgaver overført til NAV	-682	-682	-682	-682
Styrket bemanning psykisk helsehjelp	1 563	1 563	1 563	1 563
Styrket legetjeneste på sykehjem	400	400	400	400
Økning husleie	52	52	52	52
Sum	46 207	46 207	46 207	46 207

Mangfold og inkludering

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	81 085	81 085	81 085	81 085
Lønns- og pensjonsjusteringer	2 986	2 986	2 986	2 986
Oppgaver fra tildelingsenheten	897	897	897	897
Opplæringsvakter nye ansatte	1 500	1 500	1 500	1 500
Økte vedtak 2 boliger	2 500	2 500	2 500	2 500
Økning husleie	795	795	795	795
Sum	89 763	89 763	89 763	89 763

Institusjon				
	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	91 193	92 693	94 193	94 193
Lønns- og pensjonsjusteringer	2 875	2 875	2 875	2 875
Drift dagsenter Døli og Skytta - lengre åpningstid	506	642	642	642
Økning husleie	757	757	757	757
Sum	95 331	96 967	98 467	98 467

Hjemmetjenester, forebyggende og rehabilitering (HFR)				
	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	62 829	62 079	62 079	62 079
Lønns- og pensjonsjusteringer	2 305	2 305	2 305	2 305
Oppgaver overført til enhet for barnehager og forebyggende tjenester	-299	-299	-299	-299
Oppgaver overført til Helse	-210	-210	-210	-210
Kapasitetsøkning hjemmetjenesten	6 000	8 900	11 800	11 800
KST-vedtak Demensaktiviteter, herunder aktiviteter på Markerud gård	250	500	500	500
Økning husleie	1 442	1 442	1 442	1 442
Sum	72 317	74 717	77 617	77 617

NAV				
	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	27 938	27 938	27 938	27 938
Lønns- og pensjonsjusteringer	461	461	461	461
Oppgaver overført fra Helse	682	682	682	682
Sum	29 081	29 081	29 081	29 081

Miljø og samfunnsutviklingssektor Kommunalsjef miljø og samfunnsutvikling

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	6 112	6 113	6 113	6 113
Lønns- og pensjonsjusteringer	203	203	203	203
Oppgaver overført til plan, byggesak og geodata	-731	-731	-731	-731
Kommunalsjefsområdet	744	744	744	744
KST-vedtak Nærmiljøforum	200	200	200	200
KST-vedtak Klima-, miljø- og energitiltak	1 000	0	0	0
Sum	7 528	6 529	6 529	6 529

Plan, byggesak og geodata

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	4 732	4 032	4 032	4 032
Lønns- og pensjonsjusteringer	246	246	246	246
Oppgaver overført fra kommunalsjef M&S	731	731	731	731
1/2 års prosjektstilling reguleringsplaner	0	350	0	0
Sum	5 709	5 359	5 009	5 009
Kontrollsum	0	0	0	0

Kommunalteknikk

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	30 777	29 392	28 957	28 522
Lønns- og pensjonsjusteringer	88	88	88	88
Bru og veivedlikehold	1 000	1 000	1 000	1 000
Fartsdpendende tiltak i kommunale veier	600	600	0	0
1/2 års prosjektstilling trafiksikring	0	350	0	0
Regulering av kommunale eiendommer	350	700	700	700
Driftstilskudd til NRBR ihht K-sak 32/15	1 300	1 300	1 300	1 300
Sum	34 115	33 430	32 045	31 610

Stab og støttesektor

Administrasjon

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	46 812	47 984	46 797	47 984
Lønns- og pensjonsjusteringer	687	687	687	687
Oppgaver overført til enhet for HR	-13 630	-13 615	-13 615	-13 615
Oppgaver overført til IKT	-730	-730	-730	-730
Økning husleie	-771	-771	-771	-771
Sum	32 368	33 555	32 368	33 555

Human resources (HR)

	2016	2017	2018	2019
Oppgaver overført fra Administrasjon	13 630	13 615	13 615	13 615
Lønns- og pensjonsjusteringer	440	440	440	440
Oppgaver overført fra Økonomi	355	355	355	355
Økte priser serviceavtaler programvare HR	215	215	215	215
Sum	14 640	14 625	14 625	14 625

Økonomi

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	13 322	12 795	12 795	12 795
Lønns- og pensjonsjusteringer	486	486	486	486
Oppgaver overført til HR	-355	-355	-355	-355
Sum	13 453	12 926	12 926	12 926

IKT

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	9 751	9 751	9 751	9 751
Lønns- og pensjonsjusteringer	512	512	512	512
IKT virksomhetsarkitekt	0	305	305	305
Oppgaver overført fra administrasjonen	730	730	730	730
Konsulentkostnader	460	460	460	460
Utredning organisering IKT	400	0	0	0
Microsoft lisenskostnader	200	200	200	200
Utskrifning IKT infrastruktur	100	100	100	100
Økte kostnader serviceavtaler IKT	210	210	210	210
Sum	12 363	12 268	12 268	12 268

Human resources (HR)

	2016	2017	2018	2019
Oppgaver overført fra Administrasjon	13 630	13 615	13 615	13 615
Lønns- og pensjonsjusteringer	440	440	440	440
Oppgaver overført fra Økonomi	355	355	355	355
Økte priser serviceavtaler programvare HR	215	215	215	215
Sum	14 640	14 625	14 625	14 625

Økonomi

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	13 322	12 795	12 795	12 795
Lønns- og pensjonsjusteringer	486	486	486	486
Oppgaver overført til HR	-355	-355	-355	-355
Sum	13 453	12 926	12 926	12 926

IKT

	2016	2017	2018	2019
Ramme HP 2015-2018	9 751	9 751	9 751	9 751
Lønns- og pensjonsjusteringer	512	512	512	512
IKT virksomhetsarkitekt	0	305	305	305
Oppgaver overført fra administrasjonen	730	730	730	730
Konsulentkostnader	460	460	460	460
Utredning organisering IKT	400	0	0	0
Microsoft lisenskostnader	200	200	200	200
Utskrifning IKT infrastruktur	100	100	100	100
Økte kostnader serviceavtaler IKT	210	210	210	210
Sum	12 363	12 268	12 268	12 268